

مجموعه قوانین و مقررات

معاونت آموزش

حوزه‌های علمیه
امور آموزشی سطوح عالی

به ضمیمه جداول درسی و
معرفی منابع آموزشی

فهرست مطالب

بخش اول: کلیات

تعاریف	۱۳
کلیات آیین‌نامه آموزشی	۱۵
۱- ثبت‌نام و پذیرش	۱۵
۲- نظام آموزشی	۱۶
۳- برنامه‌ریزی درسی	۲۰
۴- حضور و غیاب	۲۲
۵- خدمات آموزشی	۲۲
۶- ارزشیابی تحصیلی	۲۴
۷- فراغت از تحصیل	۲۶

بخش دوم: امور اجرایی تحصیلی

فصل اول: پذیرش و برنامه‌ریزی دروس	۳۱
الف) ثبت‌نام و پذیرش	۳۱
ب) انتخاب درس	۳۳
ج) برنامه‌ریزی کلاس‌های درسی	۴۰
ج) فعالیت‌های کلاسی	۴۲
مباحثه	۴۴
شیوه محاسبه نمرات	۴۶
ه) برنامه‌ریزی و اجرای دوره تابستانی	۵۰

۵۲	امور اجرایی و آموزشی دوره
۵۶	فصل دوم: جداول دروس و منابع آموزشی
۵۶	الف) جداول درسی نیم‌سال‌های مختلف و ساعات آن‌ها
۵۹	ب) منابع درسی و محدوده‌های آن‌ها
۶۵	فصل سوم: حضور و غیاب
۶۷	فصل چهارم: امتحانات
۶۷	۱) آزمون کتبی نهایی؛
۶۷	الف) امتحانات کتبی
۷۶	ب) امتحانات شفاهی
۷۹	ج) برگزاری آزمون و اعلام نتایج
۸۴	فصل پنجم: ارزیابی پیشرفت تحصیلی
۸۷	بخش سوم:
۸۷	خدمات آموزشی
۸۹	فصل اول: مرخصی تحصیلی
۹۲	فصل دوم: انتقالات
۹۵	فصل سوم: مهمان
۹۷	فصل چهارم: منع و انصراف از تحصیل
۹۷	الف) منع از تحصیل
۹۹	ب) انصراف از تحصیل
۱۰۰	ج) بازگشت به تحصیل
۱۰۴	فصل پنجم: رسیدگی به امور تحصیلی طلاب
۱۰۹	فصل ششم: آیین‌نامه تحصیل هم‌زمان طلاب

بخش چهارم: تکمیل سطح و فارغ‌التحصیلی

۱۲۵	الف) مقاطع و سطوح حوزوی
۱۲۶	ب) فارغ‌التحصیلی از سطح دو و سه
۱۲۹	ج) تشکیل شورای مدارک علمی و اعطای مدارک

بخش پنجم: پیوست‌ها

۱۵۱	پیوست ۱: شورای تخصصی آموزش استان
۱۵۷	پیوست ۲: تقویم تحصیلی

آیین نامه تقویم آموزشی.....	۱۶۳
الف) ایام تعطیلی در سال تحصیلی؛.....	۱۶۴
پیوست ۳: دستورالعمل نحوه پذیرش طلاب.....	۱۷۶
پیوست ۴: آیین نامه گروه علمی - تربیتی.....	۱۸۹
۱) بخش اول - کلیات.....	۱۸۹
۲) بخش دوم - اقسام گروه‌های واحدهای آموزشی.....	۱۹۳
۳) بخش سوم - وظایف گروه‌های واحدهای آموزشی.....	۱۹۹
۴) بخش چهارم - گروه‌های علمی تربیتی سطوح.....	۲۰۴
۵) بخش پنجم - وظایف مدیران و دبیران گروه‌های.....	۲۱۰
۶) بخش ششم - تأمین حق الزحمه.....	۲۱۵
۷) بخش هفتم - برگزاری گردهمایی‌های گروه‌های.....	۲۱۷

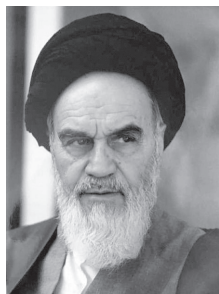

پیش‌گفتار

سرعت تحولات دنیای معاصر، به‌ویژه پس از پیروزی انقلاب اسلامی، چنان شتاب گرفته که نوسازی و به‌روزرسانی تمام نهادها، از جمله نهادهای دینی و فرهنگی اجتناب‌ناپذیر است. ازاین‌رو با توجه به نقش و جایگاه بی‌بدیل حوزه‌های علمیه در نظام اسلامی و انتظاراتی که از این نهاد مقدس وجود دارد، مدیریت حوزه‌های علمیه فرایندهای تدوین، اصلاح، ارتقا و روزآمدسازی اسناد، مأموریت‌ها، سیاست‌ها، برنامه‌ها، نظام‌نامه‌ها و ساختارهای خود را به‌ویژه در دوره مدیریت حضرت آیت‌الله اعرافی، در اولویت قرار داده است تا بتواند ضمن تحقق این مطالبات و انتظارات، زمینه حضور بیش‌ازپیش حوزه‌های علمیه در میدان علم و عمل و ایفای نقش مثبت در حل مشکلات و معضلات ملی و فراملی را فراهم آورد. دفتر برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی، در راستای تحقق این اولویت، ضمن ارج‌نهادن به تلاش‌ها و زحمات چندین ساله‌ای که برای تهیه این اسناد و طرح‌ها توسط معاونت‌ها، دفاتر و مراکز مختلف مدیریت حوزه‌های علمیه صورت گرفته است، نسبت به جمع‌بندی، نهایی‌سازی و چاپ آن‌ها اقدام کرده است. بی‌تردید ارائه نظرات و پیشنهادات سازنده اساتید و صاحب‌نظران حوزوی موجب ارتقای کمی و کیفی این اسناد و طرح‌ها خواهد شد.

لازم به توضیح است نسخه‌های چاپ شده در این مجموعه، برابر با آخرین نسخه‌های مصوب بوده و در صورت هر تغییری، در چاپ جدید اعمال و به علاقه‌مندان عرضه خواهد شد.

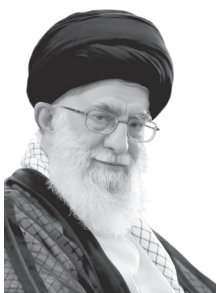
مدیریت حوزه‌های علمیه
دفتر برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی
مدیریت اندیشکده
زمستان ۱۴۰۰ شمسی

اما در مورد دروس تحصیل و تحقیق
حوزه‌ها، این جانب معتقد به فقه سنتی و
اجتهاد جواهری هستم و تخلف از آن را جایز
نمی‌دانم... مجتهد باید به مسائل زمان
خود احاطه داشته باشد...

حوزه‌ها و روحانیت باید نبض تفکر و نیاز آینده
جامعه را همیشه در دست خود داشته باشند
و همواره چند قدم جلوتر از حوادث، مہیای
عکس‌العمل مناسب باشند...

(منشور روحانیت)

یک برنامه جامع درسی حوزه‌ای، با
درجه‌بندی و طبقه‌بندی حساب شده
همچنان در حوزه‌ها جایش خالی است...
از جمله چیزهایی که حوزه احتیاج دارد یک
نظام تعلیم و تربیت است تا در آن وقت‌ها
هدر نرود، امروز دیگر روزی نیست که ما
اجازه بدهیم یک روز یا یک ساعت از عمر
جوانی متدین و آماده برای تلاش و مجاهدت
در راه دین - یعنی یک طلبه - هدر رود.

(حوزه و روحانیت، ج ۲، ص ۳۲)

ضوابط، آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌ها چونان
سلسله اعصاب و مویرگ‌ها به نظامات
نهادی و جریان‌ات علمی حیات، نشاط و
سامان می‌بخشد و رعایت آن‌ها هدایت‌گر
و تعالی‌بخش است.

البته در فضای حوزه‌های علمیه، رعایت
اصول و شئون حوزه‌ها و آزادی‌های موجود
در سنت حوزه و انعطاف در عین انسجام
ضرورت دارد.

امید است دفتر حاضر و قوانین ابلاغی که
بر پایه مصوبات شورای عالی حوزه‌های
علمیه تدوین شده است مورد توجه همه
بخش‌ها و مدارس و موسسات و مراکز
حوزه‌ای قرار گیرد.

با سپاس و امتنان

اعراف

۱۳۹۷/۶/۶

بخش اول:

کلیات

تعاریف

طلبه: فردی است که دارای پرونده فعال و کد تحصیلی در مرکز مدیریت بوده و در یکی از مدارس رسمی اشتغال به تحصیل دارد.

استاد: استاد حوزه علمیه، روحانی فاضلی است که برخوردار از توانایی لازم جهت تعلیم و تربیت طلاب علوم دینی در یکی از علوم مورد نیاز حوزه علمیه بوده و طبق ضوابط، اشتغال به تدریس در حوزه‌های علمیه دارد.

نیم‌سال تحصیلی: مدت‌زمان آموزشی است که نیمی از سال تحصیلی را شامل شده و در

۱. به عبارت دیگر: استاد حوزه علمیه روحانی فاضلی است که براساس مصوبه ۹۴۴ شورای عالی حوزه‌های علمیه، مراحل جذب و گزینش او انجام پذیرفته است و در واحدهای آموزشی تحت برنامه مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه یا در مدرسه‌های رسمی حوزه علمیه قم اشتغال به تدریس دارد.

آن دروس حوزوی به صورت رسمی از سوی مدارس تحت پوشش ارائه می‌گردد.

سنوات تحصیلی (طول دوره): مدت زمان مجاز

برای اتمام یک دوره تحصیلی را سنوات تحصیلی یا طول دوره می‌نامند.

سطح: به هر دوره تحصیلی حوزوی با

اهداف مشخص که منجر به ارائه گواهی پایان دوره به طلاب می‌گردد، سطح تحصیلی می‌گویند.

واحد آموزشی: مدرسه علمیه بلندمدت،

سفیران هدایت، مرکز تخصصی یا مؤسسه آموزش عالی حوزوی است که دارای مجوز رسمی فعالیت از شورای گسترش می‌باشد.

گروه علمی- تربیتی: جمعی متشکل از اساتید

مدرسه علمیه که بر اساس شرح وظایف مصوب فعالیت می‌کنند.

امتحان شفاهی: سنجش علمی است که

در آن توانمندی طلاب، در جلسه حضوری و

۱. آیین‌نامه گروه علمی- تربیتی در پیوست شماره ۴ انتهای کتاب می‌باشد.

به صورت پرسش و پاسخ از محدوده درسی
معین، مورد ارزیابی قرار می‌گیرد.

کلیات آیین‌نامه آموزشی^۱

۱- ثبت نام و پذیرش

ماده ۱: طلاب پس از پایان کلیه دروس هر سطح تحصیلی می‌توانند برای ادامه تحصیل در سطح بعد اقدام نمایند.

ماده ۲: در صورتی که طلبه قصد ادامه تحصیل در سطح بعدی تحصیلات حوزوی را داشته باشد، موظف است قبل از آغاز سال تحصیلی جدید نسبت به ثبت نام در واحد آموزشی رسمی دارای مجوز اقدام نماید.

ماده ۳: در صورت عدم ثبت نام طلبه برای ادامه تحصیل در سطح بالاتر، پرونده حوزوی طلبه به عنوان فارغ التحصیل سطح قبل به بخش فارغ التحصیلان منتقل شده و ارائه

۱. در بخش کلیات آیین‌نامه آموزشی اصول و ضوابط اصلی و کلی آموزشی به صورت اجمالی بیان شده است و در فصول بعدی دستورالعمل‌ها و ضوابط تفصیلی ذکر شده است.

خدمات حوزوی به ایشان بر اساس ضوابط مربوطه خواهد بود.

ماده ۴: بازگشت به تحصیل و ثبت نام طلبه در سال‌های بعد، با معرفی و تأیید بخش فارغ‌التحصیلان مبنی بر اشتغال در شئون روحانیت بلامانع می‌باشد.

ماده ۵: در صورتی که طلبه پس از حداقل سه سال انفصال قصد بازگشت و ادامه تحصیل داشته باشد؛ به منظور زمینه‌سازی برای آمادگی درسی، ابتدا ملزم به شرکت در امتحان جامع شفاهی از دروس اصلی سطح یا سطوح پیشینی می‌باشد که طبق دستورالعمل مربوطه توسط واحد آموزشی پذیرش کننده برگزار می‌شود و طلبه در صورت قبولی در آزمون مربوطه، مجاز به ادامه تحصیل خواهد بود.

۲- نظام آموزشی

ماده ۶: نظام آموزشی در برنامه آموزشی حوزه‌های علمیه حضوری، نیم‌سال و درسی - ساعتی است.

ماده ۷: هر سال تحصیلی از دو نیم‌سال مستقل تشکیل شده و قبولی یا عدم قبولی در هر درس از هر نیم‌سال، به همان درس محدود می‌شود.

ماده ۸: در هر سال تحصیلی، علاوه بر دو نیم‌سال تحصیلی، برگزاری دوره تابستانی نیز مجاز می‌باشد.

ماده ۹: طول مدت تحصیل در برنامه آموزشی سطح دو و سه عمومی، به صورت معمول ۴ سال و طی ۸ نیم‌سال می‌باشد.

تبصره: کاهش سنوات تحصیل برای طلاب واجد شرایط بر اساس ضوابط مربوطه از طریق دوره‌های تابستانی^۱ یا انتخاب درس به صورت مازاد^۲ و یا استفاده حداکثری از تقویم آموزشی مجاز است و همچنین افزایش سنوات تحصیل با رعایت حداقل و حداکثر ساعات مجاز برای انتخاب درس در طول سطح دو و سه حداکثر تا ۱۲ نیم‌سال بلامانع است.

۱. دستورالعمل برگزاری دوره‌های تابستانی در بخش دوم، فصل اول آمده است.

۲. دستورالعمل اخذ درس مازاد، در بخش دوم، فصل اول آمده است.

ماده ۱۰: مدارس علمیه یا واحدهای آموزشی، دوره‌های تابستانی را پس از اخذ مجوز از شورای آموزش استان و طبق ضوابط و شرایط ابلاغی معاونت آموزش ستاد برگزار می‌کنند.^۱

ماده ۱۱: تقویم تحصیلی مدارس در هر سال تحصیلی (شامل ایام درسی، ایام امتحانی و دوره تابستانی) پس از تصویب در شورای مدرسه و تأیید مدیریت حوزه علمیه استان طبق ضوابط ابلاغی معاونت آموزش ستاد لازم‌الاجرا می‌باشد.

ماده ۱۲: طلبه تا پیش از تکمیل سطح دو نمی‌تواند هم‌زمان در مراکز غیر حوزوی تحصیل کند.

تبصره: هرگونه تحصیل هم‌زمان پس از تکمیل سطح دو و صرفاً بر اساس ضوابط و آیین‌نامه مربوطه، امکان‌پذیر می‌باشد.

ماده ۱۳: ارائه دروس مصوب برنامه آموزشی سطوح عالی (دو و سه عمومی) و رعایت منابع

۱. بررسی و صدور مجوز دوره آموزشی تابستانی دروس سطوح عالی قم، بر عهده مدیریت سطوح عالی و آزاد قم می‌باشد.

آموزشی آن‌ها و همچنین برنامه‌ریزی دروس بر اساس آن‌ها ضروری می‌باشد.

تبصره: در صورتی که مدرسه یا واحد آموزشی برای تکمیل محدوده درس، نیاز به اضافه کردن ساعات درسی برای هر درس را داشته باشد می‌تواند با پیشنهاد معاون آموزش مدرسه و تصویب شورای مدرسه یا واحد آموزشی در این خصوص اقدام نماید. همچنین کم کردن ساعات درسی به شرط تکمیل محدوده و عدم اختلال در یادگیری طلاب تا سقف ۲۰ درصد ساعات تعیین شده برای هر درس، با پیشنهاد معاون آموزش مدرسه و تصویب شورای مدرسه یا واحد آموزشی بلامانع است.^۱

ماده ۱۴: مدت زمان مجاز تحصیل در حوزه‌های علمیه، گذراندن ۱۵۰۰ ساعت درسی در حداقل یک سال و حداکثر سه سال تحصیلی طبق ضوابط بوده و محاسبه رشد تحصیلی طلاب بر اساس مقدار ساعت مذکور می‌باشد.

۱. تصمیم‌گیری در خصوص دروس سطوح عالی قم، بر عهده مدیریت سطوح عالی و آزاد قم و با اعلام نیاز استاد درس می‌باشد.

تبصره : در صورت عدم گذراندن دروس در مدت مذکور، در خصوص وضعیت تحصیلی طلبه مطابق دستورالعمل رسیدگی به امور تحصیلی طلاب اقدام خواهد شد.

۳- برنامه‌ریزی درسی

ماده ۱۵: طلاب قبل از شروع هر نیم‌سال تحصیلی، موظف به انتخاب درس مطابق ضوابط می‌باشند.

ماده ۱۶: مقدار انتخاب درس در هر نیم‌سال حداقل ۳۱۰ و حداکثر ۴۲۵ ساعت می‌باشد.
تبصره: تقاضای انتخاب درس کمتر از حد معمول، در صورت تأیید اضطرار از سوی شورای مدرسه و یا واحد آموزشی، تا حداقل ۱۷۰ ساعت جایز است.

ماده ۱۷: در صورت وجود ناقصی از دروس نیم‌سال‌های گذشته، انتخاب درس در نیم‌سال جدید، تنها پس از انتخاب درس ناقصی مجاز می‌باشد.

ماده ۱۸: در صورت داشتن شرایط، طلاب

می‌توانند نسبت به ادامه تحصیل خود به صورت ارتقائی در طول نیم سال و یا دوره تابستانی اقدام نمایند.

ماده ۱۹: شرکت در دوره آموزشی تابستانی و انتخاب درس در آن برای همه طلاب، با رعایت شرایط ذیل بلامانع می‌باشد:

(۱) تعهد به شرکت در تمامی کلاس‌های درسی مطابق ضوابط؛

(۲) برگزاری کلاس برای هر درس طبق جداول درسی مصوب؛

(۳) صلاحدید و تأیید مدیر مدرسه محل تحصیل.

ماده ۲۰: رعایت حد نصاب لازم برای تشکیل کلاس در ابتدای هر نیم‌سال، مطابق ضوابط ضروری می‌باشد.

ماده ۲۱: کلاس درس، با معرفی و حضور استاد دارای حکم تدریس رسمیت می‌یابد.

ماده ۲۲: استاد، موظف به حضور مستمر و تدریس کامل منبع و محدوده درسی مطابق جدول درسی هر نیم‌سال تحصیلی است.

۴- حضور و غیاب

ماده ۲۳: حضور طلبه در همه جلسات درسی و امتحانی الزامی است.

ماده ۲۴: غیبت طلبه در بیش از حد مجاز ساعات تعیین شده هر درس، موجب حذف آن درس می‌شود و در این صورت، طلبه باید آن درس را دوباره به صورت حضوری بگذراند.

۵- خدمات آموزشی

ماده ۲۵: طلاب مطابق ضوابط و در مواقع ضروری می‌توانند از مرخصی تحصیلی استفاده نمایند.

تبصره: مدت زمان مرخصی جزء حداکثر سنوات مجاز تحصیل محسوب می‌گردد.

ماده ۲۶: انتقال طلبه دارای وضعیت فعال آموزشی از مدرسه‌ای به مدرسه دیگر، بلامانع است.

ماده ۲۷: طلبه تا پیش از نهایی شدن انتقال و تغییر کد محل تحصیل، از طلاب مدرسه مبدأ محسوب شده و طبق ضوابط باید حضور

مستمر در درس داشته باشد و از کلیه مزایای آموزشی و خدماتی در مدرسه مبدأ برخوردار است.

ماده ۲۸: اخذ درس به صورت مهمان، در برخی از درس‌ها یا همه آن‌ها حداکثر در دو نیم‌سال و بر اساس ضوابط بلامانع می‌باشد.

ماده ۲۹: انصراف از تحصیل فقط به درخواست خود طلبه صورت می‌پذیرد و هرگونه تقاضای انصراف از تحصیل باید به صورت کتبی به شورای مدرسه ارائه شود و پس از تأیید، انصراف قطعی خواهد شد.

تبصره : هیچ واحد آموزشی و یا مدیریتی نمی‌تواند نسبت به اجبار طلبه به انصراف از تحصیل اقدام نماید.

ماده ۳۰: در صورت بروز برخی از مشکلات آموزشی، طلبه از ادامه تحصیل منع شده و ادامه تحصیل ایشان منوط به بررسی وضعیت آموزشی او در شورا و کمیسیون مربوطه می‌باشد.

۶- ارزشیابی تحصیلی

ماده ۳۱: اخذ امتحان کتبی از دروس بر اساس محدوده مصوب و ابلاغی آن درس، می باشد.

ماده ۳۲: برگزاری امتحان هر درس بلافاصله بعد از اتمام کلاس‌های آن درس (با رعایت سایر شرایط مانند اتمام محدوده و برگزاری ساعات درسی مصوب)، بلامانع است.^۱

ماده ۳۳: امتحان‌ها تنها از طلاب رسمی حوزه به عمل می‌آید و تمام طلاب موظف به شرکت در امتحان دروس انتخابی خود در مدرسه محل تحصیل هستند.

ماده ۳۴: ارزشیابی هر درس در تمام موسسه‌های امتحانی و تعیین ملاک‌های نمره‌دهی در تمام دروس همچنین محاسبه نهایی نمرات بر عهده استاد همان درس در مدرسه یا واحد آموزشی و بر اساس ضوابط

۱. امتحانات دروس سطوح عالی در قم به صورت متمرکز و بر اساس تقویم تحصیلی ابلاغی مدیریت سطوح عالی و آزاد قم، برگزار می‌گردد.

و شرایط ابلاغی معاونت آموزش ستاد می‌باشد.^۱

تبصره: در صورت تعدد یک درس و اساتید آن در مدرسه یا واحد آموزشی با تصویب گروه علمی - تربیتی ارائه سؤال مشترک مجاز خواهد بود.

ماده ۳۵: در ارزشیابی برخی از دروس، بر اساس آیین‌نامه‌های مربوطه، امتحان شفاهی نیز به عمل خواهد آمد که نمره نهایی آن درس معدل آزمون‌های کتبی و شفاهی آن درس خواهد بود.

ماده ۳۶: مدارس دارای مجوز اجرای برنامه آموزشی سطح دو و سه عمومی می‌توانند در هر نیم‌سال تحصیلی بخشی از نمره نهایی هر درس را به فعالیت‌های کلاسی اعم از پژوهش درسی و فعالیت درسی اختصاص دهند.

ماده ۳۷: نمره قبولی در هر درس ۱۲ می‌باشد.

۱. برگزاری امتحانات دروس سطوح عالی در قم به صورت متمرکز و بر عهده مدیریت سطوح عالی و آزاد قم، می‌باشد. البته مراکز فقهی پس از اخذ مجوز فعالیت می‌توانند نسبت به برگزاری امتحانات، طراحی و تصحیح اوراق امتحانی نیز اقدام نمایند.

ماده ۳۸: در صورتی که طلاب پس از حضور مستمر در کلاس، موفق به کسب نمره قبولی نشوند، لازم است مطابق شرایط و ضوابط مجدداً در امتحان یا کلاس آن درس شرکت کرده و نمره قبولی را کسب نمایند.

ماده ۳۹: نمرات همه دروس، اعم از قبولی و عدم قبولی، جزو سوابق تحصیلی طلبه ثبت و در معدل آن نیم‌سال و سال تحصیلی محاسبه شده ولی در معدل نهایی سطح و مقطع تحصیلی فقط نمرات دروس قبول شده محاسبه می‌گردد.

۷- فراغت از تحصیل

ماده ۴۰: طلبه در صورت گذراندن همه دروس مصوب سطح دو و یا سه و کسب حداقل معدل ۱۴ در آن سطح، فارغ‌التحصیل محسوب شده و می‌تواند برای دریافت مدرک تحصیلی مربوطه اقدام کند.

تبصره: فارغ‌التحصیلی از سطح سه و چهار حوزه‌های علمیه علاوه بر تکمیل دروس

مصوب، منوط به ارائه پایان‌نامه یا رساله عملی نیز می‌باشد.

یادآوری:

۱. تدوین و تصویب آیین‌نامه و دستورالعمل‌های داخلی در حوزه وظایف مدیریت‌های استانی و یا مدارس علمیه، به شرط عدم تداخل و مغایرت با آیین‌نامه‌ها و ضوابط ابلاغی از سوی معاونت آموزش حوزه‌های علمیه بلامانع می‌باشد.
۲. کلیه ارجاعات و وظایف محوله به مدیریت‌های استانی در این آیین‌نامه، در محدوده مدارس قم، بر عهده مدیریت سطوح عالی و آزاد قم می‌باشد.
۳. در صورت عدم تشکیل گروه علمی- تربیتی در مدارس علمیه، کلیه ارجاعات و وظایف مربوطه بر عهده شورای مدرسه یا واحد آموزشی خواهد بود.

فصل اول:

پذیرش و برنامه‌ریزی دروس

الف) ثبت نام و پذیرش

ماده ۱: طلاب پس از پایان کلیه دروس هر سطح تحصیلی می‌توانند برای ادامه تحصیل در سطح بعد اقدام نمایند.

تبصره ۱: ثبت نام و پذیرش در واحدهای آموزشی مجری سطح بالاتر، تابع دستورالعمل ابلاغی خواهد بود.

تبصره ۲: در صورتی که درسی از دروس سطح قبلی طلبه باقی مانده باشد، طلبه موظف است ابتدا نسبت به انتخاب آن درس اقدام نماید.

ماده ۲: در صورتی که طلبه قصد ادامه تحصیل در سطح بعدی تحصیلات حوزوی را داشته باشد، موظف است قبل از آغاز سال

تحصیلی جدید نسبت به ثبت نام در واحد آموزشی رسمی دارای مجوز اقدام نماید.

ماده ۳: در صورت عدم ثبت نام طلبه برای ادامه تحصیل در سطح بالاتر، پرونده حوزوی طلبه به عنوان فارغ‌التحصیل سطح قبل به بخش فارغ‌التحصیلان منتقل شده و ارائه خدمات حوزوی به او براساس ضوابط مربوطه خواهد بود.

ماده ۴: بازگشت به تحصیل و ثبت نام طلبه در سال‌های بعد، با معرفی و تأیید بخش فارغ‌التحصیلان مبنی بر اشتغال در شئون روحانیت بلامانع می‌باشد.

تبصره: عدم اشتغال طلبه در سال‌های مذکور به شئون روحانیت، فاصله تحصیلی تلقی شده و در این زمینه طبق دستورالعمل‌های مربوطه عمل خواهد شد.

ماده ۵: در صورتی که طلبه پس از حداقل سه سال انفعال تحصیلی قصد بازگشت و ادامه تحصیل داشته باشد؛ به منظور زمینه‌سازی برای آمادگی درسی، ابتدا ملزم

به شرکت در امتحان جامع شفاهی از دروس اصلی سطح یا سطوح پیشینی می‌باشد که طبق دستورالعمل مربوطه توسط واحد آموزشی پذیرش کننده برگزار می‌شود و طلبه در صورت قبولی در آزمون مربوطه، مجاز به ادامه تحصیل خواهد بود.

تبصره ۱: در صورت عدم موفقیت طلبه در آزمون جامع، می‌تواند پس از کسب آمادگی لازم در آزمون مجدد شرکت نماید.

تبصره ۲: تعداد دفعات اخذ آزمون مجدد در مورد هر طلبه، تابع نظر شورای مدرسه می‌باشد.

تبصره ۳: در صورتی که طلبه در سنوات انفصال از تحصیل، اشتغال به تدریس دروس حوزه‌های علمیه داشته باشد، از شرکت در امتحان جامع معاف است.

ب) انتخاب درس

■ انتخاب درس به صورت عادی، حذف و یا اضافه کردن درس

ماده ۶: انتخاب درس قبل از شروع هر

نیم‌سال تحصیلی انجام می‌شود و حذف و یا اضافه کردن درس به تعداد حداکثر دو عنوان، تا دو هفته پس از شروع نیم‌سال، طبق ضوابط در سامانه انجام می‌شود.

تبصره: در دورهٔ تابستانی، سامانه از ابتدای دوره جهت انتخاب درس فعال خواهد بود.

ماده ۷: مقدار انتخاب درس در هر نیم‌سال حداقل ۳۱۰ و حداکثر ۴۲۵ ساعت درس می‌باشد. تبصره: کسانی که معدل نیم‌سال آن‌ها کمتر از ۱۴ باشد، در نیم‌سال بعد، مطابق ضوابط انتخاب درس، می‌توانند حداقل ۲۵۵ و حداکثر ۳۱۰ ساعت درس انتخاب کنند.

ماده ۸: در صورت اتمام دروس انتخاب‌شده در نیم‌سال و امکان استمرار ایام تحصیلی بر اساس تقویم آموزشی، مدارس در هر سال تحصیلی مجاز به انتخاب حداکثر ۲۴۰ ساعت درس از دروس نیم‌سال بعد برای طلاب خود می‌باشند.^۱

۱. شرایط ارائه دروس بر اساس این ماده، غیر از شرایط و ضوابط دروس ارائه‌شده بر اساس مواد ۱۵ و ۱۶ همین فصل می‌باشد.

تبصره ۱: تصمیم‌گیری در این خصوص بر عهده شورای مدرسه یا واحد آموزشی مربوطه می‌باشد.

تبصره ۲: مقدار ساعت انتخابی برای تمام سال تحصیلی بوده و تقسیم آن در طول دو نیم‌سال با نظر شورای مدرسه یا واحد آموزشی می‌باشد.

تبصره ۳: تأیید نهایی این انتخاب درس با شورای آموزش استان بوده و مدرسه پس از تأیید، مجاز به برگزاری کلاس خواهد بود.

ماده ۹: در نیم‌سال آخر تحصیلی در صورتی که دروس سطح طلبه با حداکثر ۲۰۰ ساعت درس مازاد، تکمیل شده و به پایان برسد، انتخاب درس مازاد بلامانع است.

ماده ۱۰: مجموع ساعات درسی یک طلبه در طول یک سال تحصیلی، اعم از انتخاب درس اصلی (در طول نیم‌سال و تابستان)، اخذ درس به صورت مازاد (اعم از حضوری در طول نیم‌سال و غیر حضوری تابستان)، نباید بیش از ۱۵۰۰ ساعت باشد.

ماده ۱۱: تقاضای انتخاب درس کمتر از حد

معمول، در صورت تأیید اضطرار از سوی شورای مدرسه، تا حداقل ۱۷۰ ساعت جایز است.

تبصره: انتخاب ساعت درس به مقدار اضطرار، حداکثر در چهار نیم‌سال مجاز است.

ماده ۱۲: در صورت وجود ناقصی از دروس نیم‌سال‌های گذشته، انتخاب درس جدید در نیم‌سال بعد، تنها پس از انتخاب درس مذکور مجاز می‌باشد.

ماده ۱۳: حذف یا اضافه دروس با رعایت حداقل و حداکثر ساعات درسی مطابق ماده ۷ همین فصل، تا پایان هفته دوم هر نیم‌سال تحصیلی مجاز می‌باشد.

ماده ۱۴: حذف اضطراری یکی از درس‌ها، با رعایت ماده ۷ همین فصل تا پنج هفته مانده به پایان نیم‌سال تحصیلی پس از تأیید مدیر مدرسه بلامانع می‌باشد.

▪ **انتخاب درس مازاد به صورت حضوری^۱**

ماده ۱۵: طلاب در صورت داشتن شرایط

۱. مراد انتخاب درس به صورت ارتقائی حضوری می‌باشد.

ذیل، می‌توانند نسبت به انتخاب درس تا حداکثر ۱۷۰ ساعت درس - مازاد بر حداکثر ساعات تعیین شده در ماده ۷ همین فصل - به صورت حضوری در نیم‌سال اول و دوم سال تحصیلی اقدام نمایند.

(۱) نداشتن مشکل آموزشی و انضباطی؛

(۱) رعایت انتخاب حداقل ۳۱۰ ساعت درس در نیم‌سال قبل؛

(۲) قبولی نهایی در همه دروس انتخابی نیم‌سال قبل؛

(۳) کسب معدل ۱۶ در دروس دو نیم‌سال قبل؛

(۴) تعهد به شرکت در تمامی کلاس‌های درسی مطابق ضوابط؛

(۵) صلاح‌دید و تأیید شورای مدرسه محل تحصیل.

تبصره ۱: ملاک محاسبه معدل، عملکرد درسی طلبه در دو نیم‌سال متصل قبل می‌باشد.

تبصره ۲: شورای مدرسه می‌تواند تا پنج هفته قبل از برگزاری امتحان، نسبت به حذف همه یا تعدادی از دروس مازاد اخذ شده توسط طلاب اقدام نماید.

■ انتخاب درس به صورت غیرحضور^۱ در تابستان

ماده ۱۶: طلاب در صورت داشتن شرایط

ذیل، می‌توانند در تابستان با انتخاب حداکثر ۷۶۰ ساعت درس، بدون حضور در کلاس، نسبت به امتحان آن دروس، اقدام نمایند:

(۱) رعایت انتخاب حداقل ساعت درس مجاز در

هر نیم‌سال در سال جاری تحصیلی؛

(۲) قبولی در همه دروس انتخابی نیم‌سال اول

و امتحانات نوبت اصلی نیم‌سال دوم سال

تحصیلی جاری؛

(۳) کسب معدل ۱۶ در دروس انتخابی

نیم‌سال‌های اول و دوم سال تحصیلی جاری؛

(۴) صلاح‌دید و تأیید شورای مدرسه محل

تحصیل.

تبصره ۱: حضور در امتحانات این دروس با رعایت

جداول درسی و ضوابط مربوط به انتخاب درس

مانند پیش‌نیاز و ... مجاز می‌باشد.

تبصره ۲: در ارزشیابی دروس انتخابی به صورت

۱. مراد انتخاب درس به صورت ارتقائی غیرحضوری در تابستان می‌باشد.

**غیرحضورى در تابستان، در دروس داراى پژوهش
درسى، ارائه پژوهش الزامى است.**

ماده ۱۷: نمره قبولى دروس انتخاب شده در
تابستان بدون حضور در کلاس، در همه دروس
۱۶ مى باشد.

■ **انتخاب درس حضورى در دوره آموزشى
تابستان**

ماده ۱۸: شرکت در دوره آموزشى تابستانى و
انتخاب درس در آن براى همه طلاب، با رعايت
شرایط ذیل بلامانع مى باشد:

(۱) تعهد به شرکت در تمامى کلاس هاى درسى
مطابق ضوابط؛

(۲) برگزارى کلاس براى هر درس طبق جداول
درسى مصوب؛

(۳) صلاحديد و تأييد مدير مدرسه محل
تحصيل .

تبصره: انتخاب درس عادى در دوره تابستانى
فقط جهت حضور در جلسه امتحان (بدون
شرکت در کلاس) در دروس تجديدى و دروسى

که جهت کسری معدل^۱ اخذ شده است، بلامانع می‌باشد.

ج) برنامه‌ریزی کلاس‌های درسی

ماده ۱۹: حد نصاب تشکیل کلاس در ابتدای هر نیم‌سال، در مدارس شهر قم حداقل ۱۰ نفر و در مدارس شهرستان‌ها، در سطح دو و سه حداقل ۷ نفر است. ۲.

تبصره ۱: حداکثر افراد در هر کلاس درس ۲۵ نفر است.

تبصره ۲: در موارد خاص، تشکیل کلاس در کمتر یا بیشتر از حدنصاب مذکور، با پیشنهاد مدرسه و تأیید مدیریت استان امکان‌پذیر می‌باشد.

ماده ۲۰: کلاس درس، با معرفی و حضور استاد دارای حکم تدریس رسمیت می‌یابد.

ماده ۲۱: استاد، موظف به حضور مستمر و تدریس کامل منبع و محدوده درسی مطابق

۱. آیین‌نامه نحوه حضور طلاب در امتحانات جهت جبران کسری معدل در فصل پنجم همین بخش آمده است.

۲. حد نصاب مذکور صرفاً برای رسمیت بخشیدن به درس و ثبت آن در سیستم آموزشی است و پرداخت حق الزحمه اساتید تابع قوانین ابلاغی مخصوص به خود است و مشمول این بند نمی‌شود.

جدول درسی هر نیم‌سال تحصیلی است.

ماده ۲۲: در صورتی که محدوده‌های درسی در طول نیم‌سال به پایان نرسد، مدرسه و استاد موظف به برگزاری جلسات جبرانی برای آن درس می‌باشند.

ماده ۲۳: در صورتی که مدرسه برای تکمیل محدوده درس نیاز به اضافه کردن ساعات درسی داشته باشد می‌تواند با پیشنهاد معاون آموزش مدرسه و تصویب شورای مدرسه در این خصوص اقدام نماید. همچنین کم کردن ساعات درسی به شرط تکمیل محدوده و عدم اختلال در یادگیری طلاب، تا سقف ۲۰ درصد ساعات تعیین شده برای هر درس با پیشنهاد معاون آموزش مدرسه و تصویب شورای مدرسه بلامانع است.

ماده ۲۴: عدم استفاده از منبع آموزشی تأیید شده و یا عدم ارائه درس بر اساس محدوده‌های ابلاغ شده، موجب حذف درس و نمره آن می‌شود.

ماده ۲۵: مدت زمان هر جلسه درس، ۵۰

دقیقه است.

ماده ۲۶: چنانچه استادی قادر به حضور در کلاس درس نباشد، موظف است تا پیش از شروع کلاس، مدیریت مدرسه را مطلع سازد تا جهت اطلاع‌رسانی به طلاب یا جایگزینی استاد، تدبیر لازم اندیشیده شود.

ماده ۲۷: اساتید می‌توانند با صلاحدید شورای مدرسه، در طول هر نیم‌سال تحصیلی، تا سقف ۲۵ درصد افزون بر ساعات هر درس را، جلسه مشاوره و پرسش و پاسخ برگزار کنند.

ج) فعالیت‌های کلاسی

مقدمه

در راستای اجرای مناسب آیین‌نامه آموزشی در زمینه فعالیت‌های کلاسی و با توجه به اتفاق نظر عمومی مدیریت‌های استانی و نظرخواهی به‌عمل‌آمده از مجریان، مبنی بر تعمیم ۵ نمره موضوع این فعالیت‌ها در هر دو نیم‌سال تحصیلی طلاب، شیوه‌نامه اجرای آن به منظور ساماندهی فعالیت‌های کلاسی

طلاب واحدهای آموزشی سطوح عالی
حوزه‌های علمیه و احتساب آن در ارزشیابی
تحصیلی به شرح ذیل تدوین گردید:
ماده ۲۸: مصادیق فعالیت‌های کلاسی
عبارت‌اند از:

- (۱) حضور فعال و منظم در مباحثه؛
 - (۲) پاسخ به پرسش‌های کلاسی (ارزیابی علمی طلبه توسط استاد)؛
 - (۳) موفقیت در امتحانات هفتگی (حداقل دو امتحان در هر نیم سال تحصیلی)؛
 - (۴) انجام تحقیق درسی و تکالیف پژوهشی ابلاغی از سوی استاد در هر سال تحصیلی.
- ماده ۲۹:** در هر نیم سال تحصیلی اختصاص ۵ نمره از ۲۰ نمره هر درس دارای کلاس به یک یا چند یا همه فعالیت‌های علمی و کلاسی طلبه (بر اساس ماده ۲۸) مجاز بوده و بقیه نمره نهایی درس به امتحان کتبی اختصاص می‌یابد.

ماده ۳۰: مرجع تأیید و تصویب درس‌های دارای فعالیت کلاسی، اقسام آن‌ها و موضوعات

و منابع پژوهشی در درس‌های دارای فعالیت کلاسی پژوهشی، شورای مدرسه است.

تبصره: لازم است شورای مدرسه در مورد هر پایه دقت لازم را به عمل آورد که تعادل لازم در تعداد درس‌های دارای فعالیت‌های کلاسی و پژوهشی حفظ شود.

مباحثه

ماده ۳۱: الزامی کردن مباحثه در درس و اختصاص تمام ۵ نمره از فعالیت‌های کلاسی آن به مباحثه با پیشنهاد استاد درس و تأیید شورای مدرسه، بلامانع می‌باشد.

ماده ۳۲: در جلسه مباحثه به بازخوانی، بررسی، تبیین و نقد مباحث و مطالبی که در محدوده درسی مصوب و توسط استاد ارائه شده است، پرداخته می‌شود.

ماده ۳۳: گروه‌های مباحثه توسط خود طلاب و با نظارت، مشورت و تأیید استاد همان درس و حداکثر تا دو هفته اول شروع آن درس تشکیل می‌شود.

ماده ۳۴: ضرورت دارد گروه‌های مباحثه بعد از تشکیل، جهت ثبت به معاونت آموزش مدرسه اطلاع داده شود.

ماده ۳۵: معاونت آموزش مدرسه می‌تواند در هر گروه مباحثه، یک نفر را به عنوان دبیر گروه انتخاب نماید.

ماده ۳۶: وظایف دبیر گروه مباحثه عبارت است از:

(۱) اطلاع‌رسانی و تعیین زمان و مکان جلسات ؛

(۲) مدیریت جلسات و تنظیم زمان برای ارائه و یا نقد مباحث توسط اعضا؛

(۳) انجام حضور و غیاب جلسات و ارائه آن به استاد؛

(۴) هماهنگ‌کننده و رابط میان گروه و استاد و یا مدیریت مدرسه.

ماده ۳۷: تعیین مکان و زمان مباحثه بر عهده طلاب می‌باشد.

تبصره: در صورتی که مدیریت مدرسه، جلسه مباحثه را در زمان و مکان خاصی، ضروری اعلام

**نماید، تبعیت از آن برای گروه‌های مباحثه
ضروری خواهد بود.**

ماده ۳۸: زمان مباحثه به ازای هر دو جلسه
درس، حداقل یک جلسه مباحثه ۴۵ دقیقه‌ای
می‌باشد.

ماده ۳۹: جهت اختصاص یافتن نمره
مباحثه به طلبه، حضور طلبه در حداقل ۸۰
درصد جلسات مباحثه ضروری می‌باشد.
ماده ۴۰: نمره‌دهی در مباحثه توسط استاد
همان درس و بر اساس ملاک‌هایی همچون
حضور منظم و آمادگی علمی در جلسات
انجام می‌شود.

شیوه محاسبه نمرات

ماده ۴۱: اعمال و ثبت ۵ نمره فعالیت‌های
کلاسی قبل از آغاز امتحانات الزامی است
و پس از امتحانات، نمره کلاسی ثبت‌شده،
نهایی تلقی شده و امکان ویرایش وجود
نخواهد داشت.

ماده ۴۲: نمره امتحانات کتبی پایان هر نیم‌سال

از ۲۰ می‌باشد.

تبصره: در صورت تعیین لزوم اختصاص ۵ نمره فعالیت‌های کلاسی یا پژوهشی در مورد هر درس، نمره پایان نیم‌سال آن درس به صورت خودکار از حاصل جمع (فعالیت و تحقیق کلاسی) ۱۵+۵ (نمره کتبی) محاسبه می‌گردد.

ماده ۴۳: اختصاص فعالیت‌های کلاسی به یک یا چند یا همه فعالیت‌های مذکور در ماده ۲۸ با نظر استاد آن درس بلامانع است. تبصره: در صورتی که تعداد فعالیت‌های انتخابی بیش از یک مورد باشد تأثیر آن‌ها در نمره نهایی مربوط به فعالیت کلاسی به صورت مساوی خواهد بود.

ماده ۴۴: هر یک از فعالیت‌های کلاسی در سامانه از ۲۰ نمره ثبت می‌شود.

ماده ۴۵: تبدیل نمرات ۲۰ نمره‌ای هریک از بخش‌های فعالیت کلاسی به یک نمره معدل و در نهایت تبدیل آن به ۵ نمره توسط سامانه، به صورت خودکار و به شرح ذیل انجام می‌پذیرد:

جدول محاسبه نمره فعالیت کلاسی و امتحان کتبی در هر یک از نیم‌سال‌های اول و دوم:

نمره نهایی درسی	نمره کتبی پایان ترم	نمره کلاسی	۵ نمره			
			پرسش و پاسخ درسی	مباحثه	تحقیق و پژوهش	امتحان هفتگی
۲۰ یا ۱۵+	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰
	C	B	A			

A) مجموع بخش‌های فعالیت کلاسی بوده که ارزش‌گذاری اولیه هر یک ۲۰ نمره می‌باشد و در نهایت مجموع آن‌ها در جدول B معدل‌گیری شده و تبدیل به یک نمره واحد می‌گردد.

B) معدل به دست آمده از مجموع فعالیت‌های کلاسی جدول A می‌باشد که بر اساس نمره ۲۰ ثبت می‌گردد.

C) ۲۰ نمره امتحان کتبی پایان هر نیم‌سال است.

B+C) در صورت ثبت نمره فعالیت کلاسی در جدول، به صورت خودکار سامانه نمره نهایی نیم‌سال را به صورت ۱۵+۵ محاسبه کرده و در

صورت عدم ثبت نمره فعالیت کلاسی نمره امتحان کتبی فقط ۲۰ نمره محاسبه می‌گردد. لذا طرح سؤال امتحان کتبی نیم‌سال تحصیلی ۲۰ نمره می‌باشد تا امکان برگزاری درس بدون لحاظ ۵ نمره فعالیت کلاسی نیز وجود داشته باشد.

ماده ۴۶: نمره نهایی هر درس در نیم‌سال، شامل نمره اخذشده از ۵ نمره کلاسی و نمره کتبی آن درس می‌باشد.

ماده ۴۷: شرط قبولی در هر نیم‌سال کسب نمره حداقل ۱۲ از مجموع نمره فعالیت‌های کلاسی و امتحان کتبی پایان هر نیم‌سال می‌باشد.

ماده ۴۸: در صورتی که ارائه درس در اولین حضور طلبه در کلاس همراه با پژوهش، نمره کلاسی و ... باشد، نمره پژوهشی اخذشده توسط طلبه، در امتحان مرحله تجدیدی و استادیاری هم لزوماً لحاظ می‌گردد و امتحان درس استادیاری یا تجدیدی از ۱۵ نمره محاسبه خواهد شد.

ماده ۴۹: با فرض لحاظ ۵ نمره فعالیت‌های کلاسی، امتحان تجدیدی هر نیم‌سال فقط به صورت امتحان کتبی ۲۰ نمره‌ای برگزار و در صورت عدم کسب حداقل نمره ۱۲ در امتحان کتبی تجدیدی همان نمره تجدیدی به عنوان نمره نهایی آن نیم‌سال ثبت خواهد شد.

هـ) برنامه‌ریزی و اجرای دوره تابستانی

مقدمه

به منظور فراهم آوردن امکان استمرار تحصیل در طول سال، کم کردن تعطیلات، برنامه‌ریزی علمی در اوقات فراغت طلاب و ایجاد امکان پیشرفت تحصیلی برای طلاب متقاضی، دوره آموزشی تابستانی برگزار می‌گردد.

ماده ۵۰: برگزاری دوره‌های تابستانی با درخواست مدرسه علمیه و پس از اخذ مجوز از شورای آموزش استان و طبق ضوابط و شرایط ابلاغی معاونت آموزش ستاد بلامانع می‌باشد.

ماده ۵۱: حضور طلاب در دوره آموزشی

تابستانی، اختیاری می‌باشد.

تبصره ۱: مدرسه علمیه در صورت عدم تداخل دوره تابستانی با فعالیت تبلیغی طلاب می‌تواند، دوره تابستانی را الزامی نمایند.

تبصره ۱: در صورتی که مدرسه‌ای حضور طلاب را در دوره تابستانی الزامی نماید، حضور طلاب در آن دوره نیز الزامی می‌باشد.

تبصره ۲: الزامی یا اختیاری بودن حضور طلاب در دوره، براساس مجوز شورای آموزش استان می‌باشد.

ماده ۵۲: مدارس و یا مدیریت‌های استانی که دارای شرایطی همانند داشتن فضای آموزشی مناسب، امکانات اسکان و رفاه طلاب، اساتید و ... می‌باشند، می‌توانند نسبت به برگزاری دوره آموزشی تابستانی برای طلاب خود و یا طلاب چندین مدرسه دیگر در محدوده مدیریت استانی و یا سایر مدیریت‌های استانی، اقدام نمایند.

ماده ۵۳: کلیه امور اجرایی دوره اعم از ثبت‌نام طلاب، برگزاری کلاس‌ها، ثبت نمرات و...

توسط مدرسه مجری و با نظارت معاونت آموزش مدیریت استانی انجام می‌شود.

امور اجرایی و آموزشی دوره

ماده ۵۴: زمان برگزاری دوره‌های آموزشی تابستانی مطابق تقویم تحصیلی از ۱۶ تیر تا ۳۱ مرداد می‌باشد.

تبصره: هرگونه تغییر در زمان‌بندی مذکور با تصویب شورای آموزش استان و لحاظ کلیه شرایط و ضوابط بلامانع می‌باشد.

ماده ۵۵: طلاب با شرط انتخاب حداقل ۸۰ ساعات درسی، مجاز به ثبت‌نام در دوره هستند.

ماده ۵۶: ارائه دروس در دوره‌های آموزشی تابستانی برای گروه‌های ذیل می‌باشد:

- (۱) متقاضیان ادامه تحصیل به صورت حضوری؛
- (۲) متقاضیان تکمیل نواقصی دروس گذشته؛

تبصره: شرکت افرادی که در نیم سال دوم،

**درسی را تجدید شده‌اند، در امتحانات دوره
تابستانی الزامی و در کلاس‌های دوره اختیاری
می‌باشد.**

ماده ۵۷: مدرسه مجری دوره، جهت
تصمیم‌گیری و اخذ مجوز اجرای دوره
تابستانی، حداکثر تا قبل از پایان نیم سال
دوم اقدام نماید.

تبصره: تصمیم‌گیری در خصوص دوره‌های
آموزشی تابستانی مدارس قم، بر عهده مدیریت
سطوح عالی و آزاد قم می‌باشد.

ماده ۵۸: رعایت نکات ذیل در ارائه درخواست
برای برگزاری دوره و همچنین تصمیم‌گیری در
خصوص دوره‌های آموزشی ضروری می‌باشد:

- (۱) داشتن مجوز ارائه دروس مطابق مجوز
تأسیس مدارس و مدیریت‌های استانی؛
- (۲) وجود امکانات اجرای دوره اعم از امکانات
رفاهی، علمی و آموزشی در محل برگزاری
دوره؛

- (۳) معرفی اساتید رسمی یا دارای مجوز
تدریس در مواد درسی ارائه‌شده؛

۴) ارائه جداول درسی، تقویم آموزشی، نحوه ارائه برنامه‌های فوق‌العاده فرهنگی و تربیتی و... به صورت تفصیلی در زمان ارائه پیشنهاد و بررسی درخواست؛

۵) برگزاری کلاس‌های درسی مطابق جداول درسی و سایر آیین‌نامه‌های مربوطه.

ماده ۵۹: برگزاری دوره، بدون اخذ مجوز، موجب عدم تأیید دروس، نمرات و... خواهد شد.

ماده ۶۰: شرایط ثبت‌نام در دوره آموزشی تابستانی به شرح ذیل می‌باشد:

۱) داشتن پرونده فعال آموزشی؛

۲) تعهد به حضور مستمر در برنامه‌ها و کلاس‌های درسی دوره؛

۳) ارائه معرفی‌نامه و تأییدیه اخلاقی از مدرسه مبدأ به مدیر مدرسه مجری دوره.

ماده ۶۱: رعایت کلیه ضوابط آموزشی و درسی، امتحانی، قبولی، تجدیدی، ثبت نمره و... بر اساس آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های ابلاغی، ضروری می‌باشد.

ماده ۶۲: برگزاری حداقل ۸۰ درصد از ساعات هر درس مطابق جداول درسی و به صورت حضوری، الزامی می‌باشد.

ماده ۶۳: نمره قبولی برای طلاب شرکت‌کننده در دوره تابستان، در همه دروس، ۱۲ می‌باشد.

تبصره ۱: نمرات دروس در سامانه به صورت مستقل و مطابق هر عنوان درسی ثبت می‌گردد.
تبصره ۲: در ارزشیابی دروس انتخابی در دوره تابستانی در دروس دارای پژوهش درسی، ارائه پژوهش الزامی است.

ماده ۶۴: در صورت عدم کسب نمره قبولی در امتحان درس‌های دوره، تصمیم‌گیری در مورد وضعیت طلبه در خصوص شیوه امتحان مجدد (شامل: حضور مجدد طلبه در امتحان همان درس در همان دوره و یا نیم‌سال بعد و یا حضور مجدد در کلاس‌های درسی در طول سال تحصیلی) بر عهده شورای مدرسه می‌باشد.

فصل دوم:

جداول دروس و منابع آموزشی

الف) جداول درسی نیم‌سال‌های مختلف و ساعات آن‌ها

ماده ۶۵: جداول درسی برنامه آموزشی جاری در سطوح دو و سه عمومی، به شرح ذیل می‌باشد:

نیم‌سال اول (پایه هفتم)

کد درس	عنوان درس	ساعت
-	اصول بخش (۱)	۸۰
-	فقه ۱ بخش (۱)	۸۰
-	فقه ۲ بخش (۱)	۸۰
-	فلسفه بخش (۱)	۵۰
-	تفسیر	۳۰
جمع ساعات		۳۲۰

نیم‌سال دوم (پایه هفتم)

کد درس	عنوان درس	ساعت
-	اصول بخش (۲)	۸۰
-	فقه ۱ بخش (۲)	۸۰

۸۰	فقه ۲ بخش (۲)	-
۵۰	فلسفه بخش (۲)	-
۳۰	عقاید	-
۳۲۰	جمع ساعات	

نیم سال اول (پایه هشتم)

ساعت	عنوان درس	کد درس
۸۰	اصول ۱ بخش (۱)	-
۱۱۰	اصول ۲ بخش (۱)	-
۸۰	فقه ۳ بخش (۱)	-
۲۰	رجال	-
۳۰	تفسیر	-
۳۲۰	جمع ساعات	

نیم سال دوم (پایه هشتم)

ساعت	عنوان درس	کد درس
۸۰	اصول ۱ بخش (۲)	-
۱۱۰	اصول ۲ بخش (۲)	-
۸۰	فقه ۳ بخش (۲)	-
۴۰	عقاید	-
۳۱۰	-	

نیم سال اول (پایه نهم)

ساعت	عنوان درس	کد درس
۸۰	اصول بخش (۱)	-
۸۰	فقه ۴ بخش (۱)	-
۸۰	فقه ۵ بخش (۱)	-
۵۰	فلسفه بخش (۱)	-
۳۰	تفسیر	-

۳۲۰	جمع ساعات
-----	-----------

نیم سال دوم (پایه نهم)

کد درس	عنوان درس	ساعت
-	اصول بخش (۲)	۸۰
-	فقه ۴ بخش (۲)	۸۰
-	فقه ۵ بخش (۲)	۸۰
-	فلسفه بخش (۲)	۵۰
-	رجال	۲۰
جمع ساعات		۳۱۰

نیم سال اول (پایه دهم)

کد درس	عنوان درس	ساعت
-	اصول ۱ بخش (۱)	۸۰
-	اصول ۲ بخش (۱)	۸۰
-	فقه ۶ بخش (۱)	۸۰
-	درایه	۴۰
-	فلسفه بخش (۱)	۵۵
جمع ساعات		۳۳۵

نیم سال دوم (پایه دهم)

کد درس	عنوان درس	ساعت
-	اصول ۱ بخش (۲)	۸۰
-	اصول ۲ بخش (۲)	۸۰
-	فقه ۶ بخش (۲)	۸۰
-	فلسفه بخش (۲)	۵۵
-	تفسیر	۴۰
جمع ساعات		۳۳۵

ب) منابع درسی و محدوده‌های آن‌ها

ماده ۶۶: تدریس دروس تنها بر اساس کتاب‌ها و نسخه معرفی شده^۱ توسط معاونت آموزش مجاز می‌باشد.

ماده ۶۷: استفاده از منابع آموزشی پیشنهادی تنها پس از تأیید معاونت آموزش ستاد مجاز است.

تبصره: مدارس علمیه می‌توانند منابع پیشنهادی خود را به شرط تطبیق حداقل ۸۰ درصدی با محدوده و سرفصل‌های منبع اصلی، پس از بررسی در گروه علمی - تربیتی مدرسه و شورای آموزش استان، به معاونت آموزش ستاد معرفی نمایند.

ماده ۶۸: در صورت معرفی کتاب بدیل به ازای هر درس در جدول منابع درسی (از سوی معاونت آموزش)، مدارس با نظر گروه علمی - تربیتی مرتبط، مجاز به انتخاب آن کتاب نیز هستند.

۱. مشخص شده در ماده ۶۹ همین فصل

تبصره: در جدول منابع درسی، در صورت وجود دو یا چند کتاب برای هر درس، اولین منبع ذکر شده در جدول، منبع اصلی محسوب و دیگر منابع به عنوان منبع بدیل می‌باشند.

ماده ۶۹: منابع درسی مورد تأیید و مجاز برای استفاده در برنامه آموزشی سطوح دو و سه عمومی، به شرح ذیل می‌باشد:

نیم‌سال اول (پایه هفتم)

عنوان درس	منبع		
	عنوان کتاب	مؤلف	محدوده
اصول بخش (۱)	رسائل	مرتضی انصاری	از اول رسائل تا اول اجماع منقول
فقه ۱ بخش (۱)	مکاسب	مرتضی انصاری	از اول مکاسب محرمه تا اول المسألة التاسعة
فقه ۲ بخش (۱)	مکاسب	مرتضی انصاری	از اول النوع الخامس تا اول الأمر الثاني (إِنَّ الْمُتَّقِينَ مِنْ مَّوَرِدِ الْمَعَادَةِ)
فلسفه بخش (۱)	بداية الحکمة	علامه طباطبایی	از اول کتاب تا اول مرحله هشتم
تفسیر	جوامع الجامع جلد ۲	حسن طبرسی	سوره مبارکه توبه
	تفسیر تسنیم جلد ۲۴	آیت‌الله جوادی آملی	سوره انعام

نیم‌سال دوم (پایه هفتم)

عنوان درس	منبع		
	عنوان کتاب	مؤلف	محدوده
اصول بخش (۲)	رسائل	مرتضی انصاری	از اول اجماع منقول تا اول دلیل انسداد
فقه ۱ بخش (۲)	مکاسب	مرتضی انصاری	از اول المسألة التاسعة تا اول النوع الخامس (مَقَامُ يَحْرُمُ التَّكْسِبُ بِهِ)

فقه ۲ بخش (۲)	مکاسب	مرتضی انصاری	از الأمر الثانی تا اول الکلام فی شروط المتعاقدين
فلسفه بخش (۲)	بداية الحکمة	علامه طباطبائی	از اول مرحله هشتم تا پایان کتاب
عقاید	محاضرات فی الإلهیات	آیت الله سبحانی	از اول کتاب تا اول نبوت

نیم سال اول (پایه هشتم)

عنوان درس	منبع		
	عنوان کتاب	مؤلف	محدوده
اصول ۱ بخش (۱)	رسائل	مرتضی انصاری	از ابتدای المقصد الثالث فی الشک تا ابتدای المقام الثانی فی الشبهة الغير المحصورة
اصول ۲ بخش (۱)	رسائل	مرتضی انصاری	از ابتدای بحث استصحاب تا ابتدای تعارض الاستصحاب
فقه ۳ بخش (۱)	مکاسب	مرتضی انصاری	از ابتدای الکلام فی شروط المتعاقدين تا ابتدای اقا القول فی المجیز
رجال	کلیات علم رجال	آیت الله سبحانی	از اول تا اول مشایخ الثقات
تفسیر	جوامع الجوامع جلد ۲	حسن طبرسی	سوره های رعد و یوسف
	تفسیر تسنیم جلد ۴۱ و ۴۲	آیت الله جوادی آملی	سوره یوسف

نیم سال دوم (پایه هشتم)

عنوان درس	منبع		
	عنوان کتاب	مؤلف	محدوده
اصول ۱ بخش (۲)	رسائل	مرتضی انصاری	از ابتدای المقام الثانی فی الشبهة الغير المحصورة تا ابتدای بحث استصحاب

اصول ۲ بخش (۲)	رسائل	مرتضی انصاری	از ابتدای تعارض الاستصحاب تا پایان کتاب
فقه ۳ بخش (۲)	مکاسب	مرتضی انصاری	از ابتدای اقامه القول في المجيز تا القول في شرايط العوضين
عقاید	محاضرات في الالهيات	آيت الله سبحانی	از اول نبوت تا پایان کتاب

نیم سال اول (پایه نهم)

عنوان درس	منبع		
	عنوان کتاب	مؤلف	محدوده
اصول بخش (۱)	کفایة الاصول	محمدکاظم خراسانی	از اول کتاب تا اول في ما يتعلّق بصیغة الامر
فقه ۴ بخش (۱)	مکاسب	مرتضی انصاری	از اول القول في شرائط العوضين تا مسألة اشتراط العلم بقدر المثلث
فقه ۵ بخش (۱)	مکاسب	مرتضی انصاری	از اول خبارات تا اول مسقطات خيار الغبن
فلسفه بخش (۱)	نهاية الحكمة	علامه طباطبایی	از ابتدا تا پایان المرحلة الخامسة (في الماهية و احكامها)
تفسير	جلد ۱۳ میزان	علامه طباطبایی	سوره مبارکه اسراء
	تفسير تسنيم جلد ۲۸ تا ۳۱	آيت الله جواد آملی	سوره اعراف

نیم سال دوم (پایه نهم)

عنوان درس	منبع		
	عنوان کتاب	مؤلف	محدوده
اصول بخش (۲)	کفایة الاصول	محمدکاظم خراسانی	از اول في ما يتعلّق بصیغة الأمر تا اول بحث النواهي

فقه ۴ بخش (۲)	مکاسب	مرتضی انصاری	از اول مسأله اشتراط العلم بقدر المؤمن تا اول خيارات
فقه ۵ بخش (۲)	مکاسب	مرتضی انصاری	از اول مسقطات خيار الغبن تا اول القول في ماهية العيب
فلسفه بخش (۲)	نهاية الحكمة	علامه طباطبائی	از ابتدای المرحلة السادسة تا پایان المرحلة السابعة (في الواحد و الكثير)
رجال	کلیات علم رجال	آیت‌الله سبحانی	از اول مشايخ الثقات تا پایان کتاب

نیم‌سال اول (پایه دهم)

عنوان درس	منبع		
	عنوان کتاب	مؤلف	محدوده
اصول ۱ بخش (۱)	کفایة الاصول	محمدکاظم خراسانی	از المقصد الثاني في النواهي تا اول المقصد الخامس (المطلق و المقيد)
اصول ۲ بخش (۱)	کفایة الاصول	محمدکاظم خراسانی	از المقصد السابع اصول العملية تا اول تنبيهات الاستصحاب
فقه ۶ بخش (۱)	مکاسب	مرتضی انصاری	از القول في ماهية العيب تا اول الكلام في أحكام الخيار
درایه	درایه	آیت‌الله سبحانی	اصول الحديث و احكامه
فلسفه بخش (۱)	نهاية الحكمة	علامه طباطبائی	از ابتدای المرحلة الثامنة (في العلة و المعلول) تا ابتدای المرحلة الحادی عشر (في العقل و العاقل و المعقول)

نیم‌سال دوم (پایه دهم)

عنوان درس	منبع		
	عنوان کتاب	مؤلف	محدوده
اصول ۱ بخش (۲)	کفایة الاصول	محمدکاظم خراسانی	از المقصد الخامس (المطلق و المقيد) تا اول المقصد السابع أصول العملية

اصول ۲ بخش (۲)	کفایة الاصول	محمدکاظم خراسانی	تنبيهات الاستصحاب تا پایان کتاب
فقه ۶ بخش (۲)	مکاسب	مرتضی انصاری	از الکلام في احکام الخیار تا پایان کتاب
فلسفه بخش (۲)	نهایة الحکمة	علامه طباطبائی	از ابتدای المرحلة الحادی عشر تا پایان کتاب
تفسیر	جلد ۱۱۳ المیزان	علامه طباطبائی	سوره مبارکه کهف
	تفسیر تسنیم جلد ۳۶ و ۳۷	آیت الله جوادی آملی	سوره یونس

فصل سوم: حضور و غیاب^۱

ماده ۷۰: حضور طلبه در همه جلسات درسی و امتحانی الزامی بوده و غیبت در آن‌ها مجاز نمی‌باشد.

ماده ۷۱: ثبت حضور و غیاب در کلاس باید به تأیید استاد برسد.

ماده ۷۲: طلبه موظف است رأس ساعت در کلاس درس حضور یابد و تأخیر در حضور و تسریع در خروج بیش از ۱۰ دقیقه، غیبت و کمتر از ۱۰ دقیقه در هر سه جلسه، یک غیبت در آن درس به شمار می‌آید.

ماده ۷۳: غیبت طلبه در بیش از یک‌هشتم ساعات تعیین‌شده هر درس^۲، موجب حذف آن درس می‌شود. در این صورت، طلبه باید

۱. حضور و غیاب دروس سطوح عالی قم، تابع مقررات حضور و غیاب ابلاغی از سوی مدیریت سطوح عالی و آزاد قم می‌باشد. البته حضور و غیاب در همه جلسات درسی و امتحانی الزامی می‌باشد.

۲. در صورتی که مطابق ماده ۲۳ فصل اول همین بخش، ساعات دروس با تصمیم مدرسه تغییر کند، ملاک محاسبه حد نصاب حضور و غیاب، ساعات تعیین شده توسط مدرسه می‌باشد.

آن درس را دوباره به صورت حضوری بگذرانند.

تبصره ۱: هر غیبت غیرموجه دو غیبت موجه به

شمار می‌آید.^۱

تبصره ۲: تشخیص موجه یا غیرموجه بودن

غیبت برعهده معاون آموزش واحد آموزشی یا

مدرسه است.

تبصره ۳: در صورت افزایش غیبت طلبه از

یکهشتم تا کمتر از دوهشتم ساعات هر

درس، مشروط به اینکه امکان حضور در درس

را نداشته است، مرجع تصمیم‌گیری در خصوص

حذف یا عدم حذف درس، مدیر مدرسه است و

در صورتی که غیبت‌ها بیش از دوهشتم باشد،

مرجع تصمیم‌گیری در خصوص حذف غیبت و

... شورای مدرسه می‌باشد.

۱. تأثیر هر غیب غیرموجه در حذف درس دو برابر غیبت موجه می‌باشد.

فصل چهارم: امتحانات

ماده ۷۴: نمره نهایی دروس بر اساس موارد ذیل تعیین و ثبت می‌گردد:

۱) آزمون کتبی نهایی؛

۲) فعالیت کلاسی؛^۱ در برخی از دروس، ۵ نمره از نمره نهایی به فعالیت کلاسی اختصاص دارد که در دو گروه «فعالیت درسی» و «پژوهش درسی» مطابق ضوابط مربوطه برنامه‌ریزی و ارائه می‌گردد.

۳) امتحان شفاهی؛ در تعدادی از دروس حسب آیین‌نامه مربوطه، امتحان شفاهی به عمل خواهد آمد که نمره نهایی آن دروس حاصل جمع و معدل آزمون‌های کتبی و شفاهی آن درس خواهد بود.

الف) امتحانات کتبی

ماده ۷۵: اخذ امتحان کتبی از دروس بر

۱. دستور العمل فعالیت‌های کلاسی در بخش دوم، فصل اول آمده است.

اساس محدوده مصوب و ابلاغی آن درس^۱، می باشد.

ماده ۷۶: برگزاری امتحان هر درس بلافاصله بعد از اتمام کلاس‌های آن درس (با رعایت سایر شرایط مانند اتمام محدوده و برگزاری ساعات درسی مصوب)، بلامانع است.

تبصره: تعیین زمان برگزاری امتحانات بر عهده مدارس می باشد و امتحاناتی که طراحی سوالات آن مطابق تبصره ۲ ماده ۷۹ همین فصل بر عهده معاونت آموزش ستاد می باشد، در ۴ نوبت در سال تحصیلی برای همه آزمون‌ها (اصلی، تجدیدی، ارتقائی) تعیین و برگزار می گردد.

ماده ۷۷: امتحان‌ها تنها از طلاب رسمی حوزه به عمل می آید و تمام طلاب موظف به شرکت در امتحان دروس انتخابی خود در مدرسه محل تحصیل هستند.

ماده ۷۸: انتخاب درس در دوره تابستانی فقط

۱. جداول مربوط به محدوده‌های درسی در بخش دوم، فصل دوم آمده است.

جهت حضور در جلسه امتحان (بدون شرکت در کلاس) در دروس تجدیدی^۱ و دروسی که جهت کسری معدل^۲ اخذ شده است، بلامانع می‌باشد.

ماده ۷۹: طرح سؤال‌های امتحانی در تمام موسسه‌های امتحانی (اصلی، تجدیدی و...)، بر عهده استاد مدرسه در همان درس، و بر اساس اصول و ضوابط ارائه‌شده از سوی معاونت آموزش ستاد می‌باشد.

تبصره ۱: برگزاری امتحانات دروس سطوح عالی در قم به صورت متمرکز و بر عهده مدیریت سطوح عالی و آزاد قم می‌باشد. البته مراکز فقهی پس از اخذ مجوز فعالیت از معاونت آموزش حوزه‌های علمیه، می‌توانند جهت اخذ مجوز برای برگزاری امتحانات، طراحی و تصحیح اوراق امتحانی نیز اقدام نمایند.

تبصره ۲: معاونت آموزش ستاد می‌تواند در تمام

۱. شرکت در امتحانات تجدیدی در دوره تابسستانی مربوط به طلابی می‌باشد که دروس نیم‌سال دوم همان سال تحصیلی را تجدید شده‌اند می‌باشد.

۲. آیین‌نامه نحوه حضور طلاب در امتحانات، جهت جبران کسری معدل در فصل پنجم همین بخش آمده است.

موسم‌های امتحانی با اطلاع‌رسانی قبلی،
نسبت به طراحی سؤال یک پارچه و متمرکز
برای تعدادی از دروس اقدام نماید.

تبصره ۳: تأیید نهایی تمام سؤالات امتحان‌های
رسمی در هر مدرسه بر عهده گروه علمی -
تربیتی مربوطه می‌باشد.

تبصره ۴: در صورت تعدد یک درس و اساتید
آن در مدرسه با تصویب گروه علمی - تربیتی،
ضمن رعایت تبصره دو همین ماده، ارائه سؤال
مشترک مجاز خواهد بود.

ماده ۸۰: تصحیح اوراق امتحانی تمام دروس
در همه موسم‌های امتحانی بر عهده استاد
دارای حکم یا مجوز تدریس آن مدرسه، طبق
اصول و ضوابط ارائه‌شده از سوی معاونت
آموزش ستاد می‌باشد.^۲

ماده ۸۱: معاونت آموزش مدیریت‌های
استانی و ستاد در هر موسم امتحانی تعدادی

۱. دستورالعمل سالیانه مربوط به این نوع از امتحان‌ها توسط معاونت
آموزش تنظیم و ابلاغ خواهد شد.
۲. طراحی و تصحیح اوراق امتحانی دروس سطوح عالی قم بر اساس
ضوابط ابلاغی مدیریت سطوح عالی و آزاد قم می‌باشد.

از سؤالات امتحانی و اوراق تصحیح‌شده در مدارس را، به صورت تصادفی، مورد بررسی و ارزیابی قرار خواهد داد.

ماده ۸۲: در صورت عدم مطابقت سؤال‌های امتحانی و تصحیح آن‌ها با اصول و ضوابط ابلاغی ستاد و یا احراز تخلف، مراتب حسب مورد در شورای آموزش استان و یا معاونت آموزش ستاد بررسی شده و پس از آن، استمرار مجوز مدرسه یا استاد در طرح سؤال یا تصحیح اوراق منوط به تصمیم شورای آموزش استان یا معاونت آموزش ستاد خواهد بود.

تبصره ۱: شورای آموزش استان یا معاونت آموزش ستاد می‌تواند برای مدارس مذکور، احکامی از قبیل تذکر کتبی، لغو حکم تدریس استاد، اعمال محدودیت‌های آموزشی برای مدرسه و ابطال نمرات را در نظر بگیرند.

تبصره ۲: معاونت آموزش می‌تواند برای مدارس که در ارزیابی‌های صورت گرفته، شرایط و ضوابط طراحی و تصحیح سؤالات امتحانی را با کیفیت مناسب رعایت نموده‌اند،

مشوق‌هایی در نظر بگیرد.

ماده ۸۳: در مدت‌زمان مجاز نبودن یک مدرسه یا استاد برای طرح یا تصحیح آزمون‌ها، مدیریت استان در مورد طرح سؤال یا تصحیح اوراق مربوطه توسط استاد رسمی دیگر یا مدرسه تحت پوشش دیگر تدبیر لازم را اتخاذ می‌نماید.

ماده ۸۴: نمره قبولی در هر درس ۱۲ می باشد .

ماده ۸۵: تعیین ملاک‌های نهایی نمره‌دهی در تمام درس‌ها و همچنین محاسبه نهایی نمره‌ها بر عهده استاد همان درس یا گروه علمی - تربیتی مدرسه و بر اساس ضوابط ابلاغ شده، می‌باشد.

تبصره: تعیین ملاک‌های مذکور و همچنین محاسبه نمرات دروس سطوح عالی قم بر عهده مدیریت سطوح عالی و آزاد قم و بر اساس ضوابط ابلاغی می‌باشد.

ماده ۸۶: در هر سال تحصیلی در صورتی که تنها در یک ماده درسی نمره نهایی کمتر از ۱۲

بوده ولی از ۱۰ کمتر نباشد، به شرط اینکه در همان سال تحصیلی حداقل ۷۰۰ ساعت درسی اخذ شده داشته باشد و همچنین معدل آن سال تحصیلی به ۱۲ برسد، در صورت درخواست طلبه آن درس قبول به حساب می‌آید.

ماده ۸۷: در صورتی که طلاب پس از حضور مستمر در کلاس، موفق به کسب نمره قبولی نشوند یا در جلسه امتحان، غیبت موجه داشته باشند، تنها برای یک مرتبه حق شرکت در موسم بعدی امتحانات را دارند؛ در غیر این صورت طبق نظر شورای مدرسه به ترتیب به شرح ذیل اقدام می‌شود:

۱) انتخاب درس به صورت حضوری در نیم سال تحصیلی بعدی با استادیار و شرکت در امتحان آن، در صورت صلاح دید و اجازه شورای مدرسه یا مهمان شدن در مدرسه دیگر، برای همان درس مطابق ضوابط؛

۲) انتخاب درس و حضور مستمر در کلاس، در صورت عدم موفقیت در مرحله گذشته، طبق ضوابط، با محاسبه ساعات درس در اولین

نیم‌سال بعدی ارائه درس به صورت رسمی.

تبصره ۱: تشخیص موجه بودن غیبت برعهده

معاون آموزش مدرسه است.

تبصره ۲: ساعات درس خوانده شده با استادیار، جزو

سقف ساعات انتخاب درس محاسبه نمی‌گردد.

ماده ۸۸: تعداد ساعات درس استادیاری از

حداقل ۵۰ درصد ساعات مصوب درسی نباید

تقلیل یابد.

تبصره: تشخیص و تعیین مقدار ساعات‌های

درس استادیاری برعهده شورای مدرسه و حسب

مورد است.

ماده ۸۹: نمره اخذ شده توسط طلبه در

فعالیت‌های کلاسی، در امتحان مرحله

تجدیدی و استادیاری هم لزوماً لحاظ می‌گردد

و امتحان درس استادیاری یا تجدیدی از ۱۵

نمره محاسبه خواهد شد.

ماده ۹۰: انصراف از جلسه امتحان یا غیبت

به منزله نمره صفر می‌باشد.

تبصره: در صورت تشخیص غیرموجه بودن غیبت،

طلبه از امتحان مجدد در آن درس محروم می‌گردد.

ماده ۹۱: کسانی که طبق ضوابط در امتحان یک درس قبول شده‌اند، نمی‌توانند مجدداً در امتحان آن درس شرکت نمایند.

تبصره: حضور در امتحانات جبران کسری معدل مطابق ضوابط مربوطه بلامانع می‌باشد.

ماده ۹۲: افرادی که حذف درس، غیبت غیرموجه یا انصراف در جلسه امتحان دارند موظف هستند در اولین نیم‌سال تحصیلی بعدی ارائه درس، ضمن حضور مستمر در کلاس، در امتحان آن درس شرکت کنند.

ماده ۹۳: درخواست تجدیدنظر، حداکثر تا یک هفته پس از اعلام نتایج، طبق ضوابط و از طریق سامانه پذیرفته می‌شود.

تبصره: پس از نهایی‌شدن نمرات، ورود و ویرایش نمرات مجاز نمی‌باشد و در صورت نیاز به بازشدن دسترسی، تصمیم‌گیری بر عهده مدیریت استان می‌باشد.

ماده ۹۴: تقاضای تجدیدنظر در مورد نمرات بین ۸ تا ۱۴ پذیرفته می‌شود.

تبصره: پذیرش درخواست تجدیدنظر در غیر

موارد فوق، برعهده شورای مدرسه است.

ماده ۹۵: نمرات همه دروس، اعم از قبولی و عدم قبولی، جزو سوابق تحصیلی طلبه ثبت و در معدل آن نیم‌سال و سال تحصیلی محاسبه شده و معدل نهایی سطح تحصیلی تنها از دروس قبولی طلبه، محاسبه می‌گردد.
تبصره: نمره‌های عدم قبولی، در معدل کل پایه و سطح تحصیلی مورد محاسبه قرار نمی‌گیرد.

(ب) امتحانات شفاهی

مقدمه

به منظور ارتقاء توانمندی و سنجش علمی، ارتقای سطح علمی و آموزشی و همچنین ارزیابی قدرت بیان و تجزیه و تحلیل مطالب، از طلاب واجد شرایط امتحان شفاهی در برخی از دروس، اخذ می‌گردد.

شرایط و نحوه برگزاری امتحان شفاهی سطوح عالی حوزه‌های علمیه به شرح ذیل می‌باشد:

ماده ۹۶: در تعدادی از دروس، حسب آیین‌نامه

مربوطه، امتحان شفاهی نیز به عمل خواهد آمد و نمره نهایی آن دروس، معدل آزمون‌های کتبی و شفاهی آن درس خواهد بود.

ماده ۹۷: برگزاری امتحان شفاهی برعهده مدیریت مدرسه و توسط اساتید دارای مجوز مربوطه، می‌باشد.^۱

ماده ۹۸: برگزاری امتحان شفاهی در مدارس فاقد مجوز برگزاری امتحان شفاهی، بر عهده مدیریت استانی می‌باشد.

تبصره: تعیین شرایط، ارزیابی و صدور مجوز امتحان شفاهی برای استاد و برگزارکننده، توسط معاونت آموزش ستاد، تعیین و ابلاغ می‌گردد.

ماده ۹۹: اطلاع‌رسانی، تعیین مکان امتحان و ... بر عهده برگزارکننده امتحان شفاهی می‌باشد.

ماده ۱۰۰: طلاب پس از گذراندن کامل ساعات هر درس مجاز به شرکت در امتحان شفاهی آن درس هستند.

۱ . کلیه امور مربوط به اجرای امتحانات شفاهی سطوح عالی قم، بر عهده مدیریت سطوح عالی و آزاد قم می‌باشد.

ماده ۱۰۱: بررسی شرایط متقاضیان و ثبت نام
کنندگان در آزمون بر عهده برگزارکننده
امتحان شفاهی می‌باشد.

ماده ۱۰۲: طلابی که قبلاً موفق به قبولی در
امتحان شفاهی شده‌اند، مطابق جدول ذیل،
تطبیق‌سازی امتحان شفاهی دروس آن‌ها
انجام می‌گیرد:

وضعیت امتحان شفاهی		درس	پایه
شفاهی ناقص	شفاهی کامل		
نیاز به امتحان شفاهی اصول در پایه ۸	معاف از امتحان شفاهی (رسائل) پایه ۸	اصول	۷
عدم نیاز به شرکت در امتحان شفاهی	۰	فقه	
نیاز به امتحان شفاهی اصول در پایه ۱۰	معاف از امتحان شفاهی اصول پایه ۱۰	اصول	۹
نیاز به امتحان شفاهی فقه در پایه ۱۰	معاف از امتحان شفاهی فقه پایه ۱۰	فقه	

ماده ۱۰۳: دروس دارای امتحان شفاهی در
سطح دو و سه به شرح ذیل می‌باشد:

کد درس	سطح	عنوان درس	محدوده آزمون
-	دو	اصول ۲ بخش (۲)	کل محدوده درس اصول ۲ بخش (۱ و ۲)
-	سه	اصول ۲ بخش (۲)	کل محدوده دروس اصول ۷ و ۸
-	سه	فقه ۶ بخش (۲)	کل محدوده دروس فقه ۶

تبصره: نمره امتحان شفاهی هر درس با نمره امتحان کتبی آن درس جمع شده و معدل آن، نمره آن درس محسوب می‌شود.

(ج) برگزاری آزمون و اعلام نتایج

ماده ۱۰۴: رعایت نکات ذیل در خصوص جلسه آزمون امتحان شفاهی ضروری می‌باشد:

(۱) مشخص کردن محدوده آزمون توسط استاد و ارائه زمان مورد نیاز برای مرور مباحث به طلاب؛

(۲) عدم استفاده از کتاب و جزوات دارای شرح، ترجمه و ...؛

(۳) رعایت نکات مرسوم جلسات آزمون؛

(۴) ضبط جلسات؛

(۵) مد نظر قرار دادن کل محدوده مصوب در هنگام امتحان؛

(۶) ثبت نمره و امتیاز مستقل به ازای هریک از معیارها (عبارت‌خوانی، فهم مطلب، تطبیق و سؤالات علمی).

ماده ۱۰۵: حضور دو ممتحن در جلسه امتحان

شفاهی الزامی است.

ماده ۱۰۶: تکمیل فرم ارزیابی به صورت مستقل توسط هر استاد برای هر طلبه ضروری بوده و جمع‌بندی امتیازات نهایی و ثبت در سامانه توسط برگزارکننده امتحان انجام می‌شود.

ماده ۱۰۷: معیار محاسبه نمره امتحان شفاهی بر اساس جدول ذیل می‌باشد:

جمع کل	معیار محاسبه نمره			
	عبارت خوانی ^۱	فهم و توضیح مطلب	تطبیق با متن	سؤال علمی
۲۰	۳	۷	۷	۳

ماده ۱۰۸: حداقل نمره برای قبولی در امتحان شفاهی، کسب نمره ۱۲ می‌باشد.

ماده ۱۰۹: زمان‌بندی اعلام نتایج نهایی و رسیدگی به اعتراضات بر عهده برگزارکننده امتحان شفاهی می‌باشد.

ماده ۱۱۰: طلاب متقاضی بررسی مجدد نتایج امتحان با داشتن شرایط ذیل می‌توانند، درخواست مکتوب خود را به برگزارکننده امتحان ارائه نمایند:

(۱) کسب نمره ۸ تا ۱۴؛

(۲) گذشتن حداکثر سه روز از زمان اعلام نتایج.

ماده ۱۱۱: بررسی مجدد نتیجه امتحان شفاهی توسط یک استاد ممتحن شفاهی غیر از اساتید ممتحن برگزاری جلسه بررسی می شود.

ماده ۱۱۲: در بررسی مجدد، نظر استاد سوم ملاک عمل خواهد بود لذا در ثبت اعتراض دقت شود که پس از اتمام زمان آن، انصراف از درخواست اعتراض پذیرفته نیست.

ماده ۱۱۳: در صورت عدم حضور یا ترک جلسه امتحان بدون عذر موجه، یک نوبت امتحانی محاسبه شده و طلبه به مدت سه ماه از ثبت نام امتحان شفاهی محروم و در صورت تکرار (عدم حضور یا ترک جلسه) مدت محرومیت به یک سال افزایش می یابد.^۱

تبصره ۱: تشخیص موجه بودن غیبت برعهده معاون آموزش مدرسه است.

۱. به کلیه پیش آمدهایی که از لحاظ روحی، جسمی یا اخلاقی موجب شود فرد امکان شرکت در جلسه امتحان را نداشته باشد عذر موجه اطلاق می شود.

تبصره ۲: در صورت منع یا انصراف از تحصیل،
اخذ امتحان شفاهی منوط به بررسی وضعیت
آموزشی در شورای مدرسه می‌باشد.

تبصره ۳: تقاضای تعویق یا انصراف از امتحان
شفاهی تاده روز قبل از برگزاری، بلامانع است.
ماده ۱۱۴: در صورت عدم کسب نمره قبولی
و یا غیبت در جلسه امتحان^۱ به ترتیب مراحل
ذیل عمل می‌شود:

مرحله اول: حضور در جلسه امتحان مجدد
شفاهی بعد از گذشتن سه ماه از امتحان
قبلی^۲؛

مرحله دوم^۳: در صورت عدم موفقیت در مرحله
قبل، انتخاب درس به صورت حضوری در
نیم سال تحصیلی بعدی با استادیار، مشروط
به صلاحدید و اجازه شورای مدرسه و پس از
آن حضور در امتحان مجدد شفاهی^۴.

۱. طلاب واجد شرایط جزو کسانی محسوب می‌شوند که حداقل یک بار در آزمون شرکت کرده‌اند و قبول نشده‌اند.
۲. مراحل و ضوابط ثبت نام از متقاضیان حضور در امتحانات تجدید شفاهی مانند دیگر طلاب، می‌باشد.
۳. مراحل دوم و سوم در حکم کارگاه آموزشی برای طلاب مذکور می‌باشد.
۴. تعیین استادیار بر اساس ضوابط ابلاغی معاونت آموزش حوزه‌های علمیه، بر عهده مدیر مدرسه می‌باشد.

مرحله سوم: انتخاب درس و حضور مستمر در کلاس طبق ضوابط و براساس ساعات مصوب درس در اولین نیم سال بعدی ارائه درس به صورت رسمی و پس از آن حضور در امتحان مجدد شفاهی.

تبصره ۱: برگزاری امتحان شفاهی مجدد قبل از گذشت سه ماه در صورت اضطرار و با مجوز مدیر استان (و در قم توسط معاون سطوح عالی و خارج حوزه علمیه قم) امکان پذیر می باشد.

تبصره ۲: ساعات درسی الزامی طلبه در مرحله دوم، جزو سقف ساعات انتخاب درس محاسبه نمی گردد.

تبصره ۳: تشخیص و تعیین مقدار ساعت‌های درس استادیاری (با رعایت این نکته که تعداد ساعات درس از حداقل ۵۰ درصد ساعات مصوب درسی نباید تقلیل یابد) حسب مورد و برعهده گروه علمی - تربیتی مربوطه در مدرسه است.

تبصره ۴: رعایت کلیه شرایط و ضوابط مربوط به هر درس اعم از امتحان کتبی، ارائه پژوهش و ...، برای طلاب مشمول مراحل دوم و سوم نیز

الزامی می‌باشد.

ماده ۱۱۵: نظارت بر حسن اجرای امتحان

شفاهی بر عهده مدیریت استانی می‌باشد.

فصل پنجم:

ارزیابی پیشرفت تحصیلی^۱

ماده ۱۱۶: شیوه معدل گیری از دروس در این

برنامه آموزشی به صورت زیر می‌باشد:

الف) معدل نیم سال و سال تحصیلی، از نمرات

همه درس‌ها، اعم از قبولی و مردودی، محاسبه

می‌شود؛

ب) معدل هر سطح تحصیلی، از نمرات قبولی

همه درس‌های آن سطح، محاسبه می‌شود.

ماده ۱۱۷: شیوه محاسبه معدل، به روش ذیل

است:

.....+ (مقدار ساعت هر درس × نمره همان درس) + (مقدار ساعت هر درس	=	معدل
× نمره همان درس)		
مجموع ساعات درسی		

۱. این شیوه معدل گیری بر اساس مصوبه ۱۰۹۲ تاریخ ۹۶/۷/۲۱ می‌باشد و پس از آماده شدن سامانه اعمال خواهد شد و تا قبل از آمادگی سیستم به شیوه سابق ارزیابی انجام می‌شود.

ماده ۱۱۸: طلابی که میانگین نمرات ایشان در پایان سطح حداقل ۱۴ باشد، می‌توانند مطابق ضوابط، جهت اخذ مدرک اقدام کنند.

ماده ۱۱۹: در صورتی که معدل سطح طلبه کمتر از ۱۴ باشد، در مدت مجاز تحصیل می‌تواند از درس‌هایی که نمره کمتر از ۱۴ دارد انتخاب درس و فقط در امتحان آن درس شرکت کند تا میانگین کل نمرات خود را جبران نماید.

تبصره: بالاترین نمره، از میان نمره‌های اخذ شده، نمره نهایی و ملاک محاسبه معدل سطح خواهد بود.

بخش سوم:
خدمات آموزشی

فصل اول: مرخصی تحصیلی

ماده ۱: طلاب در مواقع ضروری می‌توانند مطابق ضوابطی که در ادامه آمده است، از مرخصی تحصیلی استفاده نمایند.^۱

ماده ۲: استفاده از مرخصی حداکثر تا ۱۰ روز در هر نیم‌سال تحصیلی در موارد ضروری و پس از اخذ مجوز از معاون آموزش مدرسه، مجاز می‌باشد.

ماده ۳: مرخصی بیش از ۱۰ روز تا حداکثر

۱. در جدول ذیل میزان مرخصی و مرجع تأیید کننده آن جهت اختصار آمده است:

ردیف	میزان مرخصی درخواست شده	مرجع تأیید کننده
۱	کمتر از ده روز	مدیر مدرسه
۲	از ده روز تا کمتر از یک نیم سال	شورای مدرسه
۳	یک نیم سال کامل	شورای مدرسه
۴	دو نیم سال کامل	شورای مدرسه
۵	بیش از دو نیم سال	شورای استان

دو نیم‌سال متوالی یا غیرمتوالی (در مجموع سطح دو و سه)، در صورت ضرورت و با مجوز شورای مدرسه امکان‌پذیر است.

تبصره ۱: تا قبل از رسیدگی به درخواست مرخصی و تأیید آن، طلبه موظف به شرکت در کلیه برنامه‌های آموزشی مدرسه به صورت منظم می‌باشد.

تبصره ۲: مرجع تشخیص ضرورت، شورای مدرسه است.

ماده ۴: شورای مدرسه می‌تواند در خصوص حذف درس یا عدم آن به دلیل عدم حضور در کلاس درس در مدت مرخصی تصمیم‌گیری نماید.

ماده ۵: مرجع تصمیم‌گیری در خصوص درخواست مرخصی بیشتر از موارد مذکور، تمدید و یا اضافه کردن مرخصی (تا حداکثر یک سال دیگر) شورای آموزش استان می‌باشد.

ماده ۶: مدت زمان مرخصی جزء حداکثر سنوات مجاز تحصیل محسوب می‌گردد.

ماده ۷: در صورت استفاده از مرخصی نیم سال یا سالانه، امکان حضور در امتحانات وجود ندارد.

تبصره: با مجوز شورای رسیدگی کننده به مرخصی نیم سال تحصیلی طلاب، شرکت در امتحانات دروس کم حجم (مطالعاتی) بلامانع می باشد.

ماده ۸: شرایط استفاده از مرخصی نیم سال به شرح ذیل می باشد:

- (۱) فعال بودن پرونده تحصیلی؛
- (۲) عدم استفاده از مرخصی تحصیلی به مقدار مجاز در سنوات گذشته در آن سطح؛
- (۳) نداشتن موارد منع از تحصیل.^۱

۱. مطابق ماده ۲۱ فصل چهارم همین بخش.

فصل دوم: انتقالات

ماده ۹: انتقال طلبه از مدرسه‌ای به مدرسه دیگر، با شرایط ذیل امکان‌پذیر است:

الف) فعال بودن پرونده تحصیلی؛

ب) اشتغال به تحصیل، حداقل به مدت یک سال تحصیلی در مدرسه مبدأ؛

ج) موافقت مدیر مدرسه مبدأ و مقصد و تأیید مدیریت استان مبدأ و مقصد.^۱

ماده ۱۰: زمان انتقالات، از پایان امتحانات نیم‌سال دوم و تا پیش از شروع سال تحصیلی جدید است.

ماده ۱۱: طلبه تا پیش از نهایی شدن انتقال و تغییر کد محل تحصیل، از طلاب مدرسه مبدأ محسوب می‌شود و طبق ضوابط باید حضور مستمر در درس داشته و از کلیه مزایای آموزشی و خدماتی در مدرسه مبدأ برخوردار است.

ماده ۱۲: انتقال به مدارس متفرقه و خارج

۱. اعلام موافقت‌ها از طریق سامانه به صورت R انجام می‌پذیرد.

از برنامه مرکز مدیریت به منزله ترک تحصیل بوده و نمرات و سایر سوابق آموزش تولید شده در این مدارس در مدت مذکور کان لم یکن تلقی شده و در صورت صدور مجوز ادامه تحصیل، طلبه موظف به شرکت مجدد در امتحانات، مطابق ضوابط مربوطه می‌باشد.

ماده ۱۳: انتقال طلبه از مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه به مراکز مدیریت حوزه‌های علمیه خراسان و اصفهان و بالعکس فقط از طریق معاونت آموزش ستاد صورت می‌پذیرد.

ماده ۱۴: طلابی که پرونده آن‌ها به جهت موارد منع از تحصیل در شورای مربوطه مورد رسیدگی قرار می‌گیرد پس از اخذ مجوز ادامه تحصیل، حداقل به مدت یک سال مجاز به انتقال به خارج از استان نمی‌باشند.

تبصره: در صورت درخواست طلبه و موافقت مدیریت استانی مبدا و مقصد، انتقال طلاب مذکور بلامانع می‌باشد.

ماده ۱۵: انتقال اجباری طلاب مجاز نبوده و در صورت لزوم و پس از بررسی در شورای

تصمیم‌گیرنده^۱، همان شورا موظف به یافتن
مدرسه جدید برای طلبه مذکور می‌باشد.

۱. مطابق آیین‌نامه منع و انصراف از تحصیل (مندرج در فصل چهارم
همین بخش).

فصل سوم: مهمان

ماده ۱۶: اخذ درس به صورت مهمان، در صورت اضطرار و با موافقت مدیر مدرسه و مدیریت استان مبدأ و مقصد، در برخی از درس‌ها یا همه آن‌ها حداکثر در دو نیم‌سال تحصیلی، بلامانع می‌باشد.^۱

تبصره ۱: مهمان شدن طلبه در یک مدرسه، مشروط به گذراندن حداقل یک نیم‌سال تحصیلی در مدرسه مبدأ است.

تبصره ۲: طلبه مهمان، موظف به تحصیل حضوری و طبق ضوابط در تمام دروس انتخابی مدرسه مبدأ و مقصد است.

تبصره ۳: مجموع ساعات انتخاب درس طلبه مهمان (در مدرسه‌های مبدأ و مقصد) نباید از سقف مجاز تجاوز کند.

تبصره ۴: اضافه کردن مجوز اخذ درس به صورت مهمان تا دو نیم‌سال دیگر با مجوز

۱. موافقت‌های مدرسه‌ای و استانی مبدأ و مقصد از طریق سامانه به صورت R انجام می‌شود و بررسی و تأیید فرآیند مهمان شدن طلاب در دروس سطوح عالی قم با مدیریت سطوح عالی و آزاد قم می‌باشد

شورای مدرسه مبدأ و موافقت مدرسه مقصد بلامانع خواهد بود.

ماده ۱۷: طلبه موظف به انتخاب درس و حضور در کلاس و شرکت در امتحانات در مدرسه مقصد مطابق آیین‌نامه آموزشی است.

ماده ۱۸: ثبت و نگهداری همه اسناد و اطلاعات آموزشی طلبه در سامانه، توسط مدرسه مقصد انجام می‌شود.

ماده ۱۹: طلبه مهمان موظف به رعایت همه قوانین مدرسه مقصد می‌باشد.

ماده ۲۰: بهره‌مندی طلبه مهمان از مزایا و خدمات حوزوی در همان مدرسه مبدأ استمرار می‌یابد.

فصل چهارم: منع و انصراف از تحصیل

الف) منع از تحصیل

ماده ۲۱: در موارد آموزشی ذیل طلبه از ادامه تحصیل منع می‌شود:

۱) حذف کلیه دروس یک نیم سال به دلیل غیبت؛

۲) غیبت در کلیه امتحانات دروس انتخابی یک نیم سال؛

۳) عدم قبولی در هیچ یک از دروس انتخابی در دو نیم سال متوالی یا سه نیم سال غیرمتوالی؛

۴) عدم رشد تحصیلی مناسب (عدم قبولی حداقل به مقدار ۱۵۰۰ ساعت - در طول ۶ نیم سال)؛

۵) عدم حضور و ترک تحصیل بیش از یک نیم سال بدون اطلاع قبلی و بدون عذر موجه.

تبصره: در صورت منع طلبه‌ای از تحصیل، ادامه تحصیل وی منوط به بررسی وضعیت آموزشی

او در شورای مربوطه و مطابق ضوابط مندرج در

جدول ذیل می‌باشد:

موضوع	توضیحات و علت	پایه تحصیلی	مرجع تصمیم‌گیری	عنوان حکم صادره
تحقق هر یک از موارد ۱ تا ۴	تا قبل از رسیدن به مورد ۴	همه پایه‌های تحصیلی	شورای مدرسه	حسب مورد و با توجه به شرایط طلبه
تحقق مورد ۴	-	همه پایه‌های تحصیلی	شورای مدرسه	حسب مورد و با توجه به شرایط طلبه
تحقق مورد ۴	گذشتن ۸ نیم‌سال و عدم کسب قبولی در حداقل ۱۵۰۰ ساعت درسی	پایه هفتم به بعد	شورای استان	حسب مورد و با توجه به شرایط طلبه
تحقق مورد ۵	عدم عذر موجه برای ترک تحصیل	همه پایه‌های تحصیلی	-	ترک تحصیل

تبصره: در صورت تحقق هر یک از موارد مذکور، مدیر مدرسه می‌تواند حسب مورد، طلبه را تا قبل از تعیین تکلیف ملزم به فعالیت‌های تحصیلی نماید و در صورت صدور مجوز ادامه تحصیل به فعالیت‌های درسی وی ترتیب اثر داده خواهد شد.

ماده ۲۲: در صورت تحقق هر یک از موارد منع موقت (مذکور در ماده ۲۱)، مدیر مدرسه موظف به تنظیم و ارائه گزارش به شورای مدرسه می‌باشد.

ماده ۲۳: در مواردی که عنوان حکم عبارت

«حسب مورد و با توجه به شرایط طلبه»، ذکر شده است، مرجع رسیدگی کننده می‌تواند اقدام به صدور حکم جواز ادامه تحصیل مشروط یا غیرمشروط و یا حکم عدم جواز ادامه تحصیل نماید.

تبصره: در صورت صدور حکم منع از تحصیل توسط شورای مدرسه، لازم است حکم صادره به تأیید معاونت آموزش استان برسد.

(ب) انصراف از تحصیل

ماده ۲۴: انصراف از تحصیل در حین دوره تحصیلی فقط به درخواست خود طلبه صورت می‌پذیرد و هرگونه تقاضای انصراف از تحصیل باید به صورت کتبی به شورای مدرسه ارائه شود و پس از تأیید، انصراف قطعی خواهد شد.

ماده ۲۵: هیچ واحد آموزشی و یا مدیریتی نمی‌تواند نسبت به اجبار طلبه به انصراف از تحصیل اقدام نماید.

ماده ۲۶: تحصیل هم‌زمان در سایر نهادهای

آموزشی در سطوح تحصیلات تکمیلی بدون
اخذ مجوزهای لازم، انصراف از تحصیل تلقی
می‌شود.

ماده ۲۷: بازپس‌گیری تقاضای انصراف از
تحصیل حداکثر تا یک ماه پس از تاریخ
درخواست، بلامانع است.

تبصره ۱: در صورت درخواست بازگشت به
تحصیل قبل از رسیدن غیبت‌ها به سقف مجاز،
مدیر مدرسه می‌تواند نسبت به ادامه تحصیل
تصمیم‌گیری نماید و در صورت تجاوز مدت
مذکور از حد مجاز، مطابق شرایط مذکور در بند
«ج» (بازگشت به تحصیل) در همین فصل اقدام
می‌شود.

تبصره ۲: مدرسه موظف به اعلام انصراف طلبه
به مدیریت استان می‌باشد.

ج) بازگشت به تحصیل

ماده ۲۸: تقاضای بازگشت به تحصیل در
صورت عدم تکمیل مقطع تحصیلی با رعایت
شرایط ذیل در شورای مربوطه مورد بررسی

قرار می‌گیرد:

- (۱) دارا بودن حداقل یک سال تحصیلی موفقیت آمیز قبل از انفصال؛
- (۲) برخورداری از رشد تحصیلی مناسب در سنوات تحصیلی قبل از انفصال (نداشتن هیچ یک از موارد منع از تحصیل)؛
- (۳) وجود انگیزه کافی برای بازگشت؛
- (۴) وجود عذر موجه برای انفصال؛
- (۵) نداشتن مشکل صیانتی؛
- (۶) نداشتن مشکل نظام وظیفه.

ماده ۲۹: تقاضای بازگشت به تحصیل پس از انفصال تا حداکثر چهار نیم سال تحصیلی در شورای مدرسه مطرح و حسب شرایط طلبه تصمیم‌گیری می‌شود.

ماده ۳۰: رای نهایی طلاب دارای شرایط مذکور در ماده ۲۸، پس از قبولی طلبه در آزمون علمی صادر خواهد شد.

تبصره: «ارزیابی علمی» به صورت شفاهی و توسط معاونت آموزش مدیریت‌های استانی مطابق ضوابط ابلاغی برگزار می‌گردد.

ماده ۳۱: تقاضای بازگشت به تحصیل پس

از انفصال پنج نیم سال تحصیلی به بالا با شرایط ذیل در شورای مدرسه و در غیر این صورت (عدم شرایط ذیل) در شورای آموزش استان بررسی و حسب شرایط طلبه تصمیم‌گیری می‌شود:

- (۱) اشتغال به تبلیغ تمام وقت؛
- (۲) تدریس در مراکز حوزوی؛
- (۳) بیماری مانع از تحصیل (بیماری خود یا بیماری بستگان درجه اول).

ماده ۳۲: احکام باید به استناد مدارک معتبر

و رسمی و همچنین پوشش دهنده تمام زمان انفصال صادر شود.

ماده ۳۳: در صورت حکم به بازگشت به

تحصیل در اثناء سال تحصیلی، در صورتی که مدت عدم حضور بیش از مجموع سقف مجاز غیبت و مرخصی باشد، مرجع تعیین جواز حضور طلبه در ادامه جلسات درس و یا امتحان شورای رسیدگی کننده می‌باشد.

ماده ۳۴: در صورت صدور مجوز بازگشت

به تحصیل و تحقق هر یک موارد مذکور در ماده ۲۸ بعد از مجوز مربوطه، پرونده جهت رسیدگی به شورای آموزش استان ارجاع می‌شود.

ماده ۳۵: در صورت صدور مجوز ادامه تحصیل، طلبه موظف به حضور منظم در کلاس و عمل مطابق با حکم شورا بوده و پس از گذشت یک سال در صورت رشد تحصیلی مناسب و عمل به تعهدات آموزشی خود می‌تواند مطابق ضوابط درخواست انتقال به استانی دیگر داشته باشد.

تبصره: در صورت صدور حکم به انتقال و تغییر محل تحصیل، انتقال پس از هماهنگی‌های لازم با مدرسه و مرکز مدیریت استان مقصد توسط شورای صادر کننده حکم و با رعایت ضوابط انتقال صورت می‌پذیرد.

ماده ۳۶: بازگشت به تحصیل پس از اتمام هر مقطع و با وجود فاصله تحصیلی، تابع ضوابط مربوط به ثبت نام و پذیرش می‌باشد.

فصل پنجم: رسیدگی به امور تحصیلی طلاب

مقدمه:

در مواردی از آیین‌نامه‌های آموزشی، بررسی و تصمیم‌گیری در خصوص وضعیت تحصیلی طلاب (مانند صدور حکم منع از تحصیل، بررسی درخواست‌های مربوط به مرخصی، انصراف و بازگشت به تحصیل طلاب) نیاز به تشکیل جلسات مشورتی و تخصصی دارد. از همین رو در ذیل آیین‌نامه‌های مربوط، نحوه رسیدگی به درخواست‌های طلاب ذکر شده است. لذا انتظار می‌رود مدیران مدارس علمیه و مدیریت‌های استانی، جهت تسهیل و تسریع در رسیدگی به امور تحصیلی طلاب، خصوصاً برخی از موارد خاص، مطابق آیین‌نامه‌های مربوطه، اقدام نمایند.

در این فصل برخی از موارد مشترک در همه آیین‌نامه‌های تحصیلی، ارائه شده تا ضمن

تأکید بر رسیدگی به موقع و دقیق نسبت به وضعیت تحصیلی طلاب، مواردی که نیاز به توضیح بیشتر داشته است، ذکر گردد.

■ شوراها و کمیسیون‌های مرتبط با دستورالعمل رسیدگی به امور تحصیلی طلاب:

ماده ۳۷: برخی از درخواست‌های تحصیلی و آموزشی طلاب باید در شورای مدرسه و یا شورای آموزش استان بررسی شود از همین رو تشکیل جلسات «شورای مدرسه» و «شورای آموزش استان» مطابق ضوابط و آیین‌نامه‌های ابلاغی، ضروری می‌باشد.^۱

ماده ۳۸: تمام احکام صادره در شورای مدرسه در خصوص امور تحصیلی طلاب، به معاونت آموزش استان ارسال می‌شود.

ماده ۳۹: جهت رسیدگی به امور تحصیلی طلاب در معاونت آموزش حوزه‌های علمیه، کمیسیونی با حضور معاون آموزش حوزه‌های علمیه (به عنوان رئیس)، مدیر امور تحصیلی،

۱ شورای تخصصی آموزش سطوح عالی و آزاد قم وظایف شورای مدرسه و استان را در خصوص طلاب شاغل به تحصیل در دروس سطوح عالی و آزاد قم بر عهده دارد.

مدیر سنجش و پذیرش، و دو نفر از کارشناسان آموزشی با تأیید معاون آموزش، تشکیل می‌گردد.

تبصره: حضور سایر کارشناسان، حسب مورد با تأیید رئیس کمیسیون، بدون حق رأی، بلامانع می‌باشد.

ماده ۴۰: نظارت بر حسن اجرا و عملکرد در همه موضوعات تحصیلی طلاب بر عهده مدیریت استان می‌باشد.

۷ مراحل رسیدگی و صدور حکم در شورای مدرسه و شورای آموزش استان:

ماده ۴۱: مراجع تصمیم‌گیری در خصوص امور تحصیلی طلاب، به ترتیب شورای مدرسه، شورای آموزش استان و کمیسیون آموزش ستاد خواهند بود.

تبصره: کلیه موارد فراتر از شرح وظایف ذکر شده، پس از اخذ گزارش از شورای مدرسه و شورای آموزش استان، در کمیسیون آموزش ستاد، بررسی خواهد شد.

ماده ۴۲: مدت زمان گردش کار رسیدگی به

یک پرونده و صدور حکم در شوراها و کمیسیون آموزش ستاد، نباید به گونه‌ای باشد که اصل موضوع پرونده را تحت الشعاع خود قرار دهد، در غیر این صورت مرجع تصمیم، مدیر استان می‌باشد.

ماده ۴۳: احکام صادره باید مطابق ضوابط و آیین‌نامه‌های ابلاغی باشد در غیر این صورت این احکام در شورای مربوطه باطل و رسیدگی به احکام ارجاعی به شورای مذکور، در مرجع بالاتر بررسی می‌گردد.

ماده ۴۴: احکام صادره حداکثر تا یک هفته پس از صدور، توسط شورای رسیدگی کننده به طلبه و واحدهای مربوطه ابلاغ می‌گردد و واحد مربوطه موظف است ظرف یک ماه پس از دریافت آن، نتیجه اقدامات خود را به شورای صادر کننده اعلام نماید.

ماده ۴۵: حکم صادره توسط هر یک از کمیسیون آموزش و یا شوراها برای شوراها، مجموعه‌ها و افراد تابعه لازم‌الاجرا است.

ماده ۴۶: طلبه می‌تواند حداکثر ظرف

مدت ۵ روز از تاریخ دریافت حکم شورا،
اعتراض خود را همراه مستندات به دبیر شورا
جهت رسیدگی در شورا تسلیم کند.

ماده ۴۷: در صورت لزوم، شوراها موظف
هستند جهت تکمیل پرونده از واحدهای
مربوطه استعلام لازم را انجام دهند.

ماده ۴۸: کلیه مدارک مربوط به امور
تحصیلی طلاب، جزء اسناد محسوب شده
و لازم است با رعایت مقررات، بایگانی و
نگهداری شود.

ماده ۴۹: مسائلی که باید مطابق مصوبه
۹۹۸ شورای عالی حوزه‌های علمیه (آیین‌نامه
انضباطی) پی‌گیری شود، صرفاً از طریق مفاد
مصوبه مذکور اقدام می‌شود.

فصل ششم: آیین نامه تحصیل هم‌زمان طلاب در مراکز حوزوی و غیر حوزوی

ماده ۵۰: با عنایت به روی آوردن تعدادی از حوزویان به تحصیل هم‌زمان در دانشگاه در حین تحصیلات حوزوی و با توجه به مصوبات ۲۹۲۱ و ۳۴۳۲ شورای محترم عالی، به منظور نظارت بر حفظ اصالت حوزوی، زیّ طلبگی، اهتمام به مسائل آموزشی و رسالت‌های تحقیقی و پژوهشی این دسته از طلاب، فراهم ساختن امکان حضور روحانیون در عرصه‌های مختلف علمی و بینارشته‌ای متناسب با نیازهای علمی جامعه و برای ایجاد وحدت رویه در بخش‌های مختلف، آیین‌نامه و دستورالعمل ضوابط تحصیل هم‌زمان طلاب در حوزه و دانشگاه به شرحی که در ادامه آمده، گردیده است.

۱. این مصوبه در خصوص مقررات تحصیل طلاب در دانشگاه است که در تاریخ ۷۸/۱۱/۲۲ به تصویب رسیده است.
۲. این مصوبه در خصوص آیین نامه اجرایی مصوبه ۲۹۲ تنظیم شده است و در تاریخ ۸۰/۰۴/۰۸ به تصویب رسیده است.

ماده ۵۱: در تحصیل هم‌زمان حوزویان در مراکز دانشگاهی سیاست‌های ذیل مد نظر می‌باشد:

(۱) اهتمام به نظارت نهادهای مسئول حوزوی بر طلاب شاغل به تحصیل هم‌زمان و حمایت از آن‌ها؛

(۲) تأکید بر رعایت شئون روحانیت و ضوابط حوزه در مدت تحصیل در دانشگاه^۱؛

(۳) اهتمام به تناسب رشته انتخابی در دانشگاه با رسالت و اهداف حوزه‌های علمیه؛

(۴) تأکید بر پایبندی به تعهدات و رعایت شئونات اخلاقی، سیاسی، اعتقادی؛

(۵) تعامل با دانشگاه‌ها و بهره‌گیری از یافته‌های جدید علوم بشری و کاربرست آن در گسترش و تبلیغ دین اسلام.

ماده ۵۲: شرایط متقاضیان تحصیل هم‌زمان :

۱. رصد تحصیل هم‌زمان در دانشگاه و حوزه توسط مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه با توجه به تعهد اخذ شده از طلاب علاقمند انجام خواهد شد و نظارت بر نحوه تحصیل طلاب توسط معاونت آموزش حوزه‌های علمیه می‌باشد.

(الف) اتمام حداقل سطح ۲؛

(ب) مناسب بودن رشته مورد نظر در دانشگاه با نیازها و ضرورت‌ها؛

(ج) فعال بودن پرونده آموزشی حوزوی طلبه متقاضی؛

(د) داشتن انگیزه مثبت از ارتقای تحصیلی در دانشگاه و عدم تأثیرپذیری از افکار و اندیشه‌های متعارض با اسلام ناب محمدی.٪
(هـ) توانایی متقاضی برای تحصیل هم‌زمان در حوزه و مراکز دانشگاهی بر اساس رشد تحصیلی متناسب با ضوابط حوزوی؛

(و) برخورداری از حسن سابقه و سلامت اخلاقی و رفتاری؛

(ز) رعایت زیّ طلبگی در مدت تحصیلات حوزوی؛

(ح) اخذ مجوز تحصیل هم‌زمان از معاونت آموزش.

تبصره: در صورت فقدان هر یک از شرایط مذکور، کمیسیون می‌تواند مجوز صادره را لغو نماید.

■ کمیسیون احراز صلاحیت تحصیل هم‌زمان

ماده ۵۳: اعضای کمیسیون:

- ۱) معاون آموزش حوزه‌های علمیه (رئیس کمیسیون)؛
- ۲) معاون تهذیب و تربیت حوزه‌های علمیه (یا نماینده ایشان)؛
- ۳) مسئول مرکز امور صیانتی (یا نماینده ایشان)؛
- ۴) مدیر امور تحصیلی معاونت آموزش (دبیر کمیسیون)؛
- ۵) معاون آموزش مدیریت سطوح عالی.

تبصره ۱: به تشخیص دبیر کمیسیون، دعوت از کارشناسان یا افراد متقاضی، به تناسب موضوعات و بدون حق رأی در جلسات، بلامانع می‌باشد.

تبصره ۲: جلسه با حضور اکثریت اعضا رسمیت خواهد یافت و مصوبات جلسه با تأیید اکثریت حاضرین، نهایی تلقی خواهد شد و با امضای رئیس کمیسیون ابلاغ می‌گردد.

تبصره ۳: دبیرخانه این کمیسیون در معاونت آموزش می‌باشد.

ماده ۵۴: وظایف کمیسیون:

- ۱) بررسی پرونده متقاضیان جهت احراز صلاحیت آن‌ها^۱؛
- ۲) صدور مجوز تحصیل هم‌زمان برای متقاضیان؛
- ۳) تعیین صلاحیت تحصیل در رشته‌های خاص؛
- ۴) بررسی و تأیید رشته‌های معرفی شده از طرف معاونت آموزش که طلاب بدون نیاز به اخذ مجوز بتوانند آن‌ها را انتخاب نمایند.
- ۵) بررسی و تأیید دانشگاه‌های معرفی شده از طرف معاونت آموزش که طلاب بدون نیاز به اخذ مجوز بتوانند در آن‌ها مشغول به تحصیل شوند.
- ۶) بررسی گزارشات موردی مربوط به وضعیت تحصیل هم‌زمان طلاب و اعلام نظر درباره ادامه تحصیل آن‌ها؛
- ۷) تعیین و پیشنهاد تکلیف در خصوص بهره‌مندی متقاضیان از مزایای حوزوی؛

۱. با توجه به شرایط مندرج در ماده ۵۱

**تبصره: دریافت شهریه در مدت تحصیل، به
نظر مراجع عظام بستگی دارد.**

۸) تعیین معیارها و ملاک‌های کارشناسی؛

**۹) تصویب دستورالعمل‌های اجرایی و نظارتی
در خصوص تحصیل هم‌زمان.**

ماده ۵۵: دبیرخانه کمیسیون در معاونت
آموزش مستقر می‌باشد.

ماده ۵۶: وظایف معاونت آموزش در خصوص
بررسی مجوز تحصیل هم‌زمان عبارت است
از:

**۱) ثبت نام و تشکیل پرونده برای متقاضیان
تحصیل هم‌زمان مطابق شرایط و ضوابط
مصوب (در مدیریت امور تحصیلی معاونت)؛**

تبصره: طلابی که سابقه تحصیل در حوزه‌های
علمیه اصفهان و خراسان داشته و در حال
تحصیل رسمی در مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه
هستند؛ با ارائه گواهی اشتغال به تحصیل و
سابقه وضعیت آموزشی خود در مراکز مدیریت
اصفهان و خراسان اقدام به ثبت نام نمایند.

۲) انجام استعلامات لازم در خصوص مسائل

آموزشی و رفتاری از مراجع و بخش‌های
ذیربط؛

۳) تکمیل و ارسال پرونده متقاضی به کمیسیون
احراز صلاحیت‌ها؛

تبصره: طلابی که موفق به اخذ مدرک سطح
چهار شده‌اند نیاز به اخذ مجوز ندارند.

۴) صدور گواهی‌های لازم برای متقاضیان
پیرو استعلام دانشگاه مربوطه، پس از تأیید
کمیسیون؛

۵) بررسی سالانه وضعیت تحصیلی طلاب
دارای مجوز؛

۶) پاسخگویی به استعلامات مراکز دانشگاهی
و حوزوی در خصوص وضعیت طلاب در حال
تحصیل هم‌زمان و یا متقاضی؛

۷) پیگیری و انجام اقدامات لازم در خصوص
تشکیل جلسات، مصوبات و تصمیمات
کمیسیون احراز صلاحیت؛

۸) ارائه گزارش‌های موردی و سالیانه از وضعیت
تحصیلی طلاب به کمیسیون و سایر مراجع
ذیربط با تأیید رئیس کمیسیون؛

۹) معرفی رشته‌ها و مراکز دانشگاهی به کمیسیون
احراز صلاحیت‌ها، جهت اخذ مجوز کلی
انتخاب و تحصیل در آن‌ها^۱.

۷ کنترل، ارزیابی و نظارت

ماده ۵۷: اخذ مجوز تحصیل هم‌زمان از
کمیسیون احراز صلاحیت‌ها، فقط پیش از
آغاز تحصیل در دانشگاه امکان‌پذیر و لازم
می‌باشد.

تبصره: طلابی که به دلیل عدم اطلاع از این
ماده، شاغل به تحصیل در دانشگاه هستند ملزم
به اقدام عاجل برای تشکیل پرونده و اخذ مجوز
هستند.

ماده ۵۸: اشتغال به تحصیل در مراکز
دانشگاهی به صورت هم‌زمان بدون اخذ
مجوز از مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه برای
طلاب دارای پرونده رسمی پذیرش، به منزله
انصراف از تحصیل در حوزه‌های علمیه تلقی
می‌شود.

۱. رشته‌ها و دانشگاه‌هایی که اشخاص دارای شرایط لازم در این آیین‌نامه
بتوانند در آن‌ها بدون نیاز به اخذ مجوز، اقدام به تحصیل هم‌زمان
نمایند.

تبصره: پذیرش مجدد یا صدور مجوز برای ادامه تحصیل در مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه منوط به موافقت کمیسیون آموزش خواهد بود.

ماده ۵۹: طلاب دارای مجوز تحصیل هم‌زمان، جهت استمرار بهره‌مندی از مزایای آموزشی، نیازمند تأیید وضعیت آموزشی خود در هر سال تحصیلی هستند و لازم است گزارش وضعیت تحصیلی خود را ابتدای هر سال تحصیلی به واحد متصدی تحصیل هم‌زمان در معاونت آموزش ارائه نمایند.

تبصره: عدم پایبندی طلبه به تعهدات در خصوص رعایت شؤونات و رشد تحصیلی مناسب حوزوی، می‌تواند منجر به لغو مجوزهای صادره در این خصوص شده و عدم پاسخ‌گویی به استعلامات را در پی داشته باشد.

ماده ۶۰: تحصیل هم‌زمان طلاب سفیران هدایت پس از اتمام دوره آموزشی، در صورت عدم تکمیل دوره تعهد تبلیغی، با مجوز معاونت تبلیغ بلامانع است.

تبصره: برای این دسته از طلاب تنها گواهی

فارغ‌التحصیلی و اتمام دروس، صادر می‌شود و
مدرک تحصیلی نهایی پس از تکمیل تعهد تبلیغی
صادر خواهد شد.

ماده ۶۱: در صورت انصراف طلبه از ادامه
تحصیل در حوزه‌های علمیه و یا اخراج،
وضعیت کلی پرونده طلبه به مرکز دانشگاهی
که مجوز تحصیل هم‌زمان در آن داده شده
است، گزارش می‌شود.

تبصره: در صورت به وجود آمدن وضعیت فوق،
پاسخ به استعلام‌های مرکز دانشگاهی مزبور،
فقط در موضوعات مربوط به قبل از انصراف و یا
اخراج از حوزه امکان‌پذیر خواهد بود.

ماده ۶۲: طلاب دارای انصراف از تحصیل و یا
سایر مشکلات آموزشی، جهت تشکیل پرونده
و پاسخ به استعلامات، ابتدا لازم است وضعیت
تحصیلی خود را از طریق مدرسه و مدیریت
استان مشخص و ارائه نمایند.

ماده ۶۳: کلیه ضوابط تحصیل در
دانشگاه‌های غیرحضوری و مجازی مانند
دانشگاه‌های حضوری است.

۷ دستورالعمل مربوط به اداره امور تحصیلی معاونت آموزش در خصوص تحصیل هم‌زمان

ماده ۶۴: اداره خدمات آموزشی مدیریت امور تحصیلی معاونت آموزش، مجری امور مربوط به آیین‌نامه تحصیل هم‌زمان طلاب در حوزه و دانشگاه خواهد بود که وظایف آن به شرح زیر می‌باشد:

- (۱) تشکیل پرونده با درخواست متقاضی؛
- (۲) اخذ تعهد کتبی از طلاب متقاضی؛
- (۳) استعلام وضعیت اخلاقی، سیاسی، اعتقادی و... متقاضی از مرکز امور صیانتی؛
- (۴) ارسال پرونده به کمیسیون بعد از اعلام نظر مساعد مرکز امور صیانتی؛
- (۵) پاسخگویی به استعلام نهادهای دانشگاهی و مرتبط پس از صدور مجوز؛
- (۶) نظارت بر عمل به تعهدات و رعایت شئونات اخلاقی، سیاسی، اعتقادی حین تحصیل در دانشگاه؛
- (۷) استعلام سالانه از واحد ارزیابی تحصیلی درباره طلاب معرفی شده به مراکز دانشگاهی؛

۸) ارجاع مجدد پرونده به کمیسیون تجدید نظر، در صورت تغییر شرایط یا عدم پابندی متقاضی به تعهدات؛

۹) ابلاغ حکم کمیسیون مبنی بر قطع مزایا و انصراف حوزوی و یا جواز ادامه تحصیل، برای افرادی که از مفاد تعهدنامه تخلف کنند و یا افرادی که بدون هماهنگی با مرکز مدیریت در مراکز دانشگاهی به تحصیل مشغول شوند؛

۱۰) تشکیل پرونده در خصوص رشته‌ها و دانشگاه‌های متقاضی عدم نیاز به مجوز، و ارسال آن به شورای گسترش (یا شورای عالی).

تبصره: نامه‌های صادره به مراکز دانشگاهی، از

طرف دفتر معاونت آموزش خواهد بود.

ماده ۶۵: مدارک لازم جهت تشکیل و تکمیل

پرونده:

۱) برگه ارزیابی رسمی مبنی بر اتمام حداقل سطح دو در یکی از رشته‌های عمومی یا گرایشی؛

۲) ارائه گواهی مبنی بر مجاز بودن تحصیل در دانشگاه برای طلاب فارغ‌التحصیل سطوح

دو و سه سفیران هدایت از معاونت تبلیغ
حوزه‌های علمیه؛

(۳) تکمیل فرم درخواست صدور مجوز تحصیل
هم‌زمان و تعهد کتبی مبنی بر رعایت شئون
روحانیت و مقررات حوزوی همراه با ادامه
فعالیت‌های حوزوی در مدت تحصیل در
دانشگاه و بعد از فراغت یا انصراف از تحصیل؛
(۴) تأییدیه مرکز امور صیانتی در خصوص
صلاحیت‌های عمومی و اخلاقی.

بخش چهارم:

تکمیل سطح و
فارغ التحصیلی

الف) مقاطع و سطوح حوزوی

ماده ۱: مقاطع و سطوح حوزوی در سطوح یک، دو، سه و چهار می‌باشد و دروس علوم اسلامی در این مقاطع و به تناسب اهداف سطح ارائه می‌گردد.

ماده ۲: سطح یک حوزه‌های علمیه، طی دو برنامه آموزشی و درسی جاری^۱ و جدید^۲ ارائه می‌گردد.

ماده ۳: در سطح دو، سه و چهار حوزه‌های علمیه، دروس علوم اسلامی با دو رویکرد عمومی و تخصصی ارائه می‌گردد و در سطوح تخصصی، رشته‌ها و گرایش‌های تخصصی علوم اسلامی در حوزه‌های دانشی مختلف، برنامه‌ریزی و ارائه می‌گردد.

۱. عناوین دروس برنامه آموزشی جاری سطح یک حوزه‌های علمیه، بر اساس مصوبه ۳۹ شورای عالی و دیگر مصوبات و تصمیمات مربوطه مورد تأیید این شورا، تدوین و برنامه‌ریزی می‌شود.

۲. عناوین دروس برنامه آموزشی جدید سطح یک حوزه‌های علمیه، بر اساس مصوبه ۸۴۸ شورای عالی، تدوین و برنامه‌ریزی می‌شود.

ماده ۴: برنامه آموزشی سفیران هدایت، مطابق مصوبه ۹۳۶ شورای عالی، یکی از برنامه‌های آموزشی رسمی حوزه‌های علمیه می‌باشد که در دو مقطع سطح دو و سطح سه حوزه‌های علمیه، اجرا می‌گردد.

تبصره ۱: سطح دو اولین مقطع از این برنامه آموزشی می‌باشد که داوطلبان ورود به حوزه‌های علمیه با داشتن مدرک دیپلم و بالاتر، می‌توانند در این برنامه آموزشی ثبت‌نام کنند.

تبصره ۲: سطح سه این برنامه آموزشی به صورت تخصصی و در چندین گرایش برگزار می‌گردد و اختصاص به فارغ‌التحصیلان سطح دو این برنامه دارد.

(ب) فارغ‌التحصیلی از سطح دو و سه

ماده ۵: سطح دو و سه عمومی حوزه‌های علمیه، دو سطح مستقل از همدیگر بوده و هر یک دارای برنامه درسی خاص خود می‌باشد.

ماده ۶: شرط ارتقاء از یک سطح به سطح دیگر، گذراندن همه دروس آن سطح مطابق

برنامه مصوّب و براساس آیین‌نامه آموزشی می‌باشد.

ماده ۷: طلبه در صورت کسب حداقل معدل ۱۴ در هر سطح، آن سطح را به پایان رسانده و می‌تواند برای دریافت مدرک تحصیلی اقدام کند.

ماده ۸: دریافت مدرک سطح سه و چهار حوزه‌های علمیه علاوه بر تکمیل دروس مصوب، منوط به ارائه پایان‌نامه یا رساله عملی می‌باشد.

ماده ۹: در صورتی که معدل طلبه به ۱۴ نرسد^۱، وی موظف است حداکثر طی دو نیم‌سال نسبت به جبران آن با شرکت در امتحان ارتقای معدل اقدام کند و در صورت عدم موفقیت پس از دونیم سال مذکور، ادامه تحصیل او منوط به اخذ مجوز از شورای آموزش استان است.

تبصره: ساعات انتخاب درس جهت جبران کسری معدل، جزء حد نصاب سقف انتخاب

۱. معدل سطح از نمرات قبولی دروس محاسبه می‌گردد.

درس در هر نیم‌سال نیست.

ماده ۱۰: طلاب پس از پایان کلیه دروس هر سطح تحصیلی می‌توانند برای ادامه تحصیل در سطح بعد اقدام نمایند.

تبصره ۱: ثبت نام و پذیرش در واحدهای آموزشی مجری سطح بالاتر، تابع دستورالعمل ابلاغی خواهد بود.

تبصره ۲: در صورتی که درسی از دروس سطح قبلی طلبه باقی مانده باشد، طلبه موظف است ابتدا نسبت به انتخاب آن درس اقدام نماید.

ماده ۱۱: در صورتی که طلبه قصد ادامه تحصیل در سطح بعدی تحصیلات حوزوی را داشته باشد، موظف است قبل از آغاز سال تحصیلی جدید نسبت به ثبت نام در واحد آموزشی رسمی دارای مجوز اقدام نماید.

ماده ۱۲: در صورت عدم ثبت نام طلبه برای ادامه تحصیل در سطح بالاتر، پرونده حوزوی طلبه به عنوان فارغ‌التحصیل سطح قبل به بخش فارغ‌التحصیلان منتقل شده و ارائه خدمات حوزوی به او براساس ضوابط

مربوطه خواهد بود.

ج) تشکیل شورای مدارک علمی و اعطای مدارک^۱

ماده ۱۳: به منظور برنامه‌ریزی در اعطای مدارک علمی به دانش‌آموختگان حوزه‌های علمیه، در چارچوب مصوبات شورای عالی حوزه‌های علمیه، شورای مدارک علمی و اعطای مدارک با حضور اعضای ذیل تشکیل می‌شود:

- الف) مدیر حوزه‌های علمیه (رئیس شورا)؛
- ب) معاون آموزش مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه؛
- ج) معاون پژوهش مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه؛
- د) حداقل چهار تن از اساتید و صاحب‌نظران، به عنوان کارشناس به پیشنهاد مدیر حوزه‌های علمیه و تأیید شورای عالی به مدت دو سال؛
- هـ) مدیر مدارک علمی مرکز مدیریت حوزه‌های

۱. به جهت گسترده بودن اصلاحات انجام شده، مصوبه ۳۱۳ پس از اعمال اصلاحات به عنوان مصوبه ۱۰۷۹ ثبت و مصوبه ۳۱۳ ملغی گردید.

علمیه بدون حق رأی.

ماده ۱۴: وظایف شورای مدارک علمی

الف) ایجاد زمینه اجرای مصوبات شورای عالی و آیین‌نامه‌ها و برنامه‌های پیش‌بینی شده در ارتباط با مدارک علمی؛

ب) تهیه، تدوین و پیشنهاد برنامه‌های جدید و اصلاح و تغییر در آیین‌نامه مدارک علمی به شورای عالی با درخواست مدیر حوزه‌های علمیه؛

ج) تصمیم‌گیری نسبت به موارد محوله در این آیین‌نامه در چارچوب ضوابط مصوب؛
د) بررسی امور مربوط به مدارک علمی که توسط مدیر حوزه‌های علمیه به این شورا ارجاع می‌شود؛

هـ) تصویب عناوین کمیته‌های علمی و تعیین اعضای آن که از سوی معاونت آموزش مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه پیشنهاد می‌گردد؛
و) تصویب دستورالعمل‌های مورد نیاز این آیین‌نامه از جمله دستورالعمل و شیوه‌نامه تدوین پایان‌نامه و رساله عملی.

ماده ۱۵: مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه به متقاضیان واجد شرایط در سطوح یک، دو، سه و چهار پس از احراز صلاحیت‌های لازم، طبق ضوابط این آیین‌نامه مدرک علمی اعطا می‌کند.

تبصره: تعیین ملاک احراز صلاحیت‌ها بر عهده شورای مدارک علمی و مرجع تأیید صلاحیت‌های عمومی مرکز امور صیانتی می‌باشد.

ماده ۱۶: اعطای مدرک در سطوح چهارگانه منوط به موفقیت در دروسی است که در زمان امتحان، جزء برنامه درسی همان سطح محسوب می‌شده و نسبت به طلابی که قبلاً دروس سطوح مذکور را گذرانده‌اند برنامه‌های درسی جدید ملاک نخواهد بود.

ماده ۱۷: افرادی که پرونده کاملی در مرکز مدیریت نداشته و یا فاقد پرونده می‌باشند از طریق مصوبه ۱۰۸۸ شورای عالی، که نحوه اعطای مدرک به طلاب فاقد پرونده تحصیلی را تعیین می‌کند، تعیین سطح می‌شوند و چنانچه سطح علمی آنان در حد سطح یک

یا دو باشد، مطابق ضوابط مدرک مربوط را دریافت می‌کنند و اگر در حد سطح سه باشند، می‌توانند جهت اخذ موضوع برای تدوین پایان‌نامه اقدام نمایند.

ماده ۱۸: متقاضیان دریافت مدرک سطح سه و چهار علاوه بر قبولی در ارزشیابی مربوط، باید در یکی از موضوعات علوم اسلامی پایان‌نامه یا رساله عملی تدوین کنند.

ماده ۱۹: شرایط اختصاصی اعطای مدرک سطح یک و دو عبارت است از:

الف) کسب معدل ۱۴ در دروس سطح یک برای مدرک سطح یک؛^۱

ب) دارا بودن مدرک سطح یک و معدل ۱۴ در دروس سطح دو برای دریافت مدرک سطح دو.

ماده ۲۰: شرایط اختصاصی اعطای مدرک سطح سه

الف) دارا بودن مدرک سطح دو؛

ب) گذراندن دروس سطح سه عمومی یا

۱. کسانی که در امتحانات حوزه، نمره قبولی کسب کرده‌اند، اما معدل ۱۴ را ندارند، با آنها مطابق مصوبه ۲۱۴ عمل می‌گردد.

تخصصی و کسب معدل ۱۴ در آن‌ها؛
(ج) تدوین پایان‌نامه طبق ضوابط و کسب
حداقل نمره ۱۴؛
(د) معمم بودن مستمر.

تبصره ۱: در مواردی که امکان تعمیم مستمر
وجود ندارد، از طریق کمیسیون موارد خاص
حوزه‌های علمیه، موضوع مصوبه ۸۲۲ شورای
عالی، مطابق دستورالعمل مصوب شورای مدارک
علمی تصمیم‌گیری خواهد شد.

تبصره ۲: فضلاء و اساتیدی که پرونده کاملی در
مرکز مدیریت نداشته یا فاقد پرونده می‌باشند و
حداقل پنج سال سابقه تدریس دروس حوزوی^۱
سطح سه یا هشت سال سابقه تدریس دروس
اصلی سطح دو در مراکز عمومی و رسمی حوزه
علمیه را با تأیید مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه
دارا باشند، از کسب شرایط مندرج در بند «الف»
و «ب» این ماده معاف بوده و می‌توانند جهت
اخذ موضوع پایان‌نامه سطح سه اقدام کنند.
تبصره ۳: محققین حوزه علمیه که پرونده

۱. دروس فقه، اصول، کلام و فلسفه اسلامی، علوم قرآنی.

کاملی در مرکز مدیریت نداشته یا فاقد پرونده می‌باشند، با داشتن یکی از شرایط ذیل بدون لحاظ نمرات پایه‌های تحصیلی می‌توانند جهت اخذ موضوع پایان‌نامه سطح سه اقدام کنند. احراز شرایط مندرج در این تبصره بر عهده کمیته علمی است که پس از تأیید شورای مدارک قطعیت خواهد یافت:

الف) تألیف دو کتاب علمی در یکی از رشته‌های علوم اسلامی؛

ب) حداقل دو مقاله منتشر شده در مجلات علمی - پژوهشی یا چهار مقاله منتشر شده در مجلات علمی - ترویجی؛

ج) حداقل سه سال همکاری علمی - پژوهشی مستقیم و مؤثر در طرح‌های تحقیقاتی مراکز پژوهشی مورد تأیید مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه.

تبصره ۴: محققین حوزه علمیه که پرونده کاملی در مرکز مدیریت نداشته و یا فاقد پرونده می‌باشند، در صورتی که دو کتاب - که هر کدام در حد پایان‌نامه سطح سه در یکی از رشته‌های

علوم اسلامی باشد - تألیف نموده باشند، پس از بررسی کمیته علمی و تأیید شورای مدارک علمی، می‌توانند بدون ارائه پایان‌نامه سطح سه، به شرط دارا بودن سایر شرایط این ماده، مدرک سطح سه دریافت کنند.

ماده ۲۱: شرایط اختصاصی اعطای مدرک سطح چهار

الف) دارا بودن مدرک سطح سه؛
ب) قبولی در چهار مصاحبه علمی درس خارج فقه و چهار مصاحبه علمی درس خارج اصول و یا اتمام دوره تخصصی سطح چهار و قبولی در دو مصاحبه علمی درس خارج فقه و دو مصاحبه علمی درس خارج اصول (مطابق آیین‌نامه امتحانات شفاهی، موضوع مصوبه ۱۰۵۴)؛

ج) معمم بودن مستمر
د) دفاع از رساله عملی و کسب حداقل نمره ۱۴؛
ه) کسب معدل ۱۴ در دروس دوره تخصصی سطح چهار؛^۱

۱. کسانی که در امتحانات حوزه، نمره قبولی کسب کرده‌اند، اما معدل ۱۴ را ندارند، با آنها مطابق مصوبه ۲۱۴ شورای عالی عمل می‌گردد.

تبصره ۱: طلاب پس از اخذ مدرک سطح سه و قبولی در مصاحبه‌های موضوع بند «ب»، با داشتن سایر شرایط می‌توانند بلافاصله برای اخذ مدرک سطح چهار اقدام نمایند.

تبصره ۲: کسانی که مدرک تخصصی سطح چهار دریافت کرده‌اند، چنانچه بخواهند مدرک تخصصی دیگری دریافت نمایند، نیازی به شرکت مجدد در مصاحبه نبوده و همان دو مصاحبه درس خارج فقه و درس خارج اصول قبلی، کافی می‌باشد و می‌توانند طبق ضوابط این آیین‌نامه، رساله تخصصی جدید خود را ارائه نمایند، ولی چنانچه بخواهند مدرک سطح چهار فقه و اصول دریافت نمایند، باید علاوه بر دو مصاحبه مذکور، در دو مصاحبه فقه و دو مصاحبه اصول دیگر نیز موفق به کسب نمره قبولی شوند و رساله سطح چهار فقه و اصول خود را طبق ضوابط تدوین و ارائه نمایند.

تبصره ۳: در مواردی که امکان تعمیم مستمر وجود ندارد، از طریق کمیسیون موارد خاص حوزه‌های علمیه، موضوع مصوبه ۸۲۲ شورای

عالی، مطابق دستورالعمل مصوب شورای مدارک علمی تصمیم‌گیری خواهد شد.

تبصره ۴: فضلا و محققینی که دارای سابقه تألیف حداقل دو اثر علمی - که هر کدام از آن‌ها در حد رساله سطح چهار باشند - هستند، در صورتی که آثار آن‌ها در کمیته علمی مربوط بررسی و به تأیید شورای مدارک علمی برسد، می‌توانند بدون رعایت شروط مندرج در این ماده به‌جز بند «ج» مدرک سطح چهار دریافت کنند.

تبصره ۵: فضلا و اساتیدی که سابقه حداقل پنج سال تدریس موفق درس خارج حوزوی و یا هشت سال تدریس موفق دروس حوزوی سطح سه، در مراکز رسمی، عمومی و تخصصی حوزه‌های علمیه با تأیید مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه را دارا باشند، می‌توانند بدون داشتن شرایط بندهای «الف» و «ب» و با ارائه یک تألیف علمی در حد رساله سطح چهار، پس از بررسی تألیف مذکور در کمیته علمی و تأیید شورای مدارک، مدرک سطح چهار دریافت نمایند.

تبصره ۶: فضلا و طلابی که دروس دوره سطح و چهار سال درس خارج را گذرانده‌اند و دارای مدرک کارشناسی ارشد یا گواهی آن از یکی از دانشگاه‌ها یا مؤسسات علمی معتبر می‌باشند و پایان‌نامه آن‌ها نیز در یکی از رشته‌های علوم اسلامی، با استفاده از منابع اسلامی باشد، پس از تأیید کمیته تخصصی مربوط، از شرط داشتن مدرک سطح سه (بند الف) معاف می‌باشند.

ماده ۲۲: طلابی که عنوان رشته تحصیلی در برگه ارزیابی آنان «فقه و اصول» ثبت شده، در صورت دارا بودن یکی از شرایط ذیل می‌توانند موضوع پایان‌نامه یا رساله عملی خود را در موضوع مرتبط با رشته تخصصی درخواستی تدوین نمایند:

الف) تألیف حداقل یک کتاب علمی در رشته تخصصی درخواستی؛

ب) نگارش دو مقاله منتشر شده در نشریات علمی - پژوهشی؛

ج) سابقه سه سال همکاری در طرح‌های تحقیقاتی رشته درخواستی؛

د) دارا بودن مدرک دانشگاهی کارشناسی ارشد
در زمینه رشته درخواستی؛

ه) گذراندن درس‌های لازم در مراکز تخصصی
یا مراکز پژوهشی که دارای مجوز هدایت
پایان‌نامه از شورای گسترش حوزه‌های علمیه
می‌باشند.

تبصره ۱: به طلابی که بر اساس شرایط فوق،
پایان‌نامه سطح سه در موضوعات تخصصی
تدوین کنند، مدرک «علوم اسلامی با گرایش
مرتبط با موضوع پایان‌نامه» اعطا می‌گردد.
گرایش‌های مذکور به تصویب شورای گسترش
حوزه‌های علمیه خواهد رسید.

تبصره ۲: طلابی که فاقد شرایط فوق باشند،
می‌توانند پایان‌نامه سطح سه خود را در
موضوعات تخصصی تدوین کنند، لیکن مدرک
اعطایی به ایشان با عنوان «علوم اسلامی در
موضوع مرتبط با پایان‌نامه» خواهد بود.

تبصره ۳: چنانچه طلاب علاوه بر درخواست
تدوین پایان‌نامه یا رساله در رشته تخصصی،
متقاضی مدرک تخصصی نیز باشند، علاوه بر

دارا بودن شرایط فوق باید در امتحان جامع علمی رشته درخواستی شرکت کرده و موفق به دریافت نمره قبولی شوند. به طلاب موضوع این تبصره پس از تدوین پایان نامه یا رساله، حسب مورد، مدرک رشته تخصصی اعطاء خواهد شد.

تبصره ۴: دستورالعمل مربوط به این ماده توسط معاونت آموزش تهیه شده و به تصویب شورای مدارک علمی خواهد رسید.

ماده ۲۳: به منظور بررسی صلاحیت علمی اساتید راهنما، مشاور و داور (موضوع ماده ۱۵ این آیین نامه) و تصویب موضوع پایان نامه‌ها و رساله‌ها و طرح نامه‌های آن‌ها در زمینه‌های مختلف علوم و معارف اسلامی، کمیته‌های علمی (به تناسب رشته‌های مصوب شورای گسترش) با تصویب شورای مدارک، حسب مورد در واحدهای آموزشی و مدیریت مدارک علمی تشکیل می‌شود. ضوابط تشکیل کمیته و نحوه فعالیت آن بر اساس دستورالعملی خواهد بود که با پیشنهاد معاونت آموزش و

تصویب شورای مدارک تعیین می‌گردد.

ماده ۲۴: واحدهای آموزشی باید اعضای کمیته علمی خود را به معاونت آموزش معرفی نمایند تا پس از تأیید معاونت آموزش و تصویب شورای مدارک، امور مربوط به تصویب موضوع، طرح‌نامه، انتخاب اساتید راهنما و مشاور طلاب واحدهای آموزشی، توسط کمیته‌های مزبور صورت گیرد. برگزاری جلسات دفاعیه، برابر مقررات مندرج در این آیین‌نامه و با ترکیب پیش‌بینی شده، توسط واحد آموزشی مربوط و با نظارت مدیریت مدارک علمی انجام خواهد شد و مدارک ایشان به صورت متمرکز توسط مدیریت مدارک علمی صادر می‌گردد.

ماده ۲۵: کمیته‌های مورد نیاز حوزه آزاد توسط معاونت آموزش معرفی و پس از تأیید شورای مدارک تشکیل خواهد شد.

تبصره: معاونت آموزش می‌تواند متناسب با موضوع، طلاب حوزه آزاد را جهت تدوین پایان‌نامه یا رساله به مراکز تخصصی معرفی نماید.

ماده ۲۶: اعضای کمیته‌های علمی باید حداقل دارای یکی از شرایط ذیل باشند:

الف) پنج سال سابقه تدریس در رشته‌های مربوط؛

ب) دارای سه تألیف در رشته‌های مربوط؛

ج) دارای پنج سال سابقه تحقیق در رشته مربوط و ارائه مقالاتی در مجامع علمی یا مجلات تخصصی.

تبصره ۱: وظایف کمیته‌های علمی به پیشنهاد معاون آموزش مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه توسط شورای مدارک علمی تعیین می‌گردد.

تبصره ۲: برای افراد دارای مدرک سطح چهار، سوابق مندرج در بند «الف» و «ج»، سه سال و تعداد تألیف مندرج در بند «ب»، یک تألیف می‌باشد.

ماده ۲۷: طلاب، پایان‌نامه‌ها و رساله‌های خود را باید با نظارت یک استاد راهنما و حداقل یک استاد مشاور تدوین کنند. مسئولیت علمی پایان‌نامه و رساله به عهده استاد راهنما می‌باشد.

ماده ۲۸: اساتید راهنما و مشاور و داور علاوه بر صلاحیت‌های عمومی باید حداقل یکی از شرایط زیر را دارا باشند:

(الف) حداقل پنج سال سابقه تدریس در سطح سه متناسب با رشته مربوط؛

(ب) حداقل پنج سال سابقه تحقیق در رشته مربوط؛

(ج) دارای حداقل سه تألیف در رشته مربوط؛

(د) دارای سابقه سه مرتبه راهنمایی یا مشاوره پایان‌نامه در مراکز حوزوی یا دانشگاهی در رشته مربوط.

تبصره ۱: احراز شرایط فوق به عهده کمیته علمی مربوط می‌باشد.

تبصره ۲: برای افراد دارای مدرک سطح چهار، سوابق مندرج در بند «الف» و «ب»، سه سال و تعداد تألیف مندرج در بند «ج»، یک تألیف می‌باشد.

ماده ۲۹: دستورالعمل تدوین پایان‌نامه و رساله توسط معاونت‌های آموزش و پژوهش مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه تدوین شده و

به تأیید شورای مدارک علمی خواهد رسید. پایان‌نامه و رساله باید بر اساس دستورالعمل مذکور تهیه و پس از تأیید استاد راهنما جهت دفاع پذیرفته شود.

ماده ۳۰: زمان تدوین پایان‌نامه و رساله سطح سه و سطح چهار، پس از ابلاغ موضوع، به ترتیب حداقل ۶ ماه و ۹ ماه و حداکثر ۱۸ ماه و ۳ سال خواهد بود.

تبصره ۱: در موارد خاص حداکثر زمان تدوین پایان‌نامه و رساله، با پیشنهاد استاد راهنما و تصویب کمیته مربوط، تا یک سال قابل تمدید خواهد بود.

تبصره ۲: در صورت عدم ارائه پایان‌نامه یا رساله در فرصت مقرر، موضوع مجدداً در کمیته مربوط مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

ماده ۳۱: به طلابی که قبلاً مدرک معادل دریافت نموده‌اند، در صورتی که بنا به تشخیص کمیته تخصصی مربوط و تأیید شورای مدارک علمی، پایان‌نامه و رساله آن‌ها دارای شرایط مقرر در این آیین‌نامه باشد،

مدرک علمی مربوط اعطا می‌شود.

تبصره: در صورتی که پایان نامه و رساله متقاضی نیاز به تکمیل داشته باشد، پس از تکمیل و تأیید، مدرک مربوط به وی اعطا می‌شود.

ماده ۳۲: بررسی نهایی پایان نامه‌ها و رساله‌ها در جلسه دفاعیه توسط هیئت داوران متشکل از اعضای زیر صورت می‌گیرد:

الف) استاد راهنما؛

ب) استاد مشاور؛

ج) اساتید داور.

تبصره ۱: برای پایان نامه سطح سه حداقل یک داور و برای رساله سطح چهار حداقل دو داور، داوری خواهند کرد.

تبصره ۲: مدیر جلسه، استاد راهنما می‌باشد و نماینده معاونت آموزش به عنوان دبیر و بدون حق رأی در جلسه دفاعیه حضور خواهد داشت.

تبصره ۳: در موارد ضروری و با تشخیص مدیریت مدارک علمی، جلسه دفاعیه می‌تواند بدون حضور استاد مشاور برگزار شود.

ماده ۳۳: قبل از برگزاری جلسه دفاعیه رساله

سطح چهار، تشکیل حداقل یک جلسه پیش دفاع لازم است. در صورت امکان یک سمینار نیز در موضوع رساله، برگزار خواهد شد.

ماده ۳۴: ارزشیابی پایان نامه‌ها و رساله‌ها، توسط هیئت داوران در چهار درجه صورت می‌گیرد:

الف) نمره ۱۸ و بالاتر: عالی؛

ب) نمره ۱۶ تا ۱۸: خوب؛

ج) نمره ۱۴ تا ۱۶: قبول؛

د) کمتر از ۱۴: غیر قابل قبول.

ماده ۳۵: ملاک تصمیم‌گیری در خصوص رد یا قبول پایان نامه و رساله، میانگین نمرات هیأت داوران است.

ماده ۳۶: در صورتی که هیئت داوران، قبول پایان نامه یا رساله را مشروط به انجام اصلاحات بدانند، داوطلب موظف است اصلاحات مورد نظر را اعمال کرده و به تأیید هیئت داوران برساند.

تبصره ۱: مدت زمان اصلاح پایان نامه یا رساله، حداکثر شش ماه است که به حداکثر زمان تدوین آن‌ها اضافه می‌شود.

تبصره ۲: چنانچه پس از یک بار اصلاح، نمره پایان‌نامه یا رساله غیر قابل قبول باشد، موضوع اخذ شده کأن لم یکن تلقی شده و داوطلب باید پس از حداقل شش ماه نسبت به اخذ موضوع جدید اقدام نماید.

ماده ۳۷: مدارک علمی سطح یک و دو با امضای مدیر استان محل تحصیل و معاون آموزش حوزه‌های علمیه و مدارک علمی سطح سه و چهار با امضای معاون آموزش حوزه‌های علمیه و مدیر حوزه‌های علمیه صادر می‌گردد.

تبصره: در مدارک علمی، استان محل تحصیل قید می‌گردد.

ماده ۳۸: استفساریه درخصوص ماده ۷ مصوبه ۳۱۳ شورای عالی^۱

۱. متن ماده ۷ مصوبه ۳۱۳ شورای عالی به شرح ذیل می‌باشد:

شرایط اختصاصی اعطای مدرک سطح یک و دو:

الف) کسب معدل چهارده در پایه ششم برای مدرک سطح یک؛

{در پاورقی این بند گفته شده است: کسانی که در امتحانات حوزه، نمره قبولی کسب کرده‌اند، اما معدل ۱۴ را ندارند، با آنها مطابق مصوبه ۲۱۴ شورای عالی عمل می‌گردد.}

ب) دارا بودن شرایط اعطای مدرک سطح یک و معدل ۱۴ در دروس سطح دو برای دریافت مدرک سطح دو.

در پاسخ به استفسار مدیر محترم حوزه‌های علمیه در مورد ماده هفت مصوبه شماره ۳۱۳ شورای عالی بدین وسیله اعلام می‌گردد با توجه به اینکه «قانون عطف بما سبق نمی‌شود» در مورد کسانی که در سال‌های گذشته بر اساس مصوبه شماره ۴۴ نمره لازم را جهت دریافت مدارک علمی کسب نموده‌اند، نیاز به احراز شرط نمره بر اساس مصوبه ۳۱۳ شورای عالی نمی‌باشد.

ماده ۳۹: مراکز و یا واحدهای حوزوی که موفق به اخذ مجوز بررسی و تأیید پایان‌نامه‌های حوزویان شده‌اند، کلیه امور مربوطه بر اساس ضوابط، در آن واحد حوزوی انجام می‌شود.

بخش پنجم:

پیوست‌ها

پیوست ۱:

شورای تخصصی آموزش استان

مقدمه

به منظور استفاده از ظرفیت‌های کارشناسی و تخصصی در حوزه آموزش، ایجاد هماهنگی و انسجام مدیریتی، تسریع در بررسی و رفع مسائل آموزشی در سطح مدیریت استان و تصویب طرح‌ها و آیین‌نامه‌ها، آیین‌نامه شورای آموزش استان که به اختصار «شورا» نامیده می‌شود، به شرح ذیل تدوین شده است.

ماده ۱: این شورا به استناد بند ۲۱ مصوبه ۸۱۳ شورای عالی حوزه‌های علمیه تشکیل می‌گردد.

ماده ۲: اهداف

۱) ارتقای سطح نظام کارشناسی و تصمیم‌گیری

در امور آموزشی استان؛

۲) ایجاد انسجام و هماهنگی میان بخش‌های آموزشی در مدیریت استان و مدارس استان در امور آموزشی.

ماده ۳: وظایف شورا

۱) پیشنهاد سیاست‌ها، طرح‌ها و برنامه‌های راهبردی بلندمدت، میان‌مدت و سالانه در سطح استان؛

۲) بررسی طرح‌ها و برنامه‌های آموزشی خاص مدارس یا کلان در سطح استان و توسعه آن‌ها؛
۳) برنامه‌ریزی اجرایی برای اجرایی کردن شاخص‌ها و معیارها و استانداردهای ابلاغی در عرصه‌های تخصصی آموزشی و ارزیابی مستمر آن‌ها؛

۴) تصویب دستورالعمل‌های اجرایی در سطح استان؛

۵) بررسی درخواست‌های مربوط به تأسیس، توسعه و انحلال واحدهای آموزشی استان؛
۶) بررسی گزارش‌های نظارتی و ارزیابی در

۱. مصوبات مربوط به این بند باید به تصویب مراجع قانونی بالاتر مانند شورای گسترش و ... برسد.

حوزه آموزشی و اتخاذ تصمیم مناسب؛
(۷) بررسی و تصویب آیین‌نامه‌ها و ضوابط
آموزشی و پیشنهاد آن به معاونت آموزش
حوزه‌های علمیه؛

(۸) تعیین سیاست‌ها و تصویب سقف و سهمیه
پذیرش داوطلبان تحصیل در واحدهای
آموزشی استان؛

(۹) بررسی مسائل و مشکلات آموزشی مدارس،
اساتید و طلاب و ارائه راهکارهای مناسب.

ماده ۴: ترکیب شورا^۱

- (۱) مدیر حوزه علمیه استان (رئیس)؛
- (۲) معاون آموزش مدیریت استانی (دبیر و نائب
رئیس)؛
- (۳) معاون پژوهش مدیریت استانی؛

۱. اعضای شورای مدارس حوزه علمیه قم عبارتند از:

سطح یک: مدیر دفتر هماهنگی امور مدارس حوزه علمیه قم (به عنوان
رئیس)، نمایندگان معاونت‌های ستادی آموزش، پژوهش، تهذیب و
تبلیغ، نماینده مرکز امور صیانتی ستاد، سه نفر از مدیران مدارس قم
به تفکیک مقاطع و به انتخاب رئیس شورا، دو نفر از اساتید سطح یک
به انتخاب رئیس شورا.

سطوح عالی: مسئول امور سطوح عالی حوزه علمیه قم (به عنوان
رئیس)، نمایندگان معاونت‌های ستادی آموزش، پژوهش، تهذیب و
تبلیغ، نماینده مرکز امور صیانتی ستاد، معاون آموزش امور سطوح
عالی، چهار نفر از اساتید سطوح عالی قم به انتخاب رئیس شورا.

۴) سه نفر از مدیران مدارس استان در مقاطع مختلف، به پیشنهاد معاون آموزش و تأیید مدیر حوزه علمیه استان به مدت دو سال؛

۵) دو نفر از اساتید سطوح عالی استان به پیشنهاد معاون آموزش و تأیید مدیر حوزه علمیه استان به مدت دو سال؛

۶) دو نفر از اساتید سطح یک استان به پیشنهاد معاون آموزش و تأیید مدیر حوزه علمیه استان به مدت دو سال.

تبصره ۱: شرکت سایر اعضای شورای معاونین مدیریت استانی با حق رأی بلامانع می‌باشد.

تبصره ۲: دعوت از کارشناسان و صاحب‌نظران بدون حق رأی با تشخیص رئیس یا دبیر شورا بلامانع است.

تبصره ۳: دستورجلسات و مصوبات شورای آموزشی استان برای تمام اعضا ارسال می‌گردد.

ماده ۵: وظایف و اختیارات رئیس شورا

۱) ریاست و اداره جلسات؛

۲) تأیید دستور جلسات؛

(۳) تأیید اعضای حقیقی شورا؛

(۴) تأیید نهایی مصوبات شورا.

ماده ۶: وظایف و اختیارات دبیر شورا

(۱) پیشنهاد دستور جلسات به رئیس شورا؛

(۲) پیشنهاد تقویم جلسات سالانه به شورا؛

(۳) دعوت از اعضای شورا؛

(۴) تنظیم تصمیمات و مصوبات شورا؛

(۵) ارسال مصوبات شورا به واحدهای

ذی ربط جهت اجرا پس از تأیید و ابلاغ مدیر

حوزه علمیه استان؛

(۶) پیگیری اجرای مصوبات شورا و ارائه

گزارش فصلی و سالانه به رئیس شورا؛

(۷) پیشنهاد اعضای حقیقی شورا به رئیس

شورا.

ماده ۷: برگزاری جلسات شورا

(۱) جلسات شورا با حضور حداقل نیمی از

اعضاء رسمیت می‌یابد و تصمیمات با رأی

اکثریت حاضرین در جلسه، مصوب محسوب

شده و در صورت تساوی آراء، پیشنهاد موافق

با نظر رئیس شورا مصوب محسوب می‌شود.

۲) جلسات شورا به صورت ماهانه برگزار می‌گردد و در صورت ضرورت به تشخیص رئیس یا دبیر شورا، جلسات فوق‌العاده تشکیل خواهد شد.

۳) مصوبات شورا در حوزه وظایف مدیریت استان و ابلاغ مدیر حوزه علمیه استان لازم‌الاجرا خواهند بود و در مواردی که نیاز به تأیید مراجع بالاتر می‌باشد، مصوبات و تصمیمات به آن مرجع ارسال خواهد شد.

۴) دعوتنامه تشکیل جلسات و مصوبات شورا به اعضای شورای معاونین مدیریت استان ارسال می‌گردد.

پیوست ۲: تقویم تحصیلی

مقدمه

پیرو مصوبه شورای عالی حوزه‌های علمیه در خصوص لزوم اصلاح تقویم تحصیلی و تأکید شورای تخصصی آموزش، معاونت آموزش حوزه‌های علمیه پس از مشورت با کارشناسان، «تقویم تحصیلی حوزه‌های علمیه» را مورد بازبینی قرار داد.

در این طرح علاوه بر حفظ و تقویت شاخص‌های عمومی در برنامه‌ریزی آموزشی، ملاحظات و سیاست‌های ذیل مد نظر قرار گرفته است:

۱. توجه به جایگاه محوری متن در فرآیند تحصیلی؛ در حوزه‌های علمیه همواره، متون محور آموزش بوده‌اند و در فرآیند آموزشی در کنار علم‌آموزی، تحلیل محتوا و تطبیق آن‌ها بر متن یک اصل بوده است. هم‌اکنون نیز در بخش مهمی از دروس این سنت حفظ

شده و تدریس متن، تطبیق و تحلیل آن از سوی استاد و اهتمام طلبه به فراگیری آن‌ها در فرآیند آموزشی لازم شمرده می‌شود. از همین رو توجه به این نکته در برنامه‌ریزی و طراحی تقویم تحصیلی و فراهم آوردن قابلیت تطبیق و تحلیل متنی با در اختیار قرارگرفتن زمان مناسب لازم می‌نماید.

۲. اختصاص یافتن ساعات درسی به اندازه مورد نیاز؛ در کنار نکته فوق، توجه به مسائلی مانند شرایط یادگیری، روش‌های تدریس، ویژگی‌های خاص منطقه‌ای، مدارس و... انعطاف‌پذیری حجم ساعات درسی را طلب می‌کند. برای مثال درسی که ارزش ساعاتی آن ۸۰ ساعت است ممکن است با توجه به شرایط ایام تحصیلی یا شرایط یادگیری طلاب و یا ویژگی‌های استاد، نیاز به اختصاص مقدار ساعات کمتر و یا بیشتری در طول سال تحصیلی داشته باشد، هر چند التزام به یک ارزش ساعتی ثابت به عنوان ملاک محاسبه رشد تحصیلی و ارزیابی وضعیت علمی لازم

است. از همین رو در طراحی تقویم تحصیلی امکان انعطاف در ساعات مورد نیاز برای تدریس و یادگی - ری دروس با قابلیت کاستن یا افزایش ساعات مورد نیاز تدریس، مورد توجه بوده است.

۳. قابلیت تناسب ایام تحصیلی و درسی با رسالت‌های حوزوی و مناسبت‌های خاص مورد اهتمام حوزویان؛ از جمله مهمترین رسالت‌های حوزویان، توجه به تبلیغ معارف دین، خصوصاً در ایام خاص تبلیغی می‌باشد. همچنین پاسداشت مقام و منزلت ائمه اطهار علیهم‌السلام و برخی از مناسبت‌های ملی، از جمله موارد مورد تأکید در حوزه‌های علمیه می‌باشد.

متناسب‌سازی ایام تحصیلی با این مسئله از یک سو و توجه به توسعه نیافتن تعطیلات به منظور عدم اختلال در برنامه‌های آموزشی از سویی دیگر ضروری است.

۴. انطباق ایام تحصیلی با شرایط بومی جغرافیایی، اجتماعی و ... مدارس علمیه در هر

منطقه؛ توجه به وضعیت آب و هوایی، کیفیت و کمیت امکانات مدارس علمیه، مناطق زندگی طلاب و دوری از محل سکونت آن‌ها و نکاتی از این دست در طراحی «تقویم تحصیلی» اجتناب ناپذیر است.

به عنوان نمونه در برخی از مناطق کشور در کلیه ایام سال، امکان برگزاری کلاس‌های درسی وجود دارد ولی در برخی از مناطق امکان برگزاری کلاس‌های درسی حتی به شکل متداول نیز یا وجود ندارد و یا به سختی امکان‌پذیر می‌باشد.

لحاظ این شرایط در طراحی تقویم تحصیلی و دستورالعمل‌های مربوطه، مدنظر قرار گرفته است.

۵. قابلیت انعطاف‌پذیری بر اساس شیوه‌ها و روش‌های آموزشی؛ طراحی تقویم تحصیلی بدون در نظر گرفتن روش‌های آموزشی و شیوه‌های تدریس امری ناممکن است. تنوع در روش‌های تدریس، میزان استفاده از ابزارهای آموزشی، نحوه بکارگیری طلاب در

فرایند یادگیری و آموزش‌دهی و ... می‌تواند در تعیین زمان، طراحی ایام درسی و ... تأثیر بسزایی داشته باشد. چه بسا استفاده از برخی از شیوه‌های آموزشی منجر به توسعه و یا تقلیل در زمان آموزش و ساعات اختصاص یافته به دروس شود که این تقویم، قابلیت این بهره‌گیری را فراهم می‌آورد.

۶. اهتمام به اجرایی‌کردن واقعی آیین‌نامه‌های آموزشی؛ برخی از مفاد و مواد آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های آموزشی، در زمان اجرا، بعضاً مغفول مانده و به تدریج فراموش شده است و برخی نیز به شکل مناسبی اجرا نمی‌شود. برای مثال در مصوبه ۲۰۸ شورای عالی در خصوص برگزاری دروس سطح حوزه علمیه قم در روزهای پنج‌شنبه تأکید شده است ولی به صورت کامل به اجرا در نمی‌آید.

بنابراین با توجه به این نکته می‌توان به اهمیت اجرایی‌کردن واقعی آیین‌نامه‌های آموزشی و تأثیر آن در ارزیابی و برنامه‌ریزی پی برد.

۷. استفاده از ظرفیّت‌های آموزشی تمام ایّام سال؛ تأکید و ستّت حوزه‌های علمیه بر بهره‌گیری از تمام روزهایی است که امکان آموزش در آن فراهم باشد؛ هرچند که برخی از طلاب در راستای سایر مأموریّت‌ها یا بر اساس نیازها و یا ضرورت، امکان تحصیل و تدریس در همه ایّام را نداشته باشند. از همین رو در طراحی تقویم تحصیلی به این نکته توجه شده که طلاب دارای شرایط بتوانند به صورت رسمی در مناسبت‌هایی همچون تابستان، ایّام تبلیغی و مانند اینها به فعالیت‌های علمی و آموزشی خود ادامه دهند.

لذا با توجه به نکات فوق، معاونت آموزش حوزه‌های علمیه، به منظور تسهیل در اجرایی کردن طرح مذکور، دستورالعمل «تقویم تحصیلی حوزه‌های علمیه» را با ملاک و محور قرار دادن مصوبات ۲۰۸ و ۸۹۶ شورای عالی، تنظیم و پس از تصویب در شورای تخصصی آموزش، به شرح ذیل ابلاغ می‌نماید.

آیین‌نامه تقویم آموزشی

ماده ۱: ایام تحصیلی و درسی حوزه‌های علمیه در هر سال تحصیلی در دو بخش اصلی و اختیاری قابل برنامه‌ریزی است که بخش اصلی آن شامل دو نیم‌سال بوده و از اول شهریورماه هر سال تا پانزدهم تیرماه سال بعد و بخش اختیاری آن نیز که با عنوان دوره آموزشی تابستانی می‌باشد، از ۱۶ تیرماه تا ۳۱ مردادماه قابل برنامه‌ریزی می‌باشد.

ماده ۲: برنامه‌ریزی و تدوین جزئیات تقویم تحصیلی در مواردی مانند شروع سال تحصیلی، ایام امتحانی، پایان هر نیم‌سال، با رعایت ضوابط ابلاغی، بر عهده مدارس علمیه می‌باشد.

ماده ۳: تقویم تحصیلی پس از تنظیم توسط مدیریت مدرسه، باید به تصویب شورای مدرسه برسد و پس از تأیید مدیریت حوزه علمیه استان لازم‌الاجرا می‌باشد.

تبصره ۱: عدم پاسخگویی مدیریت حوزه علمیه استان در مدت حداکثر دو هفته، به منزله تأیید تقویم پیشنهادی مدرسه می‌باشد.

تبصره ۲: مدارس علمیه حداکثر تا دو هفته قبل از شروع سال تحصیلی، موظف به اعلام تقویم آموزشی نیم‌سال اول و دوم سال تحصیلی خود به مدیریت استان هستند.^۱

ماده ۴: مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه و مدیریت‌های استانی می‌توانند در آغاز هر سال تحصیلی، یک روز معین را به صورت نمادین برای آغاز سال تحصیلی انتخاب نموده و نسبت به برگزاری مراسم افتتاحیه و آغاز سال تحصیلی در آن روز اقدام نمایند که تطابق آغاز دروس مدارس با این روز الزامی نمی‌باشد.

الف) ایام تعطیلی در سال تحصیلی؛

ماده ۵: دروس رسمی در مناسبت‌های ذکر

۱. در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ مدارس حداکثر تا دو هفته بعد از شروع سال تحصیلی نیز مجاز به ارسال تقویم تحصیلی به مدیریت حوزه علمیه استان جهت تصویب خواهی هستند.

شده در ماده‌های ۶، ۷، ۸، ۱۰ و ۱۱ تعطیل می‌باشد.

تبصره ۱: برگزاری مراسم‌های مذهبی و فرهنگی در مناسبت‌های مذکور توسط مدارس علمیه در این ایام بلامانع می‌باشد.

تبصره ۲: مدارس علمیه می‌توانند در سایر مناسبت‌های مذهبی و یا ملی، ضمن برگزاری دروس، ساعتی از روز را به برگزاری مراسم بزرگداشتی متناسب با آن روز اختصاص دهند.

ماده ۶: ایام تعیین‌شده در جدول ذیل به عنوان ایام تعطیلی دروس سطح یک می‌باشد:

ردیف	روز	مناسبت	تعداد روز
۱	۹ محرم	تاسوعای حسینی	۱
۲	۱۰ محرم	عاشورای حسینی	۱
۳	۲۰ صفر	اربعین حسینی	۱
۴	۲۸ صفر	رحلت حضرت رسول ﷺ و شهادت امام حسن مجتبی ﷺ	۱
۵	آخرین روز صفر	شهادت امام رضا ﷺ	۱
۶	۸ ربیع‌الاول	شهادت امام حسن عسگری ﷺ	۱
۷	۱۷ ربیع‌الاول	ميلاد حضرت رسول ﷺ و امام جعفر صادق ﷺ	۱

ردیف	روز	مناسبت	تعداد روز
۸	۳ جمادی‌الثانی	شهادت حضرت زهرا (ع)	۱
۹	۱۳ رجب	ميلاد اميرالمومنين (ع)	۱
۱۰	۲۷ رجب	مبعث پيامبر اعظم (ص)	۱
۱۱	۱۵ شعبان	ميلاد امام عصر (ع)	۱
۱۲	۲۱ رمضان	شهادت امام علی (ع)	۱
۱۳	۱ و ۲ شوال	عيد فطر	۲
۱۴	۲۵ شوال	شهادت امام صادق (ع)	۱
۱۵	۱۰ ذی‌الحجه	عيد قربان	۱
۱۶	۱۸ ذی‌الحجه	عيد غدیر	۱
۱۷	۱ تا ۴ فروردین	ايام نوروز	۴
۱۸	۱۲ فروردین	روز جمهوری اسلامی	۱
۱۹	۱۴ خرداد	رحلت حضرت امام خمینی (ره)	۱
۲۰	۱۵ خرداد	سالروز قیام ۱۵ خرداد	۱
۲۱	۲۲ بهمن	روز پیروزی انقلاب اسلامی	۱
جمع			۲۵

ماده ۷: دروس سطوح عالی و خارج علاوه بر ایام ذکرشده در ماده ۶، در مناسبت‌های ذیل نیز برگزار نمی‌گردد:

ردیف	روز	مناسبت	تعداد روز
۱	آخر ذی‌القعدة	شهادت امام جواد علیه السلام	۱
۲	۷ ذی‌الحجه	شهادت امام باقر علیه السلام	۱
۳	۲۵ محرم	شهادت امام سجاد علیه السلام	۱
۴	۷ صفر	شهادت امام حسن مجتبی علیه السلام	۱
۵	۱۳ جمادی الاول	شهادت حضرت زهرا علیه السلام	۱
۶	۳ رجب	شهادت امام هادی علیه السلام	۱
۷	۲۵ رجب	شهادت امام کاظم علیه السلام	۱
۸	۳ شعبان	ميلاد امام حسين علیه السلام	۱
جمع			۸

ماده ۸: دروس سطوح عالی و خارج
حوزه‌های علمیه در ایام تبلیغی برای طلاب
و اساتید طبق جدول ذیل، تعطیل می‌باشد.

ردیف	موضوع	زمان	تعداد روز
۱	ایام تبلیغی ماه محرم	از ۲۸ ذی‌الحجه تا ۱۳ محرم	۱۵
۲	ایام تبلیغی ماه صفر	از ۱۶ صفر تا دوم ربیع‌الاول	۱۶
۳	ایام تبلیغی فاطمیه اول ۲	۱۳ تا ۱۵ جمادی‌الاول	۳
۴	ایام تبلیغی فاطمیه دوم	اول تا سوم جمادی‌الثانی	۳
۵	ایام تبلیغی ماه رمضان	از ۲۸ شعبان تا دوم شوال	۳۴
جمع			۷۱

تبصره ۱: برگزاری دروس در ایام تبلیغی برای
طلاب متقاضی بلا مانع می‌باشد.

تبصره ۲: تعطیلی دروس سطح یک در ایام تبلیغی، مجاز نمی‌باشد.

ماده ۹: دروس برنامه آموزشی مدارس سفیران هدایت (بجز طلاب سال اول تحصیلی) در ایام تبلیغی محرم و ایام فاطمیه اول و دوم برگزار نمی‌گردد و در این ایام طلاب شاغل به تحصیل در این برنامه می‌توانند جهت اعزام به تبلیغ، اقدام نمایند.

تبصره: آیین‌نامه طراحی تقویم تحصیلی برنامه آموزشی مدارس سفیران هدایت بجز مورد فوق، تابع آیین‌نامه سطح یک می‌باشد.

ماده ۱۰: تعطیلات تابستانی دروس حوزه‌های علمیه از ۱۶ تیرماه تا ۳۱ مردادماه هر سال می‌باشد و در این ایام مدارس و مدیریت‌های استانی می‌توانند به اجرای دوره آموزشی تابستانی اقدام نمایند.

ماده ۱۱: هرگونه تغییر در جداول مذکور، مجاز نمی‌باشد.

ب) روزهای مجاز به برگزاری دروس رسمی در سال تحصیلی؛

ماده ۱۲: حداقل تعداد ایام درسی در سطوح و مقاطع مختلف آموزشی و همچنین برنامه‌های آموزشی مختلف، مطابق آیین‌نامه‌های آموزشی و ضوابط ابلاغی، بر اساس جدول ذیل می‌باشد:

ردیف	مقطع تحصیلی	نیم‌سال اول		نیم‌سال دوم		جمع
		ایام درسی	ایام امتحانی	ایام درسی	ایام امتحانی	
۱	سطح یک	۸۵	۷	۸۵	۷	۱۸۴ روز
۲	سطوح عالی	۸۰	۵	۸۰	۵	۱۷۰ روز
۳	دروس خارج	۱۳۰ تا ۱۵۰ روز				

تبصره: لازم است در جانیامی ایام برگزاری دروس، به گونه‌ای عمل شود که ایام درسی از حداقل ذکرشده در جدول فوق، کمتر نشود.

ماده ۱۳: ایام درسی با رعایت مقدار حداقلی ذکرشده در ماده ۱۲، توسط مدارس علمیه و در بازه زمانی از اول شهریورماه تا پانزدهم تیرماه سال بعد، مشخص می‌گردد که پس از تأیید مدیریت حوزه علمیه استان، رعایت آن الزامی است.

ماده ۱۴: ضوابط مربوط به نظام آموزشی، ساعات برگزاری دروس، جدول برنامه‌ریزی

دروس، افزایش و یا کاهش ساعات درسی و ...
مطابق آیین‌نامه آموزشی می‌باشد.

ماده ۱۵: برگزاری دروس در روزهای پنج‌شنبه
برای همه سطوح و مقاطع حوزه‌های علمیه
الزامی می‌باشد.

تبصره ۱: در صورتی که واحدهای آموزشی
ساعات الزامی هر درس را در سایر روزها به
حد نصاب لازم برسانند، ارائه دروسی مانند
حدیث‌خوانی، اخلاق و ... در روزهای پنج‌شنبه
بلامانع می‌باشد.

تبصره ۲: در مقطع خارج، برگزاری دروس رسمی
در روزهای پنج‌شنبه ضروری نبوده و اختصاص
آن روز به برگزاری دروسی همچون اخلاق و یا
حدیث‌خوانی بلامانع است.

ج) روزهای امتحانی و جانمایی آن در سال
تحصیلی؛

ماده ۱۶: در تدوین تقویم تحصیلی، تعیین
روزهای امتحانی هر درس الزامی بوده و همراه تقویم
سالانه ارائه می‌گردد.

ماده ۱۷: زمان برگزاری امتحان هر درس،

بعد از پایان محدودهٔ درسی و با رعایت ساعات تعیین‌شده برای آن می‌باشد و در غیر این صورت برگزاری امتحان آن درس مجاز نبوده و در صورت برگزاری امتحان، نمرات آن رسمیت ندارد.

تبصره: طلابی که حد نصاب لازم در خصوص حضور در کلاس‌های درسی را داشته باشند، مجاز به شرکت در امتحانات آن درس هستند.
ماده ۱۸: زمان برگزاری امتحانات به جز امتحاناتی که بر عهده معاونت آموزش ستاد می‌باشد، توسط مدارس علمیه تعیین می‌گردد.

ماده ۱۹: مطابق آیین‌نامه آموزشی، برنامه‌ریزی، برگزاری، طرح سؤال^۱ و تصحیح اوراق امتحانی بر عهده مدارس علمیه می‌باشد.

ماده ۲۰: برگزاری امتحانات دروسی که به صورت متمرکز از سوی معاونت آموزش ستاد طراحی می‌شود، در چهار نوبت در سال

۱. به جز برخی از دروس خاص که بر عهده معاونت آموزش ستاد می‌باشد.

تحصیلی و در ایامی که کمترین اختلال را در برگزاری دروس داشته باشد، برنامه‌ریزی می‌گردد.

تبصره: زمان امتحانات دروس مذکور هر ساله

توسط معاونت آموزش ستاد اعلام می‌گردد.

ماده ۲۱: فرایند تدوین تقویم تحصیلی مراکز

تخصصی و فقهی همانند مدارس علمیه و دیگر واحدهای آموزشی حوزه‌های علمیه می‌باشد و پس از تأیید توسط شورای آموزش استان، لازم‌الاجرا خواهد بود.

(د) ایام برگزاری دورهٔ تابستانی و جانمایی آن در سال تحصیلی؛

ماده ۲۲: تعیین زمان برگزاری دورهٔ آموزشی

تابستانی، بعد از تعیین زمان شروع و پایان سال تحصیلی و با لحاظ نیم‌سال‌ها و زمان برگزاری امتحانات هر دو نیم‌سال، می‌باشد.

ماده ۲۳: زمان برگزاری دوره آموزشی

تابستانی از ۱۶ تیرماه تا ۳۱ مردادماه است.

تبصره: ضوابط و شرایط برگزاری دوره آموزشی

تابستانی، مطابق آیین‌نامه‌های آموزشی ابلاغی

است.

ماده ۲۴: با توجه به تنوع گونه‌ها و محتواهای دوره‌های آموزشی تابستانی، توجه به ضوابط و دستورالعمل‌های مربوطه در تعیین تقویم تحصیلی و زمان‌بندی دوره تابستانی ضروری می‌باشد.

هـ) روزهای قابل استفاده برای برنامه‌های تکمیلی (تبلیغی، پژوهشی، تہذیبی و...) در ایام غیردرسی در سال تحصیلی؛

ماده ۲۵: با توجه به اینکه تعداد ایام فعالیت تحصیلی می‌تواند بیش از مقدار حداقلی الزامی مشخص شده در جدول مندرج در ماده ۱۲ باشد، مدارس می‌توانند برخی از دروس نیم‌سال بعد یا سایر برنامه‌های آموزشی^۱، پژوهشی، فرهنگی و تہذیبی خود را در این ایام برنامه‌ریزی کنند و یا اینکه با افزایش روزهای تحصیلی از حجم دروس روزانه کاسته و به این نوع از برنامه‌ها اختصاص دهند.

تبصره: الزامی کردن شرکت طلاب در برنامه‌های تکمیلی آموزشی و یا برنامه‌ها و

۱. مثل تعمیق بخشی در مباحث ارائه شده در طول نیم‌سال.

**دوره‌های مهارتی، تبلیغی، پژوهشی و ... با
تصویب شورای مدرسه بلامانع می‌باشد.**

ماده ۲۶: ارائه هرگونه برنامه غیردرسی در ایام
و ساعات درسی، مجاز نمی‌باشد و برنامه‌ریزی
و برگزاری هرگونه برنامه، غیر از برنامه دروس
رسمی، باید در ایام و ساعاتی غیر از ساعات
اختصاصی دروس رسمی باشد.

**جداول کلی تعداد ایام درسی و تعطیلی در چهار سال
تحصیلی آینده:**

ایام درسی و تعطیلی حوزه‌های علمیه در سه
سال تحصیلی آینده به شرح ذیل می‌باشد که مدارس
لازم است با لحاظ نکات ذکرشده در آیین‌نامه، به لحاظ
جانمایی ایام تحصیلی، درسی و تعطیلی پردازند.

**الف) سطح یک؛ مقدار ایام تحصیلی
الزامی مورد نیاز: ۱۸۴ روز**

تعداد روزهای مازاد بر ایام تحصیلی الزامی	وضعیت		سال تحصیلی	ع.ج.
	تعداد روزهای تعطیلی	تعداد روزهای درسی		
۶۱ (روز مازاد)	۷۹	۲۵۵	۱۴۰۰-۱۴۰۱	۱
۵۸ (روز مازاد)	۸۲	۲۵۲	۱۴۰۱-۱۴۰۲	۲

ب) سطوح عالی؛ مقدار ایام تحصیلی

الزامی مورد نیاز: ۱۷۰ روز

ردیف	سال تحصیلی	وضعیت		تعداد روزهای مازاد بر ایام تحصیلی الزامی
		تعداد روزهای درسی	تعداد روزهای تعطیلی	
۱	۱۴۰۰-۱۴۰۱	۲۱۵	۱۱۹	۴۵ (روز مازاد)
۲	۱۴۰۱-۱۴۰۲	۲۱۵	۱۱۹	۴۵ (روز مازاد)

ج) دروس خارج؛ مقدار ایام تحصیلی الزامی مورد نیاز: ۱۳۰ تا ۱۵۰ روز (گزارش ذیل بر مبنای عدد ۱۵۰ روز درسی انجام شده است)

ردیف	سال تحصیلی	وضعیت		تعداد روزهای مازاد بر ایام تحصیلی الزامی
		تعداد روزهای درسی	تعداد روزهای تعطیلی	
۱	۱۴۰۰-۱۴۰۱	۱۸۸	۱۴۶	۳۸ (روز مازاد)
۲	۱۴۰۱-۱۴۰۲	۱۸۶	۱۴۸	۳۶ (روز مازاد)

پیوست ۳: دستورالعمل نحوه پذیرش طلاب فاقد تحصیلات تحت برنامه مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه

مقدمه:

به منظور ساماندهی پذیرش و گزینش طلابی که دروس حوزوی را به صورت آزاد یا در مدارس غیر از مدارس تحت برنامه مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه^۱ گذرانده‌اند و از سابقه تحصیلی رسمی و مطابق با ضابطه برخوردار نیستند، دستورالعمل نحوه پذیرش طلاب فاقد تحصیلات تحت برنامه مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه، مستند به مصوبه ۱۰۸۸ شورای عالی تدوین گردید.

ماده ۱: افرادی که دروس مقدمات و یا سطح یک را به صورت آزاد و خارج از برنامه مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه گذرانده‌اند، می‌توانند با شرایط مندرج در این دستورالعمل، حسب مورد در امتحانات مربوطه شرکت کرده و در

۱. طلاب حوزه‌های علمیه اصفهان و خراسان مشمول این مصوبه نمی‌شوند.

صورت قبولی مطابق ضوابط، در حوزه علمیه پذیرش و کد تحصیلی دریافت نمایند.

شرایط ثبت نام، مدارک لازم و نحوه ثبت نام

ماده ۲: شرایط ثبت نام عبارت است از:

- (۱) گذراندن دروس مصوب مقدمات و یا سطح یک؛
- (۲) داشتن سلامت جسمی و روحی؛
- (۳) داشتن شرایط عمومی پذیرش^۱؛
- (۴) احراز صلاحیت گزینشی توسط مرکز امور صیانتی؛

(۵) داشتن حداکثر ۴۰ سال سن؛

(۶) عدم سابقه اخراج و انصراف از حوزه‌های علمیه.

ماده ۳: مدارک لازم جهت تشکیل پرونده

عبارت است از:

- (۱) مدارک شناسایی (کپی شناسنامه، کارت ملی و عکس ۳×۴ جدید)؛
- (۲) حداقل مدرک تحصیلی سیکل؛
- (۳) ارائه سلامت جسمی و روحی از مرکز مشاوره حوزه‌های علمیه؛

۲۱. الف. برخورداری از صلاحیت‌های اعتقادی، اخلاقی و اجتماعی. ب. اعتقاد و التزام عملی به ولایت فقیه و نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران. ج. داشتن تابعیت جمهوری اسلامی ایران.

۴) ارائه گواهی عدم مشمولیت (کارت معافیت
یا پایان خدمت)؛

۵) ارائه گواهی معتبر از اساتید یا مدرسه؛

۶) تعهد مبنی بر عدم اشتغال تمام وقت
رسمی حین پذیرش نهایی؛

۷) تکمیل فرم ثبت نام.

روش ثبت نام:

ماده ۴: طلاب جهت ثبت نام و تشکیل
پرونده به مدیریت استان محل سکونت خود
مراجعه نمایند.

تبصره: مدیریت‌های استانی قبل از تشکیل
پرونده جهت آشنایی با وضعیت و سوابق
تحصیلی متقاضی و صلاحیت عمومی، مصاحبه
حضوری از داوطلب اخذ نمایند.

ماده ۵: پس از بررسی شرایط و نهایی شدن
ثبت نام متقاضی، پرونده جهت اخذ مجوز به
معاونت آموزش ستاد ارسال می‌گردد.

ارزشیابی علمی

ماده ۶: ارزشیابی علمی مشتمل بر امتحان
شفاهی و کتبی می‌باشد.

۱. ارزشیابی علمی شفاهی

الف: موضوعات مصاحبه و ارزشیابی علمی شفاهی متقاضیان مقطع مقدمات:

ردیف	موضوع ارزشیابی	نام کتاب	امتیاز
۱	تفسیر قرآن	تفسیر نمونه سوره مبارکه مائده	۱۵
۲	تجوید و روخوانی	روان خوانی و تجوید آقایان حبیبی و شهیدی	۱۵
۳	احکام	آموزش احکام استاد فلاح زاده	۱۰
۴	صرف و نحو	صرف ساده- شرح ابن عقیل- مغنی الادیب	۳۰
۵	بلاغت	جواهر البلاغه	۱۰
۶	منطق	المنطق مرحوم مظفر	۲۰
جمع امتیازات:			۱۰۰

ب: موضوعات مصاحبه و ارزشیابی علمی شفاهی متقاضیان مقطع سطح یک:

ردیف	موضوع ارزشیابی	نام کتاب و محدوده	امتیاز
۱	تفسیر قرآن	تفسیر نمونه سوره مبارکه مائده	۵
۲	تجوید و روخوانی	روان خوانی و تجوید آقایان حبیبی و شهیدی	۱۰
۳	احکام	آموزش احکام استاد فلاح زاده	۱۰
۴	صرف و نحو	صرف ساده- شرح ابن عقیل- مغنی الادیب	۱۵
۵	بلاغت	جواهر البلاغه	۱۰
۶	منطق	المنطق مرحوم مظفر	۱۰
۷	فقه	شرح لمعه	۲۰
۸	اصول	اصول الفقه مرحوم مظفر	۲۰
جمع امتیازات:			۱۰۰

ماده ۷: حداقل امتیاز قبولی برای متقاضیان،
اخذ ۷۰ از ۱۰۰ امتیاز در جمع امتیازات
می باشد.

ماده ۸: در صورت مردودی در ارزشیابی
علمی شفاهی، داوطلب می تواند تنها برای
یکبار دیگر و پس از دو سال مجدداً در ارزشیابی
شرکت نماید.

تبصره ۱: افرادی که امتیاز ارزشیابی علمی
شفاهی آن‌ها در ارزشیابی دوم، بین ۵۰ تا ۷۰
باشد، فقط برای یک مرتبه دیگر و پس از
گذشت حداقل سه ماه، می توانند مجدداً در
ارزشیابی علمی شرکت نمایند.

تبصره ۲: درخواست تجدید نظر نسبت به امتیاز
علمی فقط برای یک مرتبه پذیرفته خواهد شد
و پس از بازبینی فایل صوتی جلسه ارزیابی،
توسط استاد دوم، میانگین نمره اخذ شده
توسط دو استاد ملاک عمل خواهد بود.

ماده ۹: ايثارگران و خانواده‌های آنان
مطابق «قانون جامع خدمات رسانی به

ایثارگران» و همچنین حافظان حداقل نصف قرآن کریم یا نهج البلاغه و یا صحیفه سجادیه در صورت عدم کسب نمره قبولی در ارزشیابی علمی شفاهی اول و دوم، فقط برای یک بار دیگر و پس از یک سال، می‌توانند در ارزشیابی علمی شفاهی با ارائه گواهی معتبر شرکت نمایند.

۲. ارزشیابی علمی کتبی

ماده ۱۰: در صورت اخذ امتیاز لازم در ارزشیابی علمی شفاهی، داوطلب موظف به شرکت در آزمون جامع کتبی مقطع ادبیات می‌باشد.

ماده ۱۱: آزمون کتبی مقطع ادبیات در موضوعات «صرف، نحو، بلاغت، منطق، عقائد و احکام» به صورت مستقل برگزار شده و عناوین، متون و محدوده‌های آزمون طبق جدول ذیل به صورت متمرکز برگزار می‌گردد:

ردیف	موضوع امتحان کتبی	نام کتاب و محدوده	تعداد سوال هر کتاب
۱	صرف	صرف ساده تمام کتاب	۲۰

۲	نحو	شرح ابن عقیل- مغنی الادیب باب اول و رابع	۲۰
۳	بلاغت	جواهر البلاغه تمام کتاب	۲۰
۴	منطق	المنطق مرحوم مظفر تمام کتاب	۲۰
۵	عقاید	شیعه در اسلام	۲۰
۶	احکام	آموزش احکام آقای فلاح زاده	۲۰

ماده ۱۲: امتحانات جامع کتبی به صورت

یکجا و دوبار در هر سال برگزار می‌شود.

تبصره: امتحان جامع توسط استاد طرح سوال

و در مدیریت‌های استانی و در زمانبندی‌های که

توسط معاونت آموزش اعلام می‌شود برگزار

خواهد شد.^۱

ماده ۱۳: ارزشیابی هر کدام از امتحانات

جامع کتبی از ۲۰ نمره محاسبه شده و کسب

حداقل نمره ۱۲ در هر درس و اخذ معدل ۱۴

در تمامی دروس الزامی می‌باشد.

تبصره ۱: در صورت درخواست طلبه نسبت به

تجدید نظر در نمرات آزمون جامع کتبی ادبیات،

۱. با توجه به جدید بودن مصوبه تا اطلاع ثانوی کلیه امتحانات (کتبی و شفاهی) در معاونت آموزش ستاد برگزار می‌گردد و پس از بررسی حسب مورد به مدیریت‌های استانی واگذار خواهد شد.

نمرات بین ۱۰ تا ۱۴ فقط برای یک بار مطابق ضوابط اقدام خواهد شد.

تبصره ۲: در صورت قبولی در سه درس از دروس آزمون جامع کتبی و اخذ معدل ۱۴ در آن‌ها، متقاضی می‌تواند یکبار دیگر در امتحان درسی که نمره قبولی کسب نکرده است، شرکت نماید.

ماده ۱۴: متقاضیان مقطع ادبیات در صورت قبولی در آزمون جامع کتبی پس از اخذ کد تحصیلی جهت ادامه تحصیل از پایه ۴ به یکی از مدارس استان محل سکونت خود معرفی می‌شوند.

ماده ۱۵: متقاضیان مقطع سطح یک در صورت موفقیت در آزمون جامع کتبی امتحانات کلیه دروس پایه‌های ۴، ۵، ۶ مطابق جدول دروس آیین‌نامه آموزشی هر سال تحصیلی از آن‌ها اخذ می‌گردد.

ماده ۱۶: متقاضیان باید کلیه دروس پایه‌های ۴ تا ۶ را حداکثر طی دو سال تحصیلی امتحان دهند.

تبصره ۱: متقاضی می‌تواند مجموع دروس

پایه‌های مذکور را در یک نوبت امتحانی و یا به تدریج و طی دو سال انتخاب کرده و آزمون دهد؛

تبصره ۲: امتحانات کتبی پایه‌های ۴ تا ۶ در دو نوبت نیم سال اول (دی ماه) و نیم سال دوم (خرداد ماه) برگزار خواهد شد؛

تبصره ۳: طرح سوال امتحانات کتبی این دروس توسط ستاد طرح شده و در ایام امتحانات هم‌زمان به کل کشور ارسال خواهد شد.

ماده ۱۷: نمره قبولی در امتحانات کتبی فقه و اصول ۱۴ و در دیگر مواد امتحانی ۱۲ می‌باشد.^۱

تبصره : در صورت قبولی در ۳ درس و اخذ معدل ۱۴ در آنها، متقاضی می‌تواند یکبار دیگر در امتحان درسی که نمره قبولی کسب نکرده است، شرکت نماید.

ماده ۱۸: اخذ معدل ۱۴ در مجموع امتحانات کتبی (پایه‌های ۴ و ۵ و ۶) الزامی می‌باشد.

ماده ۱۹: بعد از قبولی در آزمون‌های کتبی،

۱. امتحانات مذکور مشمول قانون تک‌ماده نمی‌شود.

متقاضی باید در امتحان شفاهی پایان سطح یک، مطابق ضوابط و شرایط امتحانات شفاهی، شرکت و نمره قبولی را کسب نماید.

ماده ۲۰: پذیرش و صدور کد تحصیلی داوطلب به صورت رسمی، پس از قبولی در تمام مراحل و آزمون‌های مذکور در این دستورالعمل و پس از احراز تمامی صلاحیت‌های گزینشی خواهد بود و پس از آن طلبه می‌تواند از خدمات حوزه‌های علمیه، مطابق ضوابط استفاده نماید.

ماده ۲۱: جواز تلبّس و مدرک رسمی سطوح تحصیلی طلابی که تمامی مراحل سابق‌الذکر را با موفقیت به پایان رسانده باشند، دو سال پس از تاریخ اخذ کد تحصیلی رسمی، صادر و تحویل خواهد شد.

تبصره ۱: در صورتی که طلبه دوره تحصیلی خود را قبل از دریافت کد رسمی در مدارس علمیه غیر تحت پوشش مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه گذرانده باشد، مشروط به ارائه مستندات لازم، صدور مجوز تلبس و مدارک علمی سطوح، پس

از اخذ کد رسمی بلامانع می‌باشد؛

تبصره ۲: ارائه گواهی‌های لازم برای طلبه در طول دو سال مذکور مطابق با ضوابط ابلاغی بلامانع می‌باشد.

ماده ۲۲: در صورت عدم موفقیت متقاضی مطابق بندهای این دستورالعمل، یا انصراف وی درخواست متقاضی منتفی شده و ثبت نام و پذیرش مجدد وی امکان پذیر نخواهد بود.

ماده ۲۳: در صورت عدم موفقیت و پذیرش به عنوان طلبه رسمی در حوزه علمیه، نمرات اخذ شده در امتحانات مذکور در این دستورالعمل، غیر قابل تأیید و گواهی می‌باشد.

ماده ۲۴: متقاضیان شرکت در آزمون‌های سطوح دو و سه پس از قبولی و پذیرش، در پایان سطح یک، باید دروس سطح دو و سه خود را به یکی از طرق ذیل بگذرانند:

(۱) مطابق آیین‌نامه آموزشی حضوری (پایه به پایه و با حضور در کلاس مطابق ضوابط مربوطه)؛

۲) شرکت در امتحانات هر دو پایه حداکثر در یک سال تحصیلی بدون نیاز به شرکت در کلاس با شرط نمره قبولی ۱۴ در کلیه دروس.

تبصره ۱: شرکت در امتحانات به روش دوم، پس از احرار مستندات مربوط به گذراندن دروس مربوطه به صورت حضوری یا اخذ ارزیابی علمی شفاهی و با مجوز کمیسیون آموزش امکان‌پذیر است؛

تبصره ۲: تأیید مستندات گذراندن سطح دو و سه و ارزشیابی علمی آن به عهده معاونت آموزش ستاد می‌باشد.

تبصره ۳: امتحانات سطح ۲ و ۳ طبق بند ۲ همین ماده با طرح سوال از طرف معاونت آموزش ستاد و برگزاری در مدیریت استان براساس جدول درسی مصوب و ابلاغی معاونت آموزش ستاد برگزار خواهد شد.

ماده ۲۵: موارد خاص در کمیسیون آموزش حوزه‌های علمیه رسیدگی شده و در صورت تأیید می‌توانند تشکیل پرونده دهند.

ماده ۲۶: با توجه به این دستورالعمل، مفاد

شورای عالی
حوزه‌های علمیه
مرکز مدیریت
حوزه‌های علمیه

ماده‌های ۱۰ و ۱۸ مصوبه ۴۴ شورای عالی
آموزش حوزه‌های علمیه در این خصوص، به
همراه کلیه آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های
مرتبط، ملغی می‌گردد.

پیوست ۴: آیین‌نامه گروه علمی- تربیتی

(واحدهای آموزشی حوزه‌های علمیه، سطوح عالی و دروس خارج)

مقدمه: در راستای تقویت و ارتقاء سطح علمی و تربیتی حوزه‌های علمیه و سیاست‌های شورای عالی و اجرای ماده ۲۰ و بند الف ماده ۱۶ مصوبه ۹۴۴ شورای عالی و به منظور بهره‌مندی هر چه بیشتر از توانایی‌های اساتید حوزه‌های علمیه بصورت سازمانی، آیین‌نامه تشکیل گروه‌های علمی تربیتی تدوین گردیده است.

۱) بخش اول- کلیات

ماده ۱: تعاریف

۱- واحدهای آموزشی: مدارس علمیه سطح یک و دو تا چهار (سطوح عالی و خارج) دوره‌های بلندمدت و سطح دو و سه دوره‌های کوتاه‌مدت و مراکز تخصصی و مؤسسات آموزش عالی که دارای مجوز رسمی فعالیت، از شورای گسترش هستند.

۲- دروس سطوح عالی و خارج: دروس سطوح عالی و خارج حوزه علمیه قم که در مدرسه‌های رسمی مورد تأیید مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه، تدریس می‌شود.

۳- گروه علمی تربیتی در واحدهای آموزشی متشکل از مدیر، معاونان تهذیب، آموزش، پژوهش و تعدادی از اساتید واجد شرایط واحد آموزشی است و در سطوح عالی و خارج حوزه علمیه قم، متشکل از جمعی از اساتید سطوح عالی و خارج حسب مورد است که برابر مقررات و شرح وظایف تعیین شده در این آیین‌نامه فعالیت می‌نماید.

۴- مدیر گروه: یک نفر از اعضای گروه که برابر شرح وظایف تعیین شده در این آیین‌نامه، مسئولیت گروه را برعهده دارد.

۵- دبیر گروه: یک نفر از اعضای گروه که برابر شرح وظایف تعیین شده در این آیین‌نامه انجام وظیفه نموده و مسئولیت پی‌گیری تحقق مصوبات گروه را برعهده دارد.

۶- استاد: ^۱ استاد حوزه علمیه که براساس مصوبه ۹۴۴ شورای عالی حوزه‌های علمیه، مراحل جذب و گزینش او انجام پذیرفته است و در واحدهای آموزشی تحت برنامه مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه یا در مدرسه‌های رسمی حوزه علمیه قم اشتغال به تدریس دارد.

۷- کمیته تخصصی مشورتی: متشکل از تعدادی از اعضای گروه و کارشناسان و صاحب‌نظران حوزوی یا غیر حوزوی بوده که با صلاحدید گروه، تشکیل شده و عهده‌دار امور کارشناسی و تحقیقات مورد نظر گروه، است.

۸- در این آیین‌نامه گروه علمی تربیتی به اختصار گروه نامیده می‌شود.

ماده ۲: اهداف

۱- ارتقاء و تقویت علوم حوزوی، خصوصاً در فقه معاصر؛

۱. ماده ۲ مصوبه ۹۴۴ شورای عالی: استاد حوزه علمیه روحانی فاضلی است که برخوردار از توانایی لازم جهت تعلیم و تربیت طلاب علوم دینی در یکی از علوم مورد نیاز حوزه‌های علمیه می‌باشد.

۲- تقویّت و تثبیت طرح ساماندهی دروس
خارج و هدایت تحصیلی طلاب؛

۳- تقویّت و ارتقای سطح علمی (آموزشی،
پژوهشی) و تربیتی طلاب؛

۴- تقویّت کارشناسی امر تدوین برنامه‌های
بلندمدت، میان مدت و کوتاه مدت ارتقای
سطح علمی، مهارتی و دانشی اساتید و طلاب؛

۵- ارتقای کیفی فعالیت اساتید؛

۶- تقویّت جایگاه اساتید در تولید علم و
نظریه پردازی؛

ماده ۳: اصول و ارزش‌های اساسی در فعالیت

گروه‌های علمی تربیتی

۱- حاکمیت معارف قرآن و اهل بیت علیهم
السلام

۲- جامع‌نگری و داشتن برنامه‌های کلان در
راستای سیاست‌های شورای عالی و مرکز
مدیریت حوزه‌های علمیه؛

۳- تأکید بر فعالیت‌های گروهی؛

۴- تخصص‌گرایی در فعالیت‌های آموزشی،
تربیتی و پژوهشی؛

۵- توجه ویژه به پژوهش‌های بنیادی^۱ و راهبردی.^۲

۲) بخش دوم - اقسام گروه‌های واحدهای آموزشی (قم و شهرستان‌ها)، اعضاء، شرایط و وظایف آنان:

ماده ۴: واحدهای آموزشی متناسب با تعداد
طلاب، مواد درسی و اساتید واحد آموزشی،
موظف به تشکیل یک تا ۵ گروه به شرح ذیل
می باشند:

۱. فقه و اصول؛
۲. علوم قرآن و حدیث؛
۳. کلام و علوم عقلی؛
۴. ادبیات عرب؛
۵. دروس تخصصی و مهارتی (دروسی که تحت
۴ عنوان فوق قرار نمی گیرند)؛

تبصره ۱: واحدهای آموزشی متناسب با سطح
علمی، مواد درسی و تعداد اساتید واجد شرایط
خود، اقدام به تشکیل گروه‌های فوق‌الذکر

۱. پژوهش پایه.

۲. پژوهش کاربردی.

می‌نمایند و چنانچه فاقد حدنصاب اساتید تعیین شده باشند، متناسب با سطح علمی، مواد درسی و اساتید واجد شرایط، برای چند عنوان فوق، یک گروه تشکیل می‌دهند.

تبصره ۲: در مراکز تخصصی، متناسب با هر رشته، گروه علمی تربیتی تشکیل می‌شود.

ماده ۵: اعضای گروه‌های علمی تربیتی

واحدهای آموزشی

۱- مدیر واحد آموزشی؛

۲- معاون تهذیب، آموزش و پژوهش؛

تبصره ۱: واحدهای آموزشی که برابر ضوابط

مربوطه دارای یک معاون می‌باشند، معاون

مربوطه عضو گروه علمی تربیتی است.

تبصره ۲: عضویت رسمی و ثابت معاونان، منوط

به داشتن حکم تدریس است و چنانچه فاقد

حکم تدریس باشند حسب موضوع، در جلسه

گروه، دعوت می‌شوند.

۳- تعداد ۳ الی ۷ استاد از اساتید واحدهای

آموزشی برابر جدول ذیل:

تعداد طلاب	کمتر از ۶۰ طلبه	از ۶۱ تا ۱۵۰ طلبه	از ۱۵۱ تا ۲۰۰ طلبه
تعداد اساتید عضو	۳ تا ۴ استاد	۴ تا ۵ استاد	۵ تا ۷ استاد

تبصره: واحدهای آموزشی که بیش از ۲۰۰ نفر طلبه دارند در مقابل هر ۱۰۰ طلبه، با صلاحدید گروه، یک استاد به اساتید عضو گروه اضافه می‌شود.

ماده ۶: اساتید عضو گروه، از بین اساتید واجد شرایط مندرج در مصوبه ۹۴۴ شورای عالی که در بین اساتید از سوابق علمی و تجربی لازم برخوردارند، با پیشنهاد مدیر و تأیید شورای واحد آموزشی انتخاب شده و در استان‌ها به مدیریت استان و در حوزه علمیه قم به معاونت آموزش ستاد پیشنهاد می‌شوند.

ماده ۷: مدیر گروه از بین اعضای گروه که از سطح علمی و مدیریتی لازم برخوردار است و دبیر گروه از بین اعضاء، ترجیحاً از بین معاونان عضو ثابت گروه، توسط اعضاء انتخاب و از طریق مدیر واحد آموزشی در شهرستان‌ها به مدیریت استان و در قم به معاونت آموزش ستاد، پیشنهاد می‌شوند.

ماده ۸: نحوه صدور احکام مدیران، دبیران و سایر اعضای گروه‌های علمی تربیتی در مرحله اول تشکیل گروه‌ها، به شرح ذیل است:

پس از بررسی و تأیید مدیریت استان در شهرستان‌ها و بررسی و تأیید مدیران واحدهای آموزشی در حوزه علمیه قم، مراتب به معاونت آموزش ستاد اعلام می‌شود و پس از بررسی و تأیید نهایی معاونت آموزش، احکام برای مدت دو سال به شرح ذیل صادر می‌شود:

الف: احکام مدیران، دبیران و سایر اعضای گروه‌های علمی - تربیتی در واحدهای آموزشی شهرستان‌ها، پس از تأیید معاونت آموزش ستاد، توسط مدیران حوزه‌های علمیه استانی صادر می‌شود؛

ب: احکام مدیران، دبیران و سایر اعضای گروه‌های علمی - تربیتی در واحدهای آموزشی حوزه علمیه قم، توسط معاون آموزش ستاد صادر می‌شود.

ماده ۹: در مراحل بعدی (پایان مرحله اول «دو

سال)) احکام مدیران در شهرستان‌ها توسط مدیر حوزه علمیه استان پس از تأیید معاونت آموزش ستاد و در حوزه علمیه قم توسط معاون آموزش ستاد، تمدید و صادر می‌شود و احکام سایر اعضا و دبیران و اعضای جدید، در شهرستان‌ها، پس از تأیید مدیریت استان، و در حوزه علمیه قم، پس از تأیید معاونت آموزش ستاد، توسط مدیر رسمی واحد آموزشی تمدید و صادر می‌شود.

تبصره: چنانچه واحد آموزشی فاقد مدیر رسمی باشد، احکام دبیران و سایر اعضا در استان‌ها توسط مدیر استان و در حوزه علمیه قم توسط معاون آموزش ستاد تمدید و صادر می‌شود.

ماده ۱۰: عزل و پذیرش استعفای مدیر و دبیر گروه پس از صدور رأی گروه، لازم است به تأیید مدیر واحد آموزشی برسد.

ماده ۱۱: هر یک از اساتید عضو گروه، حداکثر می‌توانند عضو دو کمیته تخصصی باشند لکن با تأیید گروه، شرکت در بیش از دو کمیته بلامانع است.

ماده ۱۲: شرایط اعضا

۱۲/۱- مدیر و معاونان واحد آموزشی که عضو گروه‌های علمی تربیتی مدرسه می‌شوند لازم است برابر آیین‌نامه مدیریت مدارس، مراکز تخصصی و مؤسسات آموزش عالی «مصوبه ۷۳۵ و ۶۲۴ شورای عالی»، مراحل جذب و گزینش آن‌ها انجام گرفته باشد؛

۱۲/۲- اساتید واحد آموزشی که عضو گروه‌های علمی تربیتی می‌شوند لازم است برابر مصوبه ۹۴۴ شورای عالی (آیین‌نامه جذب، پذیرش و ساماندهی اساتید حوزه‌های علمیه) مراحل جذب و گزینش آن‌ها انجام گرفته باشد و دارای مجوز تدریس حداقل یک درس از دروس مرتبط با عنوان گروه، باشند؛

تبصره ۱: اولویت با اساتیدی است که دارای

شرایط ذیل هستند:

الف: برخوردار از سابقه تدریس و فعالیت

پژوهشی و تربیتی بالاتر؛

ب: تألیف کتاب یا مقاله علمی مورد تأیید مراکز

مربوطه؛

ج: شرکت در کارگاه‌های دانش افزایی و
مهارت‌های تدریس؛

د: اشتغال تمام‌وقت در واحد آموزشی.

تبصره ۲: اساتید اخلاق و مشاورین تربیتی که
دارای مجوز هستند، می‌توانند عضو گروه‌های
علمی، تربیتی باشند.

ماده ۱۳: هر گروه در صورت نیاز به کار
کارشناسی در مباحث آموزشی، پژوهشی و
تربیتی، می‌تواند یک یا چند کمیته تخصصی
مشورتی تشکیل دهد.

ماده ۱۴: اعضای کمیته تخصصی که عضو
گروه نمی‌باشند با پیشنهاد مدیر گروه و تأیید
گروه از بین اساتید مدرسه و سایر مدارس و
کارشناسان حوزوی یا غیر حوزوی انتخاب
می‌شوند.

**(۳) بخش سوم - وظایف گروه‌های واحدهای
آموزشی**

ماده ۱۵: وظایف گروه‌های علمی تربیتی
واحدهای آموزشی در چهار بخش به شرح
ذیل است:

الف: برنامه‌ریزی، متون و محتوای درسی

- ۱- پیشنهاد برنامه‌ها و طرح‌های آموزشی، پژوهشی، تربیتی و فرهنگی تبلیغی، براساس سیاست‌ها و خط‌مشی‌های مصوّب در راستای ارتقاء سطح علمی، تربیتی و پژوهشی طلاب؛
- ۲- همکاری در تهیه و پیشنهاد برنامه بلندمدت (پنج ساله) میان‌مدت (دو ساله) و کوتاه‌مدت (یک ساله) آموزشی، تربیتی، پژوهشی و فرهنگی تبلیغی واحد آموزشی؛
- ۳- ارائه پیشنهاد‌های اصلاحی پیرامون ضوابط و دستورالعمل‌های آموزشی، پژوهشی، تربیتی و فرهنگی تبلیغی؛
- ۴- بررسی متون و محتوای درسی و سرفصل‌ها و ارائه پیشنهاد‌های اصلاحی و تکمیلی؛
- ۵- بررسی و پیشنهاد دروس اقتضایی متناسب با نیاز منطقه و سطح علمی واحد آموزشی.

ب: واحد آموزشی

- ۶- پیشنهاد رشته تخصصی و گرایش‌های مورد نیاز، متناسب با سطح علمی و امکانات واحد آموزشی؛

۷- ارزیابی و ارزشیابی روند آموزشی، تربیتی، پژوهشی و فرهنگی تبلیغی واحد آموزشی و شناسایی آسیب‌ها، مشکلات، کمبودها و ارائه راهکارهای لازم؛

۸- بررسی و پیشنهاد توسعه کمی واحد آموزشی (پذیرش طلبه، انتقالی، می‌همان)

ج: اعضای گروه‌های علمی تربیتی و اساتید

۹- پیشنهاد برگزاری دوره‌ها و کارگاه‌های دانش‌افزایی و فرصت‌های مطالعاتی برای اساتید؛

۱۰- بررسی و ارائه راهکارهای ارتقای سطح توانمندی علمی، تربیتی و پژوهشی اعضای گروه و سایر اساتید؛

۱۱- بررسی و معرفی منابع علمی تربیتی مورد نیاز اعضای گروه و سایر اساتید؛

۱۲- مشاوره‌های لازم به اساتیدی که جدیداً بکارگرفته می‌شوند؛

۱۳- پیشنهاد برگزاری همایش‌ها و نشست‌های تخصصی؛

۱۴- برنامه‌ریزی جهت راه‌اندازی و اداره نشریه

تخصصی گروه، پس از تصویب مراجع
ذی ربط؛

۱۵- مشارکت در طرح و ارزیابی سئوالات
امتحانی، تصحیح اوراق و کم و کیف امتحان
شفاهی و آزمون‌های مختلف؛

۱۶- ارائه مشاوره‌های لازم به معاون آموزش
در تقسیم دروس بین اساتید برابر ضوابط و
توانایی‌های اساتید و ارزیابی‌های انجام گرفته؛
د: طلاب:

۱۷- بررسی و تصویب موضوع و طرح نامه
پایان‌نامه‌ها و تأیید اساتید راهنما، مشاور و
داور، برابر ضوابط و آیین‌نامه‌های مربوطه و
اختیارات واگذار شده به واحدهای آموزشی؛
۱۸- بررسی و تصویب تحقیقات کلاسی و
پایانی طلاب و ارائه مشاوره و راهنمایی‌های
لازم و انجام نظارت و ارزیابی‌های مربوطه؛
۱۹- برنامه‌ریزی جهت ارائه مشاوره علمی،
تربیتی به طلاب؛

۲۰- همکاری جهت تشکیل انجمن‌های علمی
تخصصی طلاب و ارائه مشورت‌های لازم به آنان؛

۲۱- پیشنهاد برگزاری مسابقات، المپیادها و اردوهای علمی تربیتی، پژوهشی و فرهنگی تبلیغی برای طلاب و کلاس‌ها و برنامه‌های فوق‌العاده برای آنان و هماهنگ‌سازی فعالیت‌های تربیتی، آموزشی، پژوهشی؛

۲۲- تدوین برنامه‌ها و فعالیت‌های سالانه گروه و ارزیابی عملکرد سالانه آن؛

ماده ۱۶: وظایف کمیته‌های تخصصی

مشورتی

گروه‌های علمی تربیتی در راستای تحقق وظایف خود، حسب صلاحدید گروه، با دعوت از اساتید و صاحب‌نظران خارج از گروه، اقدام به تشکیل کمیته تخصصی (متشکل از تعدادی از اعضای گروه و صاحب‌نظران خارج از گروه) نموده تا به‌صورت تخصصی نسبت به طرح‌ها و برنامه‌های مربوطه، کارشناسی لازم انجام پذیرد و نتایج جهت تصمیم‌گیری به گروه ارائه شود.

۴) بخش چهارم - گروه‌های علمی تربیتی سطوح

عالی و دروس خارج حوزه علمیه قم

الف: تعداد گروه‌ها، اعضا و شرایط آنان

ماده ۱۷: اقسام گروه‌های سطوح عالی و

دروس خارج حوزه علمیه قم عبارت است از:

۱. فقه و اصول؛

۲. علوم قرآن و حدیث؛

۳. کلام و علوم عقلی؛

۴. دروس تخصصی (دروسی که تحت ۳ عنوان

فوق‌الذکر قرار نمی‌گیرند)

ماده ۱۸: اساتید عضو گروه‌های علمی

تربیتی سطوح عالی و دروس خارج، لازم است

برابر مصوبه ۹۴۴ شورای عالی مراحل جذب و

گزینش آنها انجام گرفته باشد و دارای مجوز

تدریس حداقل یک درس از دروس مرتبط با عنوان

گروه باشند و در مدرسه‌های رسمی حوزه علمیه قم

اشتغال به تدریس داشته و یا در مراکز مورد تأیید

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه، اشتغال به پژوهش

داشته باشند.

تبصره ۱: اولویت با اساتیدی است که دارای شرایط ذیل هستند.

الف: برخوردار از سابقه تدریس و فعالیت پژوهشی و تربیتی بالاتر؛

ب: تألیف کتاب یا مقاله علمی مورد تأیید مراکز مربوطه؛

ج: شرکت در کارگاه‌های دانش‌افزایی و مهارت‌های تدریس؛

د: اشتغال تمام‌وقت

تبصره ۲: اساتید اخلاق و مشاورین تربیتی که دارای مجوز هستند، می‌توانند حسب مورد عضو گروه‌های علمی تربیتی باشند.

ماده ۱۹: گروه‌های سطوح عالی و دروس خارج، متشکل از حداقل ۵ و حداکثر ۸ استاد می‌باشد که توسط مدیریت سطوح عالی و خارج حوزه علمیه قم برابر آیین‌نامه گروه‌های علمی تربیتی انتخاب و به معاونت آموزش ستاد، پیشنهاد می‌شوند و پس از تأیید اعضا، توسط معاونت آموزش ستاد، گروه‌ها در اولین جلسه، از بین اعضا، ۱ نفر را به عنوان

مدیر و ۱ نفر را به عنوان دبیر انتخاب نموده و جهت معرفی به معاونت آموزش ستاد، به مدیریت سطوح عالی و خارج حوزه علمیه قم پیشنهاد می‌نماید.

ماده ۲۰: نحوه صدور احکام مدیران، دبیران و سایر اعضای گروه‌های علمی تربیتی در مرحله اول تشکیل گروه‌ها، به شرح ذیل است:

پس از بررسی و تأیید مدیریت سطوح عالی و خارج حوزه علمیه قم، مراتب به معاونت آموزش ستاد اعلام می‌شود و معاونت آموزش پس از بررسی و تأیید نهایی، احکام مدیران را با امضای مدیر محترم حوزه‌های علمی و احکام دبیران و سایر اعضاء را، با امضای معاون آموزش ستاد، برای مدت دو سال صادر و ابلاغ می‌نماید و در مراحل بعدی (پایان مرحله اول «دو سال») احکام مدیران توسط معاون آموزش ستاد، تمدید و صادر می‌شود و احکام سایر اعضاء و دبیران و اعضای جدید، پس از تأیید معاونت آموزش ستاد، توسط مدیر سطوح عالی و خارج حوزه علمیه قم تمدید و صادر می‌شود.

تبصره: عزل یا پذیرش استعفای مدیر و دبیر گروه پس از صدور رأی گروه، لازم است به تأیید مدیریت سطوح عالی قم برسد.

ماده ۲۱: مدیریت سطوح عالی و خارج حوزه علمیه قم جهت اعمال نظارت‌های لازم، یک نفر از اساتید عضو گروه را به عنوان نماینده خود تعیین و به گروه معرفی می‌نماید.

ماده ۲۲: شورای معاونین مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه، متناسب با گستره طرح هدایت تحصیلی و پژوهش‌ها و مباحث علمی و تربیتی مورد نیاز معاونت‌های ذی‌ربط و متناسب با ساماندهی دروس خارج خصوصاً در فقه معاصر، تعداد گروه‌های علمی تربیتی سطوح عالی و دروس خارج حوزه علمیه قم را پس از پیشنهاد مدیریت سطوح عالی قم و تأیید معاونت آموزش، تعیین می‌نماید و براساس آن مدیریت سطوح عالی و دروس خارج حوزه علمیه قم، گروه‌ها را تشکیل می‌دهد.

ماده ۲۳: مسئولیت نظارت بر فعالیت و

تشکیل جلسات گروه‌ها و رسیدگی به امور اداری و مالی گروه‌ها، به عهده مدیریت سطوح عالی و دروس خارج حوزه علمیه قم می‌باشد و هدایت و نظارت عالی بر فعالیت کیفی گروه‌ها، حسب مورد به عهده معاونت‌های آموزش، تهذیب و پژوهش مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه است.

تبصره: اداره‌ای تحت عنوان اداره گروه‌های

علمی تربیتی سطوح عالی و دروس خارج حوزه علمیه
قم در مدیریت سطوح عالی قم تشکیل می‌شود که عهده‌دار وظایف مربوطه می‌باشد.

ب: وظایف

ماده ۲۴: وظایف گروه‌های علمی تربیتی

- سطوح عالی و دروس خارج حوزه علمیه قم
- ۱- پیشنهاد برنامه‌ها و طرح‌های مربوط به ارتقای سطح آموزشی، پژوهشی، تربیتی و فرهنگی تبلیغی طلاب، براساس سیاست‌ها و خط‌مشی‌های مصوّب؛
 - ۲- تدریس براساس موضوعات تعیین شده و انجام پژوهش‌های مورد نیاز؛

۳- همکاری با مراکز ذی‌ربط در تأیید موضوع پایان‌نامه‌ها و ارزیابی پایان‌نامه‌های طلاب و آمادگی جهت انتخاب به عنوان استاد راهنما، مشاور و داور؛

۴- پیشنهاد برگزاری دوره‌ها و کارگاه‌های دانش‌افزایی برای اساتید؛

۵- پیشنهاد برگزاری همایش‌ها و نشست‌های تخصصی؛

۶- ارزیابی و ارزشیابی روند آموزشی، تربیتی، پژوهشی و فرهنگی تبلیغی و شناسایی آسیب‌ها، مشکلات، کمبودها و ارائه راهکارهای لازم؛

۷- مشارکت در ارزیابی سؤالات امتحانی، تصحیح اوراق و کم و کیف امتحان شفاهی و آزمون‌های مختلف؛

۸- همکاری جهت تشکیل انجمن‌های علمی تخصصی طلاب و ارائه مشورت‌های لازم به آنان؛

۹- بررسی متون درسی و سرفصل‌ها و ارائه پیشنهادهای اصلاحی و تکمیلی، حسب درخواست مسئولان ذی‌ربط؛

۱۰- تدوین برنامه‌ها و فعالیت‌های سالانه گروه و ارزیابی عملکرد سالانه آن.

۵) بخش پنجم - وظایف مدیران و دبیران گروه‌های واحدهای آموزشی و سطوح عالی و دروس خارج و اساتید عضو

ماده ۲۵: وظایف مدیران گروه‌های علمی تربیتی واحدهای آموزشی و سطوح عالی و دروس خارج:

- ۱- اجرای سیاست‌ها و راهبردهای ابلاغی از سوی مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه؛
- ۲- نظارت بر فعالیت‌های گروه و ابلاغ برنامه‌ها و وظایف اعضای گروه و تقسیم کار بین اعضا؛
- ۳- برآورد و پیشنهاد بودجه سالانه گروه؛
- ۴- شناسایی مشکلات و محدودیت‌های فعالیت گروه و ارائه راهکارهای اصلاحی؛
- ۵- اداره جلسات و تأیید و ابلاغ دستور جلسات گروه؛
- ۶- ارزیابی عملکرد اعضای گروه و اعلام نتیجه

به مدیریت واحد آموزشی و مدیریت سطوح
عالی و دروس خارج حوزه علمیه قم حسب
مورد؛

۷- تلاش در جهت تهیّه و به‌روز کردن منابع
و امکانات مورد نیاز گروه (کتاب، نشریات،
منابع الکترونیکی، امکانات رایانه‌ای) از طریق
مدیریت واحدهای آموزشی و مدیریت سطوح
عالی و دروس خارج حوزه علمیه قم حسب
مورد؛

۸- انجام کلیّه مکاتبات رسمی گروه با واحد
آموزشی یا مدیریت سطوح عالی و خارج
حوزه علمیه قم حسب مورد؛

۹- تهیّه گزارش فعالیت‌های گروه و ارائه آن به
مدیر واحد آموزشی و مدیریت سطوح عالی و
خارج حسب مورد؛

۱۰- تشکیل منظم جلسات گروه؛

۱۱- مدیران گروه می‌توانند بخشی از وظایف
و اختیارات خود را به دبیران گروه تفویض
نمایند.

ماده ۲۶: وظایف دبیران گروه‌های علمی

تربیتی واحدهای آموزشی و سطوح عالی و
دروس خارج قم:

۱- دعوت و اطلاع‌رسانی به اعضای گروه و
ارسال مصوبات و بخش‌نامه‌های مربوطه و
پی‌گیری مصوبات؛

۲- تهیه دستور جلسه گروه با هماهنگی مدیر
گروه و تنظیم صورت جلسات گروه و ارسال
آن برای اعضای گروه؛

۳- تهیه و تنظیم گزارشات مورد نیاز گروه، از
طریق مراجع ذی‌ربط؛

۴- شناسایی و معرفی استادان و کارشناسان
واجد شرایط به گروه به منظور عضویت آن‌ها
در کمیته‌های تخصصی؛

۵- شناسایی نیازها و مشکلات مربوط به گروه
و گزارش آن به مدیر گروه؛

۶- تهیه پیش‌نویس طرح‌ها و برنامه‌های
مربوطه با هماهنگی معاونت‌های واحد
آموزشی و مدیریت سطوح عالی و دروس
خارج، حسب‌مورد و ارائه به مدیر گروه؛
۷- تنظیم برنامه‌ها و جلسات گروه؛

۹- انجام هماهنگی‌های لازم بین گروه و کمیته‌های تخصصی و انجمن‌های مرتبط، با هماهنگی معاونت مربوطه در واحد آموزشی و مدیریت سطوح عالی و دروس خارج حسب مورد.

تبصره: امور اجرایی از قبیل تایپ و ارسال مکاتبات و تنظیم و نشر نشریات تخصصی و ... از طریق نیروهای اجرایی معاونت مربوطه در واحدهای آموزشی و مدیریت سطوح عالی و خارج حوزه علمیه قم، حسب مورد انجام می‌پذیرد.

ماده ۳۷: وظایف اساتید عضو گروه‌های علمی تربیتی واحدهای آموزشی و سطوح عالی و دروس خارج:

۱- تدریس موظفی و سایر وظایف مندرج در ماده ۱۵ مصوبه ۹۴۴ شورای عالی حوزه‌های علمیه؛^۱

۱. ماده ۱۵ مصوبه ۹۴۴ شورای عالی: وظایف اساتید عبارت است از:
۱. انجام وظایف محوله و تدریس بر اساس متون درسی و سرفصل‌های مصوب؛ ۲. ارشاد و تربیت اخلاقی و معنوی طلاب؛ ۳. اعلام نظر در خصوص متون درسی و سرفصل‌های مصوب؛ ۴. طراحی سؤالات و تصحیح اوراق؛ ۵. اخذ امتحان از طلاب در صورت لزوم؛ ۶. شرکت در

۲- انجام پژوهش و اموری که برابر مصوبات گروه تعیین می‌گردد؛

۳- ارزیابی طرح‌ها، مقالات، کتب، تحقیقات کلاسی و پایانی طلاب و پایان‌نامه‌ها؛

۴- مشاوره آموزشی، تربیتی، پژوهشی فرهنگی تبلیغی به طلاب؛

۵- همکاری با کمیته‌های تخصصی و انجام وظایف محوله از جانب گروه.

ماده ۲۸: وظایف اختصاصی اساتید عضو

گروه‌های سطوح عالی و دروس خارج؛
۱- انجام فعالیت‌های مرتبط با برنامه هدایت تحصیلی؛

۲- تدریس براساس موضوعات تعیین شده خصوصاً در فقه معاصر؛

۳- انجام فعالیت‌های پژوهشی متناسب با نیاز حوزه و طرح تحوّل.

ماده ۲۹: گروه‌های علمی تربیتی واحدهای

آموزشی و سطوح عالی و دروس خارج لازم

دوره‌های آموزشی اساتید در صورت لزوم؛ ۷. مشارکت و حضور فعال در گروه آموزشی؛ ۸. ارائه مشاوره علمی به طلاب؛ ۹. راهنمایی و ارزیابی تحقیقات درسی طلاب.

است حداقل در هر ماه یک جلسه برگزار نمایند و جلسات با حضور حداقل دوسوم اعضای گروه، رسمیت دارد و مصوبات گروه با نصف به علاوه یک از کل اعضای گروه، به تصویب می‌رسد.

ماده ۳: گروه‌های علمی تربیتی واحدهای آموزشی و سطوح عالی و دروس خارج می‌توانند در مباحث تخصصی خاص، اساتید و صاحب نظران خارج از گروه را، جهت شرکت در جلسات گروه دعوت نمایند.

(۶) بخش ششم - تأمین حق الزحمه

ماده ۳۱: پرداخت حق الزحمه اعضای گروه‌های علمی تربیتی واحدهای آموزشی: الف: برابر آیین نامه پرداخت مساعدت ماهیانه، اساتید دروس تمام وقت و نیمه وقت سطح یک، موظف‌اند علاوه بر تدریس موظفی، روزانه یک ساعت و اساتید تمام وقت دروس سطح دو و سه، دو ساعت و نیمه وقت سطح دو و سه، یک ساعت جهت انجام امور

آموزشی، پژوهشی و تربیتی در مدرسه اشتغال داشته باشند، لذا ساعات شرکت اساتید در جلسات گروه و ساعاتی که حسب مصوبات گروه، به امور آموزشی پژوهشی و تربیتی مدرسه اشتغال دارند، جزء ساعات مصوب حضور آنان در مدرسه محسوب می‌شود.

ب: اساتید ساعتی، در صورت حضور فعال در گروه، ساعات همکاری آن‌ها با گروه، حداکثر به مدت ۲۰ ساعت در ماه به ساعات تدریس‌شان اضافه می‌شود.

ج: حق الزحمه کارشناسان مدعو خارج از واحد آموزشی، توسط مسئول واحد آموزشی تأمین می‌شود.

ماده ۳۲: حق الزحمه اساتید گروه‌های علمی تربیتی سطوح عالی و دروس خارج و مراکز تخصصی و مؤسسات آموزش عالی: حق الزحمه گروه‌های علمی تربیتی سطوح عالی و دروس خارج حوزه علمیه قم و مراکز تخصصی و مؤسسات آموزش عالی براساس آیین‌نامه‌ای که توسط معاونت

آموزش حوزه‌های علمیه تدوین و به تأیید
مدیر حوزه‌های علمیه می‌رسد پرداخت
می‌شود.

۷) بخش هفتم - برگزاری گردهمایی‌های گروه‌های علمی تربیتی الف: واحدهای آموزشی؛

ماده ۳۳: گردهمایی‌های گروه‌ها متشکل
از اعضای گروه‌های علمی تربیتی واحدهای
آموزشی، کارشناسان و صاحب‌نظران به شرح
ذیل برگزار می‌شود.

الف: گردهمایی اعضای گروه‌های علمی
تربیتی واحدهای آموزشی هر استان حداقل در
هر سال یک مرتبه؛

ب: گردهمایی مدیران گروه‌های علمی تربیتی
واحدهای آموزشی هر استان حداقل یک یا
دو مرتبه در سال؛

ج: نشست مشترک تخصصی تعدادی از مدیران
گروه‌های علمی تربیتی کلیه استان‌ها در
سال؛

ب: سطوح عالی و دروس خارج؛

گردهمایی مدیران گروه‌های علمی تربیتی دو بار در سال برگزار می‌شود و گردهمایی کلیه اعضای گروه‌های علمی و تربیتی یک بار در سال برگزار می‌شود.

ماده ۳۴: آیین‌نامه اجرایی نحوه برگزاری و اهداف گردهمایی‌های فوق‌الذکر، توسط معاونت آموزش تدوین می‌شود و به استحضار مدیر محترم حوزه‌های علمیه می‌رسد.

ماده ۳۵: در راستای تقویت و ارتقای سطح کیفی فعالیت گروه‌های علمی تربیتی، دستورالعمل اجرایی ارزیابی عملکرد گروه‌های علمی تربیتی، توسط معاونت آموزش تدوین می‌شود و سالانه گروه‌های علمی تربیتی حسب مورد توسط مدیریت‌های استانی و مدیریت سطوح عالی و خارج، مورد نظارت و ارزیابی لازم قرار می‌گیرند.

پی نوشت جداول:

۱. مراد از هر یک از قلمروهای امتحان شفاهی به صورت ذیل می‌باشد:
(الف) عبارت خوانی: شامل صحیح خواندن متن عربی درس با رعایت نکات ادبی به همراه آگاهی از قواعد ادبی آن.
(ب) فهم و توضیح مطلب: درک صحیح و دقیق مطالب ارائه شده در متن، همراه با توانایی بیان آن.
(ج) تطبیق با متن: ترجمه و مقابله توضیحات ارائه شده، بر بخش مربوطه، از متن علمی مورد امتحان.
(د) سؤالات علمی: سؤالات علمی تعیین شده مربوط به محدوده درسی.
۲. با نظر شورای آموزش استان، در صورت اعزام طلاب سطوح عالی و سفیران هدایت برای تبلیغ، غیبت آن‌ها در دروس، امتحانات و ... در روزهای دوازدهم جمادی الاول و چهارم جمادی الثانی، مجاز بوده و تأثیری در محاسبه غیبت‌ها نخواهد داشت.

